

AMBJ

วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์
Academic MCU Buriram Journal

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม-มิถุนายน 2559

Vol. 1 No. 1 (January-June 2016)

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม

วัตถุประสงค์

วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่ผลงานวิชาการและงานวิจัยของคณาจารย์ นิสิตและบุคลากรทั่วไปในสาขาวิชา ดังต่อไปนี้

1. สาขาวิชาด้านครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และจิตวิทยา
2. สาขาวิชาด้าน รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์
3. สาขาวิชาด้านพระพุทธศาสนา ปรัชญา และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

บทความแต่ละบทความที่จะได้รับการตีพิมพ์ต้องผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความวารสารอย่างน้อย 2 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้เขียนบทความ และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ

เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ผู้นิพนธ์ต้องลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มใบมอบลิขสิทธิ์บทความให้แก่วารสารฯ พร้อมกับบทความต้นฉบับที่ได้แก้ไขครั้งสุดท้าย นอกจากนี้ ผู้นิพนธ์ต้องยืนยันว่าบทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์นั้น ได้ส่งมาตีพิมพ์เฉพาะในวารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์ เพียงแห่งเดียวเท่านั้น หากมีการใช้ภาพหรือตารางของผู้นิพนธ์อื่น ที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้นิพนธ์ต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อนพร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อบรรณาธิการ ก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์

เจ้าของ: สำนักวิชาการ วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ 281 หมู่

13 ถนนบุรีรัมย์-ประโคนชัย ตำบลเสม็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ 31000

โทรศัพท์ 06 4946 1595, 06 5108 4746

E-mail: ambj.mcu@gmail.com

<http://www.ambj.mcu.ac.th>

คณะกรรมการที่ปรึกษา (Advisors)

พระพรหมบัณฑิต, ศ.ดร.

พระราชปรีดีทิพย์, ศ.ดร.

พระราชวรเมธี, ดร.

พระสุวรณ์เมธี, ผศ.ดร.

พระสุนทรธรรมเมธี, ดร.

พระศรีปริยัตินา

พระครูปริยัติกิตติธำรง, รศ.ดร.

พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.

รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม

อธิการบดี

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร

รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา

รองเจ้าคณะจังหวัดบุรีรัมย์

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์

คณบดีคณะสังคมศาสตร์

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์

รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป

บรรณาธิการ (Chief Editor)

รองศาสตราจารย์ ดร.เอกฉันท จารุเมธีชน

ผู้ช่วยบรรณาธิการ (Assistant Editor)

ดร.บรรพต แคะไธสง

กองบรรณาธิการ (Editorial Board)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระมหาพจน์ สุวโจ, ดร.

พระปลัดกิตติ ยุติธโร, ดร.

พระวัฒนา ญาณวโร, ดร.

พระมหาภักษ์วัชร เขมทสสี, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

หน่วยงานภายนอก

ศ.ดร.ประยงค์ แสนบุราณ

ผศ.ดร.อุดมพร ชื่นไพบูลย์

ผศ.ดร.วีระชัย ยศโสธร

ผศ.ดร.อภิญวัฒน์ โพธิ์सान

ผศ.ดร.ธีระพงษ์ มีไธสง

ผศ.ดร.บุญรอด บุญเกิด

ผศ.ดร.พรสวรรค์ ศิริภิญจนารณ์

ผศ.ดร.สาคร พรหมโคตร

ดร.มนูญ สอนโพนงาม

ดร.พิสุทธิ์พงศ์ เอ็นดู

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

วิทยาเขตสุรินทร์

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

[illegible]

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บันทึกข้อมูลและพิสูจน์อักษร: มงคล สอนโธสง

ออกแบบปก: อรุณรัตน์ แก้วอรสาน

พิมพ์ที่: บริษัท ไอพริ้นท์ แอนด์ เทคโนโลยี (ไทยแลนด์) จำกัด
433/8-9 ถ.จิระ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ 31000

ถ้อยแถลงบรรณาธิการ

วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ดำเนินการจัดการศึกษาตามแนวพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 องค์พระผู้ทรงสถาปนามหาวิทยาลัยที่มีพระราชประสงค์ให้มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งการศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาการชั้นสูงสำหรับพระภิกษุสามเณร และคฤหัสถ์ โดยมีแนวทางในการจัดการศึกษาคือ การศึกษาพระพุทธศาสนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ เพื่อพัฒนาจิตใจและสังคม

การศึกษาหลักธรรมคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้เข้าใจและเข้าถึงพร้อมทั้งเรียนรู้ศาสตร์สมัยใหม่ แล้วเผยแผ่ต่อสังคมในรูปแบบการจัดการความรู้สู่สาธารณะ เป็นภารกิจที่ต้องรับผิดชอบและสร้างสรรค์ของมหาวิทยาลัย เพื่อสนองนโยบายและดำเนินการตามพันธกิจดังกล่าว วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์จึงจัดทำวารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์ ขึ้น

วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์ (Academic MCU Buriram Journal) มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัย คือ การผลิตบัณฑิตและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยทางพระพุทธศาสนา ระดับชาติ การส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยในระดับชาติและนานาชาติ ตามตัวบ่งชี้คณะกรรมการอุดมศึกษาขององค์ประกอบที่ 2 ว่าด้วยการวิจัย นอกจากนี้การจัดทำวารสารนี้มีความสอดคล้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาในด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการจัดการความรู้

ในนามคณะผู้จัดทำวารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์ ขอกราบขอบพระคุณพระพรหมบัณฑิต, ศ.ดร. อธิการบดี พระราชวรเมธี, รศ.ดร. รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร พระราชปริยัติกวี, ศ.ดร. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ พระมหาสมบุญ วุฑฒิโกโร, ดร. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ที่เมตตาติดตามการจัดทำวารสาร และให้คำชี้แนะวิธีการดำเนินงานที่ทรงคุณค่า รวมทั้งคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทั้งในส่วนวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์และส่วนกลาง ตลอดจนนักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ที่เมตตาส่งเสริมสนับสนุนการจัดทำวารสารวิชาการนี้ อันเป็นพลังให้การขับเคลื่อนงานวิชาการเดินหน้าต่อไปด้วยความมั่นคงและยั่งยืน

รองศาสตราจารย์ ดร.เอกฉันท จารุเมธีชน

บรรณาธิการ

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสารฉบับนี้

ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น ไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของบรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการแถลง

บทความวิจัย: Research Article

- ศึกษาวิเคราะห์โทษจากการล่วงละเมิดสิกขาบทเสขียวัตถ์ 1
An Analytical Study of the Faults from Violation of Sekhiyavattas
พระสุขเกษม กิตติธโร
Phra Sukkasem Kittitharo
- การสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล 5 10
Making the Living Standard of Communities in Thai Society According to Five Precept
พิชิต ปุริมาต, พรเศรษฐี วุฒิปัญญาอิสกุล, ไพวรรณ ปุริมาต
Pichit Purimart, Pornsetthi Wuthpanyakul, Phaiwan Purimart
- การใช้หลักฆราวาสธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาล 24
ตำบลสทิงพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา
An application of Sangahavattthu in life quality development of people in Tambol
Sathingphra municipality, Sathingphra District, Songkhla Province
พระครูสังฆรักษ์แดนชัย อภิขโย, พระครูวิรัตธรรมโชติ, กันตภณ หนูทองแก้ว
Phrakrusangarak Deanchai Abhicayo, Phrakruviratdhammachot, Kantaphon Nuthongkeaw
- ศึกษาการบำเพ็ญบารมีและการบรรลุอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ ของพระพุทธเจ้า 35
ประเภทปัญญาธิกะ
A Study of Perfection Practice and the Pannadhika Buddha Attained the
Enlightenment
พระทรงพล กิตติปัญโญ, พระมหาสุรชัย วราสโร, ณัฏฐี ศรีดี
Phra Thrangphol Kittipanyo, Phramaha Surachai Warasabho, Natthi Sridi
- การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ตำบลหนองสาหร่าย 49
อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
The Application of the Philosophy of Sufficiency Economy for Development
by People in Nongsarai Sub-district, Phanomthuan District, Kanchanaburi Province
เนตรชนก จานงกุล, วินพพล มหาอาชา, สมบูรณ์ ศิริสรวิทย์, สมศักดิ์ อมรสิริพงศ์
Netrchanok Cumnongkul, Wanippol Mahaacha, Sombun Sirihiran, Somsak Amarasiripong
- การพัฒนาบทเรียนบนเว็บด้วยเทคนิคกลุ่มสืบสวนสอบสวน เพื่อส่งเสริมความสามารถ 62
ในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
Participation in Efficiency economy in Bannamsub Village, Moo 9,
Kaengkrachan Sub-district, Kaengkrachan District, Phetchaburi Province

วัชรพรพรรณ สอนจินซื่อ, ทรงศักดิ์ สองสนิท, วณิชชา สาคร Vatcharapan Sonjinsue, Songsak Sognsanit, Vanicha Sakorn ■ การจัดทำแนวเขตพื้นที่โบราณสถาน บริเวณตำบลพลสงคราม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา Zoning of Historic Area in Pol Song Kram Sub-district Nonsung District, Nakhonratchasima Province นันทพร อยู่สะอาด Nantaporn Usaad	72
■ แนวทางการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม ของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่จะเข้ The Social Responsibility of the Area Excise Office, Chachoengsao Province ชญาณันท์ ลินทรัพย์, ยุภา ประยงค์ทรัพย์, กชนิภา อุดมทวี Chayanant Sintrap, Yupha Prayongtrap, Kacanibha Udomtawi	87
■ การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น Early Childhood Educational Level Management in Small Children Development Center under Local Administrative Organization, Namphong District, Khon Kaen Province เอมอร หมีแสง Emon Miseang	97
บทความวิชาการ: Academic Article	
■ การพัฒนาศักยภาพนักเรียนในศตวรรษที่ 21 Buddhist Methods of Political Communication in the 21st Century อิสรพงษ์ ไกรสินธ์ Isarapong Kraisin	105
ภาคผนวก	
กระบวนการพิจารณาบทความของวารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์	118
คำแนะนำสำหรับผู้ตีพิมพ์บทความ	120
หนังสือขอเสนอบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์	126

ศึกษาวิเคราะห์โทษจากการล่วงละเมิดสิกขาบทเสขียวัตถ์ An Analytical Study of the Faults from Violation of Sekhiyavattas

พระสุขเกษม กิตติธโร (เมืองสันเทียะ)

Phra Sukkasem Kittitharo (Meangsanteay)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surin Campus

E-mail: phrasukhesmk@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์โทษจากการล่วงละเมิดสิกขาบทเสขียวัตถ์” มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาด้านบัญญัติของการบัญญัติสิกขาบทเสขียวัตถ์ 2) เพื่อศึกษาหลักการเหตุผลในการบัญญัติสิกขาบทเสขียวัตถ์ 3) เพื่อศึกษาโทษที่เกิดจากการล่วงละเมิดในสิกขาบทเสขียวัตถ์ ผลการวิจัยพบว่า เสขียวัตถ์สิกขาบท มีต้นบัญญัติจากภิกษุฉัพพัคคีย์ได้แก่พระปณชุกะ พระโลหิตกะ พระเมตติยะ พระภุมมชกะ พระอัสสชิ และพระปุนัพพสุกะ เดิมที เป็นสหายนั่นตั้งแต่มานาน อาศัยอยู่ในกรุงสาวัตถี เมื่อบวชแล้วได้มีสมณญานามปรากฏในพระพุทธศาสนาว่า “ฉัพพัคคีย์” หมายถึง ภิกษุที่มีพวก 6 รูป ซึ่งพวกท่านทั้ง 6 รูป เป็นภิกษุกลุ่มหนึ่งที่ประพฤติตนไม่เหมาะสม เหตุเนื่องจากอาศัยความคึกคะนองและความดื้อรั้นอันเป็นอุปนิสัยส่วนตัวและความไม่ละอายต่อความผิด ไม่มีความเอื้อเฟื้อต่อพระวินัย ได้สร้างความเสียหายให้เกิดขึ้นแก่พระพุทธศาสนาอย่างมาก เป็นกลุ่มภิกษุที่เป็นต้นเหตุให้พระพุทธองค์ทรงบัญญัติสิกขาบทมากที่สุด ซึ่งจัดเป็นอาทิกรรมิกะ คือ ต้นบัญญัติและอนุบัญญัติจำนวน 227 สิกขาบทได้แก่ ปาราชิก 4 สิกขาบท, สังฆาทิเสส 13 สิกขาบท, นิสสัคคียปาจิตติย 30 สิกขาบท, ปาจิตติย 92 สิกขาบท, ปาฏิเทสนียะ 4 สิกขาบท และเสขียวัตถ์ 75 สิกขาบท นอกจากนี้ยังเป็นต้นบัญญัติแห่งสิกขาบทนอกพระปาฏิโมกข์อีกจำนวนมาก พระพุทธบัญญัติเป็นกฎระเบียบข้อบังคับที่พระพุทธเจ้าตั้งไว้เพื่อปกครองภิกษุให้ประพฤติเรียบร้อยดีงาม ถือเป็นรากแก้วของพระพุทธศาสนาเรียกว่า “พระวินัย หรือ ศีล 227 ข้อ” ซึ่งเกิดขึ้นจากการที่มีภิกษุประพฤติไม่ถูกต้องเหมาะสมหรือประพฤติเสียหายขึ้น จนชาวบ้านพากันตำหนิโทษนา ทรงแรับทราบแล้วจึงให้ประชุมสงฆ์ ได้สวนได้ความจริงแล้วจึงทรงบัญญัติเป็นข้อห้ามไว้

หลักการและเหตุผลที่ทรงบัญญัติขึ้นมานั้น เพราะพระองค์ได้ทรงเล็งเห็นแล้วว่า จะเกิดผลดีในภายภาคหน้าแก่ศาสนาของพระองค์ เมื่อภิกษุและภิกษุณีเกิดขึ้นในพระพุทธศาสนา และกระทำความผิดพระพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติสิกขาบท โดยทรงตั้งเป้าหมายไว้ 10 ประการ คือ

1. ให้เป็นที่ยอมรับของสังคม
2. ให้สังคมมีความสุข
3. ช่มบุคคณผู้สอนยาก
4. ความผาสุกแห่งภิกษุ
5. ปิดกั้นอาสวะที่จะบังเกิดขึ้นในปัจจุบัน
6. กำจัดอาสวะอันจะเกิดขึ้นในอนาคต
7. ความเลื่อมใสของคนที่ยังไม่เลื่อมใส
8. ความเลื่อมใสยิ่งของคนที่ไม่เลื่อมใสแล้ว
9. ความตั้งมั่นแห่งพระสัทธรรม
10. เอื้อเฟื้อพระวินัย

ถ้าหากภิกษุและภิกษุณีประพฤติดีเสียหายจากการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เรียกว่า ความผิด พระพุทธเจ้าทรงประชุมสงฆ์บัญญัติสิกขาบท โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อสำรอกราคะ สร้างความเมา ดับกระหาย ถอนอาลัย ตัดวิภวสัญญา สิ้นต้นเหตุ คลายกำหนด ดับ นิพพาน พระพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติสิกขาบทในส่วนที่เป็นเสขียวัตถ์ ซึ่งเป็นสิกขาบทที่ให้พระภิกษุสงฆ์ พึงสำเหนียกไว้ มีจำนวน 75 สิกขาบทสิกขาบทเสขียวัตถ์แบ่งเป็น 4 กลุ่มตามสาระสำคัญดังนี้ กลุ่มที่ 1 ว่าด้วยธรรมเนียมควรประพฤติในเวลาเข้าหมู่บ้าน เริ่มตั้งแต่การนุ่งห่มเรียบร้อยในขณะที่อยู่ชุมชนการสำรวมระวังอิริยาบถ การพูดคุยกันให้อยู่ในลักษณะที่เหมาะสมเมื่ออยู่ในชุมชน กลุ่มที่ 2 ว่าด้วยธรรมเนียมในการรับบิณฑบาต เริ่มตั้งแต่อิริยาบถในการรับบิณฑบาต การขบฉันอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย กลุ่มที่ 3 ว่าด้วยธรรมเนียมในการแสดงธรรม เริ่มตั้งแต่การแสดงธรรมอย่างถูกกาลเทศะ ไม่แสดงธรรมแก่บุคคลผู้อยู่ในอาการไม่เคารพธรรม กลุ่มที่ 4 ว่าด้วยธรรมเนียมในการถ่ายอุจจาระปัสสาวะและบ้วนน้ำลาย

คำสำคัญ: โทษ, ล่วงละเมิด, เสขียวัตถ์

Abstract

The purposes of the article entitled “An Analytical Study of the Punishment for the Offenses against the Rules of Sekhiyavattas were 1) to study the original cases of the Buddha’s laying down the rules of Sekhiyavattas, 2) to study the rational principles of the Buddha’s laying down the rules of Sekhiyavattas, and 3) to study the punishment for the offenses against the rules of Sekhiyavattas. From this study, it was found that the original cases of the Buddha’s laying-down were six ascetics whose names were Panduka, Lohitaka, Mettiya, Bhummajaka, Assaji, and Punabbasuka. Before their ordination, they all were friends who lived in Savatthi City. After they were ordained as Bhikkhus (ordained monks) in Buddhism, they were named “Chabbaggiya” meaning six ascetics who conducted themselves improperly because of their personal habits of impiety, shamelessness and stubbornness towards the wrong-doing and the monastic

rules. They extremely undermined Buddhism and became the originals of the Buddha's laying-down called Adikammika, that is, the original cases of the Buddha's laying down the 227 root-rules and additional rules, namely 4 Parajikas, 13 Sanghadisesas, 30 Nissaggiyapacittiyas, 92 Pacittiyas, 4 Patidesaniya, and 75 Sekhiyavattas. Apart from this, there were several rules out of the codes of the fundamental rules. The Buddhist rules mean the rules and the orders which the Buddha laid down for regulating the monks' actions. They were the roots of Buddhism called "Vinayas" or 227 precepts which were laid down by the Buddha because of the monks' misconducts criticized by the lay people. After investigating and knowing the fact, the Buddha laid down the monastic rules.

According to the rational principles of the Buddha's laying down, whenever one of these cases acted in an improper way by Bhikkhus (ordained monks) and Bhikkhunis (ordained nuns) was brought to the Buddha's attention, he would lay down a rule establishing a suitable punishment for the offense, as a deterrent to future misconduct. To be the benefit to his Buddhism in the future, the Buddha regulated the rules with 10 targets as follows:

1. to be socially accepted	6. to get rid of all defilements in the future
2. to enhance social happiness	7. to be benefit for un-believers
3. to control a stubborn person	8. to be benefit for believers
4. to enhance monks' happiness	9. to keep Suddhamma's persistence
5. to stop all defilements in the present	10. to pay respect to Vinayas (the disciplines)

Owing to Bukkhus and Bukkhunis' misconducts, the Buddha laid down the rules for the purpose of crossing lust, reviving delusion, stopping thirst, detaching mournfulness, ending the circle of rebirth, terminate sensuality, relieving sexual desire, extinguishing, and Nibbana.

The Buddha laid down the 75 rules of Sekhiyavattas for monks' attention, divided into four groups as follows:

The first group consists of the traditions that should behave properly in the village such as the costume, the physical movement, and the talks in a suitable way while staying in the community.

The second group consists of the traditions of receiving food and chewing food in a good manner.

The third group consists of the traditions of sermon giving a sermon properly and no permission for a person who does not pay respect to Dhamma or the Buddha's teaching. The fourth group consists of the traditions of defecation, urination, and spit.

Keywords: Faults, Violation, Sekhiyavattas

1. บทนำ

พระวินัยนั้นเป็นกฎข้อบังคับ ที่นำผู้ประพฤติปฏิบัติตามให้วิเศษ นำผู้ประพฤติปฏิบัติตามให้เป็นผู้เห็นแจ้ง นำผู้ประพฤติปฏิบัติตามให้มีคุณธรรมต่าง ๆ เพราะพระวินัยนั้นมีนัยต่าง ๆ มีนัยพิเศษ และเป็นกฎฝึกกายและวาจา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2551: 287) การที่พระพุทธเจ้า ทรงบัญญัติพระวินัยปกครองคณะสงฆ์นั้น ทรงบัญญัติในเมื่อมีภิกษุก่อเรื่องเสียหายขึ้น เป็นที่ตำหนิติเตียน ของคณะสงฆ์ และประชาชนทั้งที่นับถือพระพุทธศาสนาและมิได้นับถือ การปรับโทษนั้น ที่มีโทษทางบ้านเมือง ก็ทรงปรับอนุวัตรตามทางบ้านเมือง เช่น ทางบ้านเมืองปรับโทษ ผู้กระทำผิดในเรื่องนั้น ๆ ถึงประหารชีวิต ก็ทรงปรับโทษภิกษุผู้กระทำผิดในเรื่องเดียวกันนั้นถึงขาดจากความเป็นภิกษุ (วิมหา.,1/91-92/60-62) นอกจากนั้นก็ทรงปรับโทษตามสมควรแก่โทษานุโทษจากพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ภิกษุประพฤติเสียหายจนพระพุทธเจ้าต้องทรงบัญญัติพระวินัยควบคุมความประพฤติ เพื่อความเรียบร้อย ดึงมของสงฆ์ในสังฆมณฑลและความเจริญของพระพุทธศาสนาสืบไปนั้นที่ปรับโทษอย่างเบา โดยเฉพาะอาบัติทุกกฏ ในสิกขาบทเสขียวัตถ์ แม้จะเป็นการแสดงออกมาในทางที่ไม่เหมาะสม แก่สมณะภาวะของตน เช่น ฉันทแลบลิ่น และฉันทงักจับ ๆ ฉันทงักชูด ๆ ฉันทเลียมมือ ฉันทเลียมริมฝีปาก โดยไม่สำรวมแล้วต้องอาบัติทุกกฏ เป็นอาการที่ขาดความสำรวมอย่างสัตว์เดรัจฉาน

อาบัติทุกกฏในสิกขาบทแห่งเสขียวัตถ์ ที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติในฝ่ายภิกษุสงฆ์เสขียวัตถ์ วัตถ์ที่ภิกษุจะต้องศึกษา เป็นธรรมเนียมที่เกี่ยวกับมารยาท ที่ภิกษุพึงสำเหนียก หรือพึงฝึกฝนปฏิบัติ เป็นสิกขาบทที่ภิกษุสงฆ์พึงศึกษา และรับประพฤติปฏิบัติ มีจำนวน 75 สิกขาบท หมวดสารูปที่หนึ่งมี 26 สิกขาบท ธรรมเนียมที่ควรประพฤติเวลาเข้าบ้าน หมวดโกชนปฏิสังยุตที่สองมี 30 สิกขาบท ธรรมเนียมรับบิณฑบาตและฉันอาหาร หมวดธัมมเทศนาปฏิสังยุตที่สามมี 16 สิกขาบท ธรรมเนียมที่ไม่ให้แสดงธรรมแก่บุคคลผู้แสดงอาการไม่เคารพ และหมวดปณิกะที่สี่มี 3 สิกขาบท ธรรมเนียมถ่ายอุจจาระปัสสาวะ และบ้วนน้ำลายรวมทั้งหมดมีจำนวน 75 สิกขาบท

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาวิเคราะห์โทษจากการล่วงละเมิดเสขียวัตรสิกขาบท ของภิกษุในพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นแบบอย่างในการตัดสินใจปัญหาเกี่ยวกับต้องอาบัติทุกกฏในสิกขาบทเสขียวัตร เพื่อเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติ ให้ถูกต้องตามพระธรรมวินัย สำหรับเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าสืบไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาต้นบัญญัติของการบัญญัติสิกขาบทเสขียวัตร
- 2) เพื่อศึกษาหลักการและเหตุผลในการบัญญัติสิกขาบทเสขียวัตร
- 3) เพื่อวิเคราะห์โทษที่เกิดจากการล่วงละเมิดในสิกขาบทเสขียวัตร

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพโดยการศึกษาค้นคว้าทางคัมภีร์พระพุทธศาสนา งานวิจัยและเอกสาร (Documentary Research) โดยมีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขั้นศึกษาเอกสาร

ศึกษาข้อมูลเกี่ยวข้องต้นบัญญัติของการบัญญัติเสขียวัตร หลักการเหตุผลในการบัญญัติสิกขาบทเสขียวัตรและโทษที่เกิดจากการล่วงละเมิดในสิกขาบทเสขียวัตรจากคัมภีร์พระไตรปิฎก เอกสาร ข้อมูล ทั้งที่เป็นหนังสือ คือ พระไตรปิฎก เอกสารงานวิจัย ตำราวิชาการ บทความต่างๆ ข่าวสาร หนังสือพิมพ์ ค้นหาจากอินเทอร์เน็ต รวมทั้ง CD-ROM และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ขั้นรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล
4. ขั้นเรียบเรียง รายงาน ข้อมูล
5. สรุปนำเสนอผลการวิจัย

4. สรุปผลการวิจัย

เสขียวัตร คือ ข้อปฏิบัติของพระภิกษุสงฆ์ตามหลักพระวินัยบัญญัติ มี 75 ข้อ จัดเป็น 7 หมวด คือหมวดที่ 1-6 หมวดละ 10 ข้อ หมวดที่ 7 สุตท้ายมี 15 ข้อ สงเคราะห์ลงเป็น 4 หมวดคือ (สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส, 2533: 21-26) หมวดสารูป เกี่ยวกับการนุ่งห่มและการเคลื่อนไหวอิริยาบถ หมวดโภชนาปฏิสังยุต เกี่ยวกับการฉันหรือรับประทานอาหาร หมวดธัมมเทศนาปฏิสังยุต เกี่ยวกับการแสดงธรรมหรือพูดจาในที่ชุมนุมชน และหมวดปกิณณกะ เกี่ยวกับการถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะ การบ้วนน้ำลายลงในที่สาธารณะเสขียวัตร แม้จะเป็นวัตรปฏิบัติของพระภิกษุสงฆ์ แต่ก็สามารถนำมาปรับใช้ในสังคมไทยได้เป็น

อย่างดี เสด็จวัตร เป็นสาธารณบัญญัติทั้งภิกษุสงฆ์และภิกษุณีสงฆ์ ถ้ามีการล่วงละเมิดมีโทษปรับอาบัติก็เพียงทุกกฎ ซึ่งคนทั่วไปอาจคิดว่าเป็นอาบัติเล็กน้อย แต่เมื่อเป็นโลกวัชชะความผิดที่ชาวโลกติเตียน ก็ถือเป็นความประพฤติชั่ว เพราะคำว่าทุกกฎแปลว่า “กระทำชั่ว” ในเสด็จวัตร 75 ญาติโยมฆราวาสนั้น สามารถกล่าวตักเตือนพระภิกษุ ที่ประพฤติตัวไม่เหมาะสมได้ ถือเป็นหนทางหนึ่ง ที่ทำนุบำรุงสืบต่ออายุของพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนยาวนาน (พิฑูรย์ มลิวัลย์, 2541: 15) แต่ในผู้ที่สติปัญญาอ่อนที่ไม่สามารถแยกแยะดีชั่วถูกผิดได้ ย่อมถือว่าเป็นเรื่องที่หมิ่นเหม่และส่อเสี่ยงพอสมควร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเจตนาว่า การดำเนินตินั้น ๆ เป็นไปในทางกุศลหรืออกุศล ซึ่งเป็นเรื่องปัจเจกบุคคลอย่างแท้จริง เพราะถึงแม้จะเป็นคำพูดคำเดียวกัน แต่เจตนาต่างกัน ผลแห่งวิบากกรรมก็ย่อมต่างกัน เราจึงต้องวกกลับมาสำรวจใจตนให้มากด้วย

สิกขาบทแต่ละสิกขาบทที่ภิกษุจะได้ชื่อว่าล่วงละเมิดแล้วนี้ประกอบด้วยหลายบท สิกขาบททั้งหมดทั้งของภิกษุสงฆ์และภิกษุณีสงฆ์ โดย สรุปมี 2 ประเภท คือ โลกวัชชะและปณณัติวัชชะ (วิ.อ. 1/42/239) แม้อาบัติที่เกิดจากการล่วงละเมิดสิกขาบทนั้น ๆ ว่าโดยโทษ ก็มี 2 ประเภทเช่นกัน คือ โลกวัชชะและปณณัติวัชชะ (ที.สี., 9/548/240) การปรับโลกวัชชะนั้นแม้ไม่มีความผิดตามพระวินัย แต่ก็เป็นโลกวัชชะ คือ ถูกดำเนินตินได้ ว่าไม่เหมาะสมไม่ควรแก่สมณะ (พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช ป.ธ.9 ราชบัณฑิต), 2541: 850) เช่น สือบุหรินที่สาธารณะ ส่งเสียงดังในที่ชุมชน ไม่เอื้อเฟื้อแก่สตรีและเด็ก แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น “โลกวัชชะ” ความผิดที่ชาวโลกติเตียนนั้น การดำเนินของชาวโลกเขาเป็นประมาณไม่ได้ เพราะชาวโลกส่วนมาก อะไรชอบก็สรรเสริญ อะไรไม่ชอบก็ติเตียนขึ้นอยู่กับอารมณ์ชอบหรือชังของคนในกลุ่มนั้น การดำเนินเป็นอัตนัย จึงเอามาเป็นมาตรฐานวัดผิดถูกไม่ได้มากนัก (พระมหาสมทรง ติสสโร (ปิกขุนทด), 2554: 63) อีกประการหนึ่ง แม้ความผิดตามที่พระวินัยบัญญัติไว้ ชาวโลกอาจติเตียนหรือไม่ติเตียนก็ได้เพราะอยู่กับจารีตท้องถิ่นนั้น ๆ พระภิกษุฉันอาหารในเวลาวิกาล แม้พระวินัยจะบัญญัติห้ามไว้ก็ตาม แต่บางท้องถิ่นเห็นว่าเป็นความผิดร้ายแรง แต่กับอีกบางท้องถิ่นกลับไม่ดำเนินติน นอกจากไม่ดำเนินตินแล้วยังส่งเสริมให้ภิกษุฉันอาหารมือเย็นเสียอีก หากพระภิกษุได้ล่วงละเมิดในสิกขาบทข้อเสด็จวัตร จะส่งผลแก่ตัวภิกษุเองซึ่งถือว่าผิดวินัยที่พระพุทธเจ้าได้สั่งสอนไว้และจะต้องปรับอาบัติทุกกฎซึ่งก็จะทำให้เป็นพระภิกษุพร่องในศีลเป็นมลทินแก่ตัวเองถึงแม้ว่าจะละเมิดในสิกขาบทเล็กน้อยก็ตาม นอกจากโทษที่เกิดขึ้นกับตัว พระภิกษุซึ่งทำให้ตนมีมลทินไม่บริสุทธิ์ในศีลแล้วยังจะส่งผลต่อความศรัทธาของพุทธศาสนิกชนอีกด้วย ทำให้เกิดการขาดความเชื่อมั่นในหลักธรรมวินัยที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการกล่อมเกลাজิตใจของพระภิกษุที่เข้าไปบวชในพระพุทธศาสนาว่าไม่ได้ก่อให้เกิดผลในเชิงบวกต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2543: 25) ทั้งนี้โทษที่จะลงแก่พระภิกษุหรือสามเณรที่กระทำความผิดมี 4 สถาน คือ 1) ให้สละสมณเพศ 2) ดำนิโทษ 3) ภาคทัณฑ์ และ 4) ว่ากล่าวตักเตือน แต่หากเป็นโทษที่พระรูปนั้นประพฤติไม่

เหมาะสมกับสมณสาธูป หรือโลกวัชชะ โทษที่จะลงแก่พระภิกษุหรือสามเณรที่กระทำความผิด คือการว่ากล่าวตักเตือนเท่านั้น (พระเทพเทวี (ประยุทธิ์ ปยุตโต), 2535: 113-115)

5. ข้อเสนอแนะ

หลักปฏิบัติในเสขียวัตรทั้ง 75 ข้อนั้น ถือว่าเป็นมารยาทที่ดีของพระสงฆ์ ที่จะช่วยให้ศาสนิกชนเกิดความเลื่อมใสศรัทธา ซึ่งจะสอดคล้องกับหลักจรรยา 15 (พระธรรมปิฎก (ประยุทธิ์ ปยุตโต), 2541: 107) คือ

1. สังวรศีล ประพฤติตนให้รู้และเข้าใจสิ่งดีชั่ว ในสาป บุญ คุณ โทษ ให้บริสุทธิ์ด้วยศีล ให้รู้ว่ามีศีลเป็นปกติอยู่ในตน รู้ทัน หลุดพ้นจากความโกรธ โลภ หลงทั้งหลายทั้งปวง
2. สारวมอินทรีย์ ระวังตนให้รู้ตัวทั่วพร้อมทั้ง 6 ทวารนอก 6 ทวารใน ที่จะเกิดสิ่งใด สิ่งหนึ่งจากการกระทำนั้น ๆ
3. โภชนมัตตัญญูตา รู้จักประมาณตน รู้ตนให้พร้อม พอเหมาะ พอควรที่จะกระทำ สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่จะมีจะเกิดขึ้น ในอาหาร การกิน การใช้จ่าย
4. ขาคริยานุโยคะ พิจารณาควบคุมรู้อยู่ในการกระทำที่พึงประพฤติปฏิบัติให้อยู่ในการสังวรศีล สारวมอินทรีย์ โภชนมัตตัญญูตาทั้ง 3 ข้อให้ถูกต้อง
5. ศรัทธา เชื่อมมั่นในหลักธรรมคำสอน ปฏิบัติตน รู้ตน เชื่อมมั่นในตนว่าปฏิบัติอยู่ในทางที่ถูกต้องดีงาม มีผลเกิดแล้ว เห็นผลแล้ว พากเพียรตั้งใจประพฤติปฏิบัติให้เกิดผลยิ่งขึ้น
6. หิริ มีความละอายแก่ใจตนเอง เมื่อรู้ว่าตนได้กระทำความผิดสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นทางกาย วาจา ใจ ในทางใดทางหนึ่งก็ดี ที่ไม่ถูกไม่ควรแล้ว รู้สึกละอายตนเอง และจะไม่ทำสิ่งที่ผิดนี้ ให้เกิดขึ้นอีก
7. โอตตปปะ เกรงกลัวต่อบาปกรรมที่ตนได้กระทำความผิดที่ไม่ถูกไม่ควร ไม่ดีไม่งาม ที่เกิดขึ้นนั้น ๆ ระหว่าง ควบคุมตนไม่ให้เกิดอีก
8. พาหุสัจจะ เห็นอยู่รู้อยู่เข้าใจอยู่ ในผลของการปฏิบัติที่ถูกตรงบริสุทธิ์แท้ พุดจริง ทำจริง มีความซื่อสัตย์ ตั้งใจทำจริง ให้ยิ่ง ๆ ขึ้นอีก
9. วิริยะ พากเพียร ประพฤติปฏิบัติ กระทำตนให้ดีให้ได้ยิ่ง ๆ ขึ้นไปอีก 10 สติ ควบคุมให้รู้ตัวทั่วพร้อม พิจารณารู้อยู่เป็นอยู่ในการกระทำทวารทั้ง 6 ทวารนอก 6 ทวารใน
11. ปัญญา รู้แจ้งชัดในทุกสิ่งที่เกิด ที่มี ที่ถูก ที่ควร ได้ยิ่ง ๆ ขึ้น ปล่อยจิต วางจิต ทำจิตให้สงบเกิดญาณทั้ง 4 ในตนแล้ว
12. ปฐมฌาน เข้าสู่ความสงบระงับ จิตสงบ พ้นนิวรณ์ 5 ใจปลอดโปร่งติดอยู่ในอารมณ์เดียว (วิตก) มีวิจาร์ อ่านอยู่ในอารมณ์นั้น จิตเบิกบานเป็นหนึ่ง เป็นอิสระ
13. ทุติยฌาน ระงับวิตกวิจาร์ มีปีติสุข จิตคิดอ่านอะไร วางวิตก วิจาร์ จิตเบิกบาน เสวยปีติสุขอยู่

14. ตติยฌาน ระงับปิติ หมดความรู้สึกรักปิติ มีสติสัมปชัญญะ ควบคุมตนเอง รู้ตนเองชัด ขณะจิตสงบ เสวยสุขอยู่

15. จตุตถฌาน ระดับสุขเป็นอุเบกขา วางเฉย สุข จิตผ่องใส สงบ บริสุทธิ์ เป็น เอกัคคตาจิต จิตเป็นหนึ่ง ที่ประกอบด้วยมรรคมงคล 8 ถูกต้อง

นอกจากนี้แล้วเสขียวัตตรยังเป็นกรอบมาตรฐานแห่งมรรยาทของพระสงฆ์ คือต้องการให้ทุกคนที่มาจากวรรณะต่าง ๆ กิริยามารยาทซึ่งมันแตกต่างกันไปหมด พุดจา แตกต่างกันไป เห็นแล้วบางที่มันไม่น่าเลื่อมใส คราวนี้ก็ต้องการทำคนเห็นแล้วเกิดการเลื่อมใส ก็จะต้องสอนเรื่องเสขียวัตตร ไม่ใช่เพียงแค่ให้รู้ ต้องเอามาปฏิบัติด้วย ในการพูด แม้แต่การครองผ้า ไม่ห่มรุงรัง เห็นแล้วไม่เกิดศรัทธาเลย คือเรามาอยู่ร่วมกัน เราต้องมีศีลที่เสมอกัน อย่าง เสขียวัตตรเป็นการอบรมบ่มนิสัย เราจะเห็นอย่างตอนพระพุทเจ้า สวางกชุดหนึ่งที่มีพระอานนท์ พระอนุรุทธ ที่มาบวชพร้อมกับอุบาลี ซึ่งเป็นช่างตัดผม ก็มาบวชเวลาจะบวชเจ้าชายทั้ง 5 บอก ให้อุบาลีบวชก่อน ให้คนรับใช้บวชก่อน เพื่อว่าเมื่ออุบาลีบวชก่อน 5 องค์ที่เป็นเจ้าบวชทีหลัง ก็ต้องไหว้ผู้บวชก่อน จะได้ลดทิฐิมานะ เดียวถ้าทั้ง 5 องค์บวชก่อนแล้วอุบาลีบวชทีหลัง อุบาลีก็ต้องไหว้ก่อน ก็มีความรู้สึกว่ามันลูกน้องเรา คนใช้ตน ก็ต้องการที่จะข่มทิฐิมานะของตน จะได้ลดมานะ เพราะฉะนั้นเรื่องเสขียวัตตร จึงเป็น 1 ใน 3 ของพระวินัยของพระทั้ง 227 ข้อ พระพุทเจ้าทรงถือว่าเป็นเรื่องสำคัญ เพราะว่าอาบัตินี้เป็นของผู้บวชเท่านั้น แต่ถ้าเป็นเรื่อง กิริยามารยาทต่างๆ ในสังคม เราจะเข้าไปในสังคมที่ไหน เราต้องรู้จักระเบียบของสังคมที่นั้น (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2543: 198) ซึ่งหลักเสขียวัตตรสามารถนำไปปรับใช้ได้เป็นอย่างดี

พระวินัยบัญญัติ หรือสิกขาบทของภิกษุสงฆ์ แม้จะเป็นศีลข้อปฏิบัติของภิกษุสงฆ์ แต่ก็สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับสังคมไทยได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะเสขียวัตตร ซึ่งเป็นข้อปฏิบัติที่พระสงฆ์ต้องวางตัวให้เหมาะสมต่อหน้าชาวบ้าน อันเป็นที่ตั้งแห่งศรัทธาปสาทะ เป็นเรื่องที่พระสงฆ์และโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาต่างๆ ควรจะได้ส่งเสริมให้มีการอบรมเผยแผ่สู่ประชาชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนอย่างกว้างขวาง เพราะชื่อวามรรยาททางสังคมก็คือ บุคลิกภาพที่แสดงเป็นพฤติกรรมออกมาของบุคคลนั่นเอง ผู้สำเหนียกสำรวมในกิริยาอาการถือว่า มีอาจารย์ คือความประพฤติอันงาม น่าเลื่อมใสศรัทธา น่าเคารพนับถือ สังคมไทยเป็นสังคม พุทธ การสำรวมในเสขียวัตตรก็เท่ากับได้แสดงว่าเป็นผู้มีสัปปุริสธรรม (ที.ปา. (ไทย) 11/331/255) คือ รู้เหตุ รู้ผล รู้ตน รู้ประมาณ รู้กาล รู้ประชุมชน และรู้บุคคล แม้แต่หน่วยงานอื่น ๆ เช่น สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด และกรมการศาสนา เป็นต้น ควรจักเป็นแกนนำในระหว่างสถาบันการศึกษาและจัดส่งเสริมองค์ความรู้ด้านเสขียวัตตรให้แพร่หลายต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.
- พิฑูร มลิวัลย์. **อธิบายวินัยสำหรับธรรมชั้นตรี**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2541.
- สุชีพ ปุญญานุภาพ. **พระไตรปิฎกฉบับประชาชน**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2525.
- พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). **พระพุทธศาสนาในฐานะรากฐานของวิทยาศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2535.
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช ป.ธ.9 ราชบัณฑิต). **พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ “คำวัด”**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2552.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). **นิติศาสตร์แนวพุทธ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม, 2543.
- _____. **พุทธธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอัมรินทร์บุ๊คเซนเตอร์จำกัด, 2553.
- พระพรหมคุณาภรณ์. (ป.อ.ปยุตโต). **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอส.อาร์.พรินติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด, 2551.
- _____. **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2546.
- พระมหาสมทรง ตีสู่โร (ปึกขุนทด). “การศึกษาเสขียสิกขาบทในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554.
- สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. **นวโกวาทในเสขียวัตร**. พิมพ์ครั้งที่ 67. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2533.

การสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล 5 Making the Living Standard of Communities in Thai Society According to Five Precept

พิชิต ปุริมาตร, พรเศรษฐี วุฒิปัญญาอิสกุล, ไพวรรณ ปุริมาตร

Pichit Purimart, Pornsetthi Wuthpanyakul, Phaiwan Purimart

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakornrajasima Campus

E-mail: pichitpuri2@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล 5 2) เพื่อวิเคราะห์เชิงยืนยันองค์ประกอบหลักศีล 5 สำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล 5 และ 3) เพื่อสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลัก ศีล 5 ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีด้วยการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามกลุ่มจากประชากร จำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนาด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) วิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล จำนวน 24 รูป/คน ด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้าง

ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล 5 มีวิถีชุมชนดำรงวัฒนธรรมของตนเองไว้การเปลี่ยนแปลงตามวัฒนธรรมภายนอกน้อยเมื่อเทียบกับหมู่บ้านภายนอกที่มีได้ดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5 ทั้งนี้เพราะความต้องการของสมาชิกชุมชนหมู่บ้านศีล 5 อาศัยปัจจัยต่างๆเฉพาะจำเป็นต่อการดำรงชีวิตเท่าที่ตนเองจะสามารถหาได้ แนวทางดำเนินชีวิตมาจากการส่งต่อองค์ความรู้ การศึกษาของสมาชิกชุมชน เป็นองค์ความรู้ภายนอกชุมชนและองค์ความรู้ที่บรรพบุรุษในชุมชนสะสมไว้ การสื่อสารคมนาคม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การนำมาเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป การปรับเปลี่ยนการประดิษฐ์ในชุมชน

2. วิเคราะห์เชิงยืนยันองค์ประกอบหลักศีล 5 สำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล 5 ผลการวิเคราะห์ยืนยันองค์ประกอบหลักศีล 5 ปรากฏว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ซึ่งพิจารณาจากค่าไคสแควร์ มีค่าเท่ากับ 3.71 ค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.29 ที่องศาอิสระเท่ากับ 3 น้ำหนัก

องค์ประกอบของมาตรฐานมีค่าเป็น + อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ทุกตัว มาตรฐานที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ ศิลข้อที่ 1 กับศิลปะข้อที่ 4 แสดงถึงพฤติกรรมการมีศิลปะและไม่ศิลปะ มิใช่การเปิดเป็นผู้อื่น และผู้ตรงไปตรงมา รองลงมาคือ ศิลข้อที่ 2 และต่ำสุดคือศิลปะข้อที่ 5 เนื่องจากสังคมส่วนหนึ่งมองว่าการดื่มสุรา หรือดื่มของมึนเมา หากไม่เมาถือว่าไม่ผิดศิลปะ อีกทั้งการดื่มสุรายังมีผลต่อการบำรุงดูแลสุขภาพเป็นอายุวัฒนะ ผลค่าน้ำหนักอยู่ในระดับต่ำตามความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติ

3. สร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศิลปะ 5 จากการศึกษาวิถีชุมชนดำรงวัฒนธรรมของตนเองไว้การเปลี่ยนแปลงตามวัฒนธรรมภายนอกน้อย เมื่อเทียบกับหมู่บ้านภายนอกที่มีได้ดำเนินชีวิตตามหลักศิลปะ 5 ซึ่งมีเป้าหมายอยู่ 3 ประการ 1) ตนเองมีความสุข 2) สังคมมีความสุข 3) เศรษฐกิจมั่นคงพึ่งตนเองได้

คำสำคัญ: เกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิต, ศิล 5

Abstract

The objective of this research were: 1) To study the lifestyle of the community in Thailand under the five precepts 2) Analysis confirmed the main elements for the benchmark five precepts the life of the community in Thailand, according to the precepts and five. 3) To create a living standard of the communities in Thailand under the five precepts. Methodology of research combined with quantitative research and qualitative research. The quantitative data collection questionnaire among a population of 400 analyzed with descriptive statistics by percentage, average, standard deviation. And element analysis (Factor Analysis) of research data received from the image data of 24 persons with a structured interview.

The findings could be summarized as follows:

1. lifestyle community in Thailand under the five precepts as their own culture as a lifestyle change as opposed to a culture outside the village nor the outside following the five precepts because the needs of the community, five factors in particular are essential to life as they can find the lifestyle of forward knowledge. Members of the community Knowledge outside the community and ancestral knowledge accumulated in the community.

2. The analysis confirmed the five main precepts for creating a standard of life of the communities in Thailand under the five precepts and

principal components analysis confirmed that the model is consistent with the empirical data are considered in good standing. This is based on chi-square is equal to the probability of 3.71 to 0.29 degrees of freedom equal to the weight of three elements: the value is significant at 0.05 level all standards. weighing the most is the one with the precepts No. 4 shows the behavior is unethical and is not canon. There are not hurting others and frankly, followed by the sacrament of the 2nd and the 5th lowest was baptized as a part of society that drinking alcohol, or drink alcohol If a drunk is not wrong. The alcohol also affects the maintenance of a healthy longevity. The result is low weight, according to a review of the practice.

3. The standard of living of communities in Thailand under the five precepts. The education community as a way of their own culture into the culture outside the village, less than a third following the five precepts. The aims are three reasons: 1. they are happy 2. Economic 3. Social enjoyed stable self-reliant.

Keywords: Living Standard, Five Precept

1. บทนำ

ความขัดแย้งในสังคมไทยในอดีตมีมาเรื่อย ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งระหว่างชนชั้น นำที่ยุติลงด้วยการเปลี่ยนแปลงการปกครองในวันที่ 24 มิ.ย. 2475 หลังจากนั้นก็เกิดความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์ระหว่างรัฐไทยกับพรรคคอมมิวนิสต์ แห่งประเทศไทยตั้งแต่ปี 2492-2525 ซึ่งสิ้นสุดลงด้วยนโยบายการให้อภัย ตามคำสั่งที่ 66/2523 ต่อมาก็เป็นความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลเผด็จการกับกระแสเรียกร้องประชาธิปไตยของประชาชน อันก่อให้เกิดเหตุการณ์ 14 ตุลา 2516 และพฤษภาทมิฬ 2535 (บรรศักดิ์ อูวรรณโณ, 12/03/2559) ความขัดแย้งที่ผ่านมาในประวัติศาสตร์ ยังไม่ได้มีความรุนแรงเท่าความขัดแย้งทางการเมืองยืดเยื้อ เรื้อรัง ในขณะนี้ ที่เริ่มต้นเมื่อปลายปี 2548 และพัฒนามาเป็นความขัดแย้งระหว่าง กลุ่มความคิดเห็นทางการเมืองสองกลุ่มอยู่จนถึงทุกวันนี้ แนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง การจัดการด้วยสันติวิธี ความขัดแย้งทางเพศมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตของทุกคน จากปัญหาทางเพศที่เกิดขึ้นนั้น มีสาเหตุส่วนใหญ่ที่สำคัญ ได้แก่ ขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องเพศ หรือได้รับความรู้ในการแก้ปัญหาที่ไม่ถูกต้อง

ความขัดแย้ง ความสูญเสียเกิดจากการดื่มสุรา ยอดรวมการเกิดอุบัติเหตุสะสมตลอด 5 วัน ตั้งแต่วันที่ 29 ธันวาคม 2558 ถึงวันที่ 2 มกราคม 2559 มียอดรวม 2,753 ครั้ง

ผู้เสียชีวิตรวม 292 ราย ผู้บาดเจ็บรวม 2,855 ราย สาเหตุหลักยังเป็นเมาสุรา ร้อยละ 23.08 ขับรถเร็วเกินกำหนด ร้อยละ 15.98 โดยรถจักรยานยนต์ ยังครองอันดับหนึ่งที่เกิดอุบัติเหตุ ร้อยละ 83.41 ขับรถเร็วเกินกำหนด ร้อยละ 15.98 โดยรถจักรยานยนต์ ยังครองอันดับหนึ่งที่เกิดอุบัติเหตุ ร้อยละ 83.41 รถปิกอัพ ร้อยละ 72.41 เกิดบนถนนกรมทางหลวงมากที่สุด ร้อยละ 37.35 โดยจังหวัดที่เกิดอุบัติเหตุสะสมสูงสุด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ 108 ครั้ง จังหวัดที่มีผู้เสียชีวิตสะสมสูงสุด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา 12 ราย จังหวัดที่มีผู้บาดเจ็บสะสมสูงสุด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ 108 คน ส่วนจังหวัดที่ไม่มีผู้เสียชีวิต มี 7 จังหวัด คือ จังหวัดตรัง จังหวัดพังงา จังหวัดแพร่ จังหวัดระนอง จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดสุโขทัย (ชาญเชาว์ ไชยานุกิจ, 12/03/2559)

ผู้ที่ดื่มสุราเรื้อรังจะมีอายุเฉลี่ยสั้นลง 10-14 ปี แต่ถ้าดื่มตามกำหนดอายุเฉลี่ยจะยาวกว่าคนที่ไม่ได้ดื่ม โดยเฉพาะเมื่อเริ่มดื่มเมื่อมีปัจจัยเสี่ยงต่อโรคหัวใจ บางคนแนะนำให้ดื่มหลังอายุ 60 ปี ถ้าได้ดื่มเกินขนาดอาจจะทำให้เสียชีวิต หากคุณดื่มสุราเป็นประจำมากเกินไป อาจจะก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพ การลดความขัดแย้งในสังคมไทย ลดผลกระทบในสังคมไทยที่เกิดจากการดื่มสุรา มีการณรงค์งดดื่มสุราเพื่อให้ชุมชนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการงดเหล้า และประสบการณ์งดเหล้าของคนต้นแบบในชุมชนที่ประสบความสำเร็จ และเปลี่ยนเป็นคนใหม่จากการเลิกเหล้า งดเหล้าครบสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พระราชู่ออกพระราช...ชุมชนคนสู้เหล้า ซึ่งได้ผลในระดับหนึ่ง และแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้เพียงบางส่วน ทั้งนี้เป็นสุราเป็นเพียงสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความผิดปกติในสังคมไทย สาเหตุหลักที่ทำให้สังคมไทยผิดปกติไปจากการดำรงชีวิต ความสุข ความมั่งคั่งในทรัพย์สิน การพัฒนาสังคมมีสาเหตุมาจากประชาชนในชุมชนละเมิดศีล 5 ศีล 5 จึงเป็นตัวแปรต้นเหตุที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตที่สุขสงบหรือล่มสลายในชุมชน และความรู้ ความเข้าใจ การปฏิบัติ การประยุกต์ใช้หลักศีล 5 ของชุมชนต่างกัน

การดำเนินชีวิตของบุคคล โดยที่ลักษณะของพฤติกรรมต่างๆจะเป็นตัวบ่งบอกถึงรูปแบบการดำเนินชีวิต แต่ละแบบพฤติกรรมในการเข้าสังคม ในการบริโภค ในการหาความบันเทิง การพักผ่อนหย่อนใจใช้เวลาว่าง และการแต่งตัว ล้วนเป็นส่วนประกอบของรูปแบบการดำเนินชีวิต รูปแบบการดำเนินชีวิตจะถูกดำเนินเป็น อุปนิสัย เป็นวิธีประจำที่กระทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งดำเนินชีวิตไปตามกระแสของกิเลสหรือกระแสนิยมที่ส่งเสริมสร้างกระแสบริโภคนิยม กระตุ้นให้เกิดความอยาก ความขัดแย้งและช่วงชิง นำไปสู่การละเมิดศีล 5 ส่งผลให้สังคมไม่ปกติสุข และเมื่อกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของบุคคลในชุมชนจะช่วยให้ชุมชนวิเคราะห์ตนเองได้ (พุทธทาสภิกขุ, 2539: 41)

ศีล 5 คือการดำเนินชีวิต หลักความประพฤติ ที่ช่วยให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข ข้อประพฤติ ปฏิบัติ ศีลธรรม หรือกฎศีลธรรม จริยะ (หรือ จริยธรรม) อันประเสริฐ เรียกว่า พรหมจริยะ (พรหมจริยธรรม หรือ พรหมจรรย์) แปลว่า ความประพฤติอันประเสริฐ

หรือ การดำเนินชีวิตอย่างประเสริฐ เป็นมนุษย์สมบูรณ์ดำเนินชีวิตอันดีงามตามอุดมคติเท่าที่มนุษย์จะพึงประพฤติและดำเนินไปถึงได้ นำไปสู่กระบวนการพัฒนาคนที่สมบูรณ์ตามมรรคมีองค์ 8 หรือ ศีล สมาธิ ปัญญา และการรักษาศีล 5 หากหมู่บ้านรักษาศีล 5 ได้ทุกคน จะส่งผลให้สังคมเป็นสุข โดยเกณฑ์ความสำเร็จคิดเป็นร้อยละร้อย นำไปสู่ต้นแบบเพื่อประเมินหมู่บ้านการประเมินหมู่บ้านศีล 5 อื่น ๆ ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชน

หมู่บ้านรักษาศีล 5 และโรงเรียนรักษาศีล 5 ตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จ.สระบุรี โดยสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ กล่าวว่า ศีล 5 เป็นหลักประกันสังคมได้เป็นอย่างดี หากหมู่บ้านใดนำไปปฏิบัติได้จะเกิดความสงบสุข และจะส่งผลยังประเทศให้เกิดความสงบสุข ไม่ต้องทุกข์เดือดร้อน การดำเนินการหมู่บ้านศีล 5 นั้น มีการมอบป้ายประกาศอย่างเป็นทางการที่จังหวัดสระบุรีเป็นแห่งแรก และขณะนี้ในหลายจังหวัดเริ่มดำเนินการแล้ว เช่น ลพบุรี สระแก้ว แพร่ นครสวรรค์ ตาก อุทัยธานี อุตรดิตถ์ สุโขทัย ขณะเดียวกันคณะสงฆ์ในแต่ละจังหวัดควรนำไปปฏิบัติด้วย โดยเริ่มจากร้อยละ 50 ของแต่ละหมู่บ้าน เพราะการดำเนินการโครงการนี้หากจังหวัดใดสามารถดำเนินการได้จนประสบความสำเร็จก็จะส่งผลให้เกิดความสงบสุขยังจังหวัดนั้น และสุดท้ายจะทำให้ประเทศชาติสงบสุขด้วย

เกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน อย่างน้อยต้องมีศีล 5 มีธรรมจริยาพร้อม ทั้งกาย ทางวาจา และทางใจ โดยเกณฑ์มาตรฐานเบื้องต้นที่ได้ชื่อว่าเป็นคนมีศีลธรรม มีตัวชี้วัด คือ เว้นจากปาณาติบาต ละเว้นการฆ่าการสังหาร ไม่ประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกาย เว้นจากอกุศลนาทาน ละเว้นการลักขโมยเบียดบังแย่งชิงไม่ประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน เว้นจากการเมสุมิฉฉาจาร ละเว้นการประพฤติดินาม ไม่ประทุษร้ายต่อของรักของหวงแหน อันเป็นการทำลายเกียรติภูมิและจิตใจ ตลอดจนทำวงศ์ตระกูลของเขาให้สับสน และเว้นจากสุราเมรัย ไม่เสพเครื่องดองของมีเมาสิ่งเสพติดอันเป็นเหตุให้เกิดความประมาทหวั่นไหว ก่อความเสียหายผิดพลาดเพราะขาดสติ เช่น ทำให้เกิดอุบัติเหตุ แม้อย่างน้อยก็เป็นผู้คุกคามต่อความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยของผู้ร่วมสังคม

ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ต้องการสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ เพราะความไม่สงบของบ้านเมืองที่ผ่านมา ทั้งจากปัญหาด้านอาชญากรรม การกระทำผิดกฎหมาย การแตกแยกทางความคิด การทุจริตคอร์รัปชัน ล้วนเกิดจากการขาดสติ จิตสำนึก ศีลธรรม และคุณธรรม การกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของชุมชนด้วยใช้ศีลเป็นเกณฑ์ เพื่อให้เกิดการสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน

จากความสำคัญดังกล่าว คณะผู้วิจัย จึงสนใจที่จะศึกษาถึงการสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลัก ศีล 5 โดยจะศึกษาการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล 5 วิเคราะห์เชิงยืนยันองค์ประกอบหลักศีล 5 สำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล 5 และสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลัก ศีล 5 ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล 5
2. เพื่อวิเคราะห์เชิงยืนยันองค์ประกอบหลักศีล 5 สำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล 5
3. เพื่อสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลัก ศีล 5

3. วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยด้วยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ตามลักษณะการศึกษารวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ดังนี้

1) วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้การวิจัยเอกสารและสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อพิจารณาถึงประเด็นของการสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล 5

2) วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การวิจัยแบบสำรวจ (survey research) โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในช่วงเวลาเดียว (cross-sectional design) และใช้ข้อมูลของตัวอย่างแต่ละคน (individual) เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1) ประชากร ได้แก่

(1) ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยในครั้งนี้ประชาชนที่สมัครเข้าร่วมโครงการหมู่บ้าน ศีล 5 จำนวน 243,585 คน ข้อมูล ณ วันที่ 2 ตุลาคม 2558

(2) กลุ่มตัวอย่างประชาชนที่สมัครเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านศีล 5 ได้มาโดยได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางหาไร์ ยามาเน่ (Yamane) (สุวรรีย์ ศิริโกศาภิรมย์, 2546: 129-130) จำนวน 400 คน จาก 4 หมู่บ้าน 4 จังหวัด 4 ภาค จังหวัดละ 100 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling)

2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

(1) ตัวแทนฝ่ายฆราวาสระดับจังหวัด ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลพบุรี และจังหวัดกระบี่ จำนวน 4 คน

(2) ตัวแทนฝ่ายคณะสงฆ์ระดับจังหวัด ได้แก่ เจ้าคณะจังหวัด จังหวัดลำพูน จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลพบุรี และจังหวัดกระบี่ จำนวน 4 รูป

(3) ตัวแทนคณะกรรมการระดับอำเภอฝ่ายฆราวาส จังหวัดลำพูน จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลพบุรี และจังหวัดกระบี่ จำนวน 4 คน

(4) ตัวแทนคณะกรรมการระดับอำเภอฝ่ายคณะสงฆ์ จังหวัดลำพูน จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลพบุรี และจังหวัดกระบี่ จำนวน 4 รูป

(5) ตัวแทนองค์กรภาครัฐและเอกชน คณะสงฆ์ที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านศีล 5 จังหวัดลำพูน จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลพบุรี และจังหวัดกระบี่ จำนวน 8 รูป/คน

รวมทั้งสิ้น จำนวน 24 รูป/คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ** ผู้วิจัยจะใช้เครื่องมือสำรวจข้อมูลเชิงประจักษ์และสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และแบบสังเกต ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของเนื้อหาการวิจัยและวิเคราะห์สาระสำคัญจากนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการแล้วได้ร่างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

2) **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ** ผู้วิจัยจะใช้แบบสอบถามโดยการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพมีขั้นตอนดังนี้

1) **ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)** โดยการรวบรวมจากหนังสืออ้างอิงทางพระพุทธศาสนาต่าง ๆ จากพระไตรปิฎก (ภาษาบาลี) ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๐๐, พระไตรปิฎก (ภาษาไทย) ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ

2) **ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)** โดยการรวบรวมจากหนังสือ วารสาร บทความงานวิจัยเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนข้อมูลทางสถิติที่รวบรวมโดยหน่วยงานราชการหรือสถาบันการศึกษาและแหล่งข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับ

ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การสัมภาษณ์ (Interview)

การวิจัยครั้งนี้ ใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal interview) ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากร

1. ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยในครั้งนี้ประชาชนที่สมัครเข้าร่วมโครงการหมู่บ้าน ศีล 5 43,585 คน ข้อมูล ณ วันที่ 2 ตุลาคม 2558

2. กลุ่มตัวอย่างประชาชนที่สมัครเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านศีล 5 จำนวน 400 คน
ในงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลในเชิงปริมาณตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) จัดเตรียมเครื่องมือตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ตรงตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการแจกแบบสอบถาม

2) นำส่งหนังสือขออนุญาตและขอความร่วมมือถึงประชาชนที่สมัครเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านศีล 5 ที่เกี่ยวข้องเพื่อขอแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) และดำเนินการแจกและรับกลับคืนด้วยตนเอง

4) ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่รับกลับมาแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และ 2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสารการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบแก่นสาระ (ศิริพร จิรวัดนันกุล, 2552: 106) อรรถาธิบายและพรรณนาความ วิเคราะห์ลักษณะปัญหาจากเอกสาร จากการสัมภาษณ์ และจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย 1) รวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง 2) จัดลำดับข้อมูล 3) จากการสัมภาษณ์ 4) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็น 5) สรุปผลการวิจัย

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

หลังจากได้รับแบบสอบถามแล้วผู้วิจัยจะได้นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดไปทำการตรวจสอบความถูกต้อง การลงรหัส และประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อทำการคำนวณค่าสถิติต่างๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์การนำเสนอและสรุปผลการวิจัย

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) สำหรับข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) สำหรับความคิดเห็นที่มีต่อการสร้างเกณฑ์มาตรฐานดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล 5 ของกลุ่มตัวอย่างแต่ละหัวข้อคำถามในแบบสอบถาม

4. สรุปผลการวิจัย

1. การดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล 5

1) การดำเนินชีวิตของชุมชนตามวิถีพุทธวัฒนธรรม

การดำเนินชีวิตของชุมชนตามวิถีพุทธวัฒนธรรมของสังคมไทยย่อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพราะความต้องการของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุด แต่การเปลี่ยนแปลงจะ

เร็วหรือช้าขึ้นขึ้นอยู่กับปัจจัยที่มาเกี่ยวข้อง เช่น ระดับการศึกษาของคนในสังคม การสื่อสารคมนาคม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การนำมาเปลี่ยนแปลง การค้นพบ การประดิษฐ์ การขัดแย้ง การแข่งขัน การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทั้งที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุเปลี่ยนแปลง ปัญหาที่ชุมชนประสบอยู่ ความต้องการจะปรับปรุงวิถีชีวิตของตนเองและครอบครัวให้มีสภาพดีขึ้นกว่าเดิม การรับเอาแบบอย่างความเป็นอยู่ในเรื่องอาหารการกิน การแต่งกาย การพักผ่อนหย่อนใจ ฯลฯ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของชุมชนปรับเปลี่ยนตลอดเวลาให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม เช่น การแต่งกายตามยุคสมัยใหม่ และเด็กไทยนั้นได้รับอิทธิพลการแต่งตัวแบบเด็กญี่ปุ่นและเกาหลีนั้น ทำให้นั้นเกิดการเลียนแบบและพยายามทำตัวให้เหมือนเด็กญี่ปุ่นและเกาหลี เนื่องจากเกิดจากการเทียบทางวัฒนธรรม และต้องการเป็นในแบบที่เชื่อว่าอยู่ในวัฒนธรรมที่มีขั้นขั้นที่สูงกว่า แต่ในความเป็นจริงแล้วการแต่งตัวของเด็กญี่ปุ่นและเกาหลีที่อยู่ในประเทศของตนแบบนั้นจริง ๆ นั้นมีการแต่งตัวที่มีสไตล์การแต่งตัวที่หลากหลายมากกว่าที่เด็กไทยประเทศไทยบริโภคมามาก การที่เด็กไทยรับสไตล์การแต่งตัวมานั้น ยังถือว่าน้อยอยู่ในตอนนี้ เป็นแค่เพียงการเลียนแบบเฉพาะบางส่วน

การดำเนินชีวิตของชุมชนตามวิถีวัฒนธรรมของสังคมไทย มองด้านวัตถุแล้วเหมือนกับชุมชนมีความเจริญรุ่งเรือง สมาชิกมีความสุข มีรายได้เพียงพอต่อรายจ่าย แต่ความเป็นจริงที่ซ่อนอยู่สมาชิกในชุมชนต้องดิ้นรนแสวงหาวัตถุไม่สิ้นสุด ความสุขเพียงเล็กน้อยแลกกับความทุกข์มากมายเท่าตัว รายรับไม่เพียงพอต่อรายจ่าย ความไม่เป็นชุมชนซ่อนอยู่ในชุมชน ความกลัว ความวาทะแวง ปัญหาเกิดต่อเนื่อง ชุมชนไม่สงบสุข

2) การดำเนินชีวิตของชุมชนตามหลักศีล 5

การดำเนินชีวิตของชุมชนตามหลักศีล 5 หมู่บ้านต้นแบบ มีวิถีชุมชนดำรงวัฒนธรรมของตนเองไว้การเปลี่ยนแปลงตามวัฒนธรรมภายนอกน้อยเมื่อเทียบกับหมู่บ้านภายนอกที่มีได้ดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5 ทั้งนี้เพราะความต้องการของสมาชิกชุมชนหมู่บ้านศีล 5 อาศัยปัจจัยต่างๆเฉพาะจำเป็นต่อการดำรงชีวิตเท่าที่ตนเองจะสามารถหาได้ แนวทางดำเนินชีวิตมาจากการส่งต่อองค์ความรู้ การศึกษาของสมาชิกชุมชน เป็นองค์ความรู้ภายนอกชุมชนและองค์ความรู้ที่บรรพบุรุษในชุมชนสะสมไว้ การสื่อสารคมนาคม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การนำมาเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป

การปรับเปลี่ยนการประดิษฐ์ในชุมชน เช่น บ้าน วัด สถานที่สำคัญในชุมชน เป็นต้น มีการปรับเปลี่ยนปลูกสร้างอย่างช้า ๆ ความขัดแย้ง การแข่งขัน การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เน้นแก้ปัญหาที่ชุมชนประสบอยู่ ความต้องการจะปรับปรุงวิถีชีวิตของตนเองและครอบครัวให้มีสภาพดีขึ้นกว่าเดิม การรับเอาแบบอย่างความเป็นอยู่ในเรื่องอาหารการกิน การแต่งกาย การพักผ่อนหย่อนใจ ฯลฯ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของชุมชนแบบพึ่งพาตนเอง พึ่งพาทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน พึ่งพาทรัพยากรภายนอกเท่าที่จำเป็น

การดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5 การสมาทานรักษาศีลอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การเปล่งวาจารับศีลเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนา ก่อนถวายอาหารพระสงฆ์ การเปล่งวาจารับศีลในวันพระ การสวดมนต์เช้าเย็นที่บ้าน ที่วัดในทุกวันจนกลายเป็นวัฒนธรรมชุมชน บางหมู่บ้านนั้สวดมนต์วันพระหรือวันอาทิตย์ การปฏิบัติธรรมในวันเป็นการปฏิบัติตามคำสอนของพระสงฆ์ งดอาหารปรุงด้วยเนื้อสัตว์ แต่บางหมู่บ้านยังคงบริโภคเนื้อสัตว์แต่ไม่เบียดเบียนชีวิตเพื่อนมนุษย์ งดเว้นการกระทำที่ละเมิดศีลถือเป็นการปฏิบัติธรรมตามวิถีชาวบ้าน สำหรับการปฏิบัติธรรมในรูปแบบการศีล 8 การปฏิบัติกรรมฐานเน้นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา การบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน เติมน้ำจืดเป็น 15 นาที แล้วแผ่เมตตา ส่วนมากเป็นเด็กเยาวชนมาร่วมโดยเฉพาะระดับประถมศึกษา อนึ่งการดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5 การประยุกต์หลักศีล 5 กับการดำเนินชีวิตประจำวัน อาศัยพระสงฆ์เป็นกลไกหลัก เป็นศูนย์กลางของกิจกรรมต่าง ๆ ชักชวนหน่วยงานราชการเข้ามาสนับสนุนโครงการภายในหมู่ ทั้งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของพระสงฆ์ กิจกรรมโครงการของหน่วยงานราชการ หมู่บ้านรักษาศีล 5 คณะสงฆ์ชาวบ้านความร่วมมือกับทางคณะสงฆ์และราชการ

2. วิเคราะห์เชิงยืนยันองค์ประกอบหลักศีล 5 สำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล 5

ผลการวิเคราะห์ยืนยันองค์ประกอบหลักศีล 5 ปรากฏว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ซึ่งพิจารณาจากค่าไคสแควร์ มีค่าเท่ากับ 3.71 ค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.29 ที่องศาอิสระเท่ากับ 3 น้ำหนักองค์ประกอบของมาตรฐานมีค่าเป็น + อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ทุกตัว มาตรฐานที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ ศีลข้อที่ 1 กับศีลข้อที่ 4 แสดงถึงพฤติกรรมการมีศีลและไม่มีศีล มิใช่การเบียดเบียนผู้อื่น และผู้ตรงไปตรงมา รองลงมาคือ ศีลข้อที่ 2 และต่ำสุดคือศีลข้อที่ 5 เนื่องจากสังคมส่วนหนึ่งมองว่าการดื่มสุรา หรือดื่มของมึนเมา หากไม่เมาถือว่าไม่ผิดศีล อีกทั้งการดื่มสุรายังมีผลต่อการบำรุงดูแลสุขภาพเป็นอายุวัฒนะ ผลค่าน้ำหนักอยู่ในระดับต่ำตามความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติ

รูปองค์ประกอบเชิงยืนยันแสดงศีล 5 มีองค์ประกอบอย่างน้อย 5 ข้อ สอดคล้องกับหลักการทางพุทธศาสนา ศีลเป็นข้อปฏิบัติอย่างหนึ่งของพุทธศาสนา มุ่งหมายให้ผู้ปฏิบัติดำรงปกติในสังคมมนุษย์ ศีล 5 เป็นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน พระพุทธศาสนาสอนให้ปฏิบัติเป็นนิจไม่ว่าใครจะอยู่ในเพศภาวะอย่างไรก็ตาม คือ เบญจศีล หรือศีล 5 แม้ผู้ตอบจะมีอายุต่ำกว่า 20 ก็ยืนยันองค์ประกอบศีลทั้ง 5 ข้อ ได้แก่ ศีลข้อ 1 ปาณาติปาตา เวรมณี ศีลข้อ 2 อทินนาทานา เวรมณี ศีลข้อ 3 กาเมสุมิฉฉาจารา เวรมณี ศีลข้อ 4 มุสาวาหา เวรมณี ศีลข้อ 5 สุราเมรยมชชปมาทฏฐานา เวรมณี

การดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล 5 มีการปฏิบัติตามหลักศีลข้อ 1 ปาณาติปาตา เวรมณี เว้นจากการฆ่าสัตว์ ศีลข้อ 2 อทินนาทานา เวรมณี เว้นจากการลักทรัพย์ ศีลข้อ 3 กาเมสุมิฉฉาจารา เวรมณี เว้นจากการประพฤติดิฉินในกาม ศีลข้อ 4 มุสาวา

ทา เวมณี เว้นจากการพูดเท็จ ศีลข้อ 5 สุราเมรยมชชปมาทภูฐานา เวมณี เว้นจากการดื่ม น้ำเมา สิ่งเสพติด มีผลต่อการดำรงชีวิตชุมชนศีล 5 ได้แก่ 1. ผู้ปฏิบัติมีความสุข 2. สังคมมีความสุข 3. เศรษฐกิจมั่นคงพึ่งตนเองได้ ซึ่งสามารถนำมาสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนศีล 5 ได้ ทั้งนี้เพราะการดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5 มีความสำคัญมาก ศีล 5 เป็น ธรรมะคุ้มครองผู้ปฏิบัติให้มีความสุข ส่งผลต่อการสร้างชุมชนให้มีสันติภาพ อยู่เย็นเป็นสุข ร่วมกัน ไม่มีการเบียดเบียนทำให้ตนเองหรือผู้อื่นเดือดร้อนทั้งกายและใจ

3. สร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลัก ศีล 5

การสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล 5 ผู้วิจัย ได้นำข้อมูลการดำเนินชีวิตของชุมชนตามหลักศีล 5 หมู่บ้านต้นแบบ ได้แก่ บ้านพระพุทธรูปห้วยต้ม ตำบล นาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน บ้านเสียว ตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น บ้านทุ่งท่าช้าง ตำบลทุ่งท่าช้าง อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี บ้านลำทับ ตำบลลำทับ อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่ จากการศึกษาวิถีชุมชนดำรงวัฒนธรรมของตนเองไว้ การเปลี่ยนแปลงตามวัฒนธรรมภายนอกน้อยเมื่อเทียบกับหมู่บ้านภายนอกที่ได้ดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5 ซึ่งมีเป้าหมายอยู่ 3 ประการ 1. ตนเองมีความสุข 2. สังคมมีความสุข 3. เศรษฐกิจมั่นคงพึ่งตนเองได้

องค์ประกอบเป้าหมายศีล 5

องค์ประกอบเป้าหมายศีล 5 เป็นเป้าหมายของการดำเนินชีวิตของสังคมไทยตาม หลักการศีล 5 ซึ่งการดำเนินชีวิตตามหลักการของหมู่บ้านศีล 5 สมาชิกในชุมชนต้องปฏิบัติตาม หลักการของศีลทั้ง 5 ให้ครบ มีองค์ประกอบดังนี้

ศีลข้อ 1 ปาณาติปาตา เวมณี (สิกขาปทสมาธิยามิ) เว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตทั้ง ปวง รวมถึงการทำร้ายสัตว์ หรือมนุษย์ด้วย

ศีลข้อ 2 อทินนาทานา เวมณี (สิกขาปทสมาธิยามิ) เว้นจากการลักทรัพย์ เอา สิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ รวมถึงการเบียดบัง ฉ้อราษฎร์บังหลวง เอาเปรียบคนอื่นด้วย

ศีลข้อ 3 กาเมสุมิจฉาจารา เวมณี (สิกขาปทสมาธิยามิ) เว้นจากการประพฤติดูผิด ในกามทั้งหลาย ศีลข้อ 4 มุสาวาทา เวมณี (สิกขาปทสมาธิยามิ)

ศีลข้อ 4 เว้นจากการพูดเท็จ คำหยาบ หรือพูดส่อเสียด รวมถึงการพูดให้คนแตก สามัคคีกันด้วย

ศีลข้อ 5 สุราเมรยมชชปมาทภูฐานา เวมณี (สิกขาปทสมาธิยามิ) เว้นจากการดื่ม น้ำเมา อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท

การปฏิบัติตามหลักการของศีลทั้ง 5 ข้อ มีเป้าหมายให้ตนเองเป็นมนุษย์ มีความ เป็นอยู่ด้วยความสุขอย่างต่อเนื่อง (ปกติ) สมาชิกในชุมชนทุกคนปฏิบัติตามหลักการของศีล 5 สมาชิกทุกคนมีความสุข สังคมมีความสุขต่อเนื่อง บุคคล สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

มีความร่วมมือกระทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจในสังคมร่วมกัน ส่งผลให้เศรษฐกิจชุมชนมีความมั่นคง พึ่งพาตนเองได้

เศรษฐกิจมั่นคงพึ่งตนเองได้

เศรษฐกิจมั่นคงพึ่งตนเองได้ เป็นเป้าหมายของการปฏิบัติตามหลักการของศีล 5 โดยการดำเนินชีวิตของสมาชิกในชุมชนมีการปฏิบัติตามหลักการของศีล 5 ได้ครบสมบูรณ์ และบางแห่งมีการปรับประยุกต์ตามบริบทของชุมชน แต่สภาพผลของการปฏิบัติส่งผลต่อเศรษฐกิจของชุมชน เกิดความมั่นคงสามารถพึ่งพาตนเองได้ทั้งในระดับครอบครัวและในระดับชุมชน ในระดับครอบครัวสมาชิกครอบครัวที่ปฏิบัติตามหลักการของศีล 5 มีรายรับน้อย มีรายจ่ายน้อย มีเงินออมสามารถนำเงินออมไปเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มออมทรัพย์ การบริจาคทรัพย์เพื่อสาธารณประโยชน์ของชุมชน ระดับชุมชน สมาชิกในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีเงินออม เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มในชุมชน เช่น กลุ่มผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชน กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารชุมชน เป็นต้น ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายในชุมชน พึ่งพาทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน การพึ่งพาทรัพยากรจากภายนอกมีน้อย ความมั่นคงทางเศรษฐกิจเป็นลักษณะของการแลกเปลี่ยนเพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่ได้ เกิดวัฒนธรรมวิถีพุทธ นำมาส่งเสริมกิจกรรมทางการท่องเที่ยว สร้างรายได้ทางเศรษฐกิจเข้าสู่ชุมชน ผลของการพึ่งพาตนเอง สร้างเศรษฐกิจชุมชนที่มั่นคงเป็นค่าเป้าหมายที่สะท้อนการปฏิบัติตามหลักการของศีล 5 ได้ สามารถนำมากำหนดเกณฑ์เป้าหมายวัดความพึงพอใจต่อเศรษฐกิจชุมชน

เกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล 5

การดำเนินชีวิตของชุมชนตามหลักศีล 5					
การดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ สมบูรณ์		← รูปแบบการดำเนินชีวิต → ของชุมชน ศีล 5		การดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5 แบบปรับประยุกต์	
การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5					
เป้าหมายการ ดำเนินชีวิต	องค์ประกอบ ศีล 5	ผลการปฏิบัติ เฉพาะบุคคล	ผลการ ปฏิบัติ ภาพรวม สังคม	ผลสะท้อน ทาง เศรษฐกิจ ชุมชน	การ กำหนดค่า เป้าหมาย
การประเมินผลการดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5					
เป้าหมายการ ดำเนินชีวิต ทำได้/ทำ ไม่ได้	องค์ประกอบ ศีล 5 ปฏิบัติครบ/ ไม่ครบ	ผลการปฏิบัติ เฉพาะบุคคล มีความสุข/ ไม่มีความสุข	ผลการ ปฏิบัติ ภาพรวม สังคม มีความสุข/ ไม่มีความสุข	ผลสะท้อน ทาง เศรษฐกิจ ชุมชน พอใจ/ไม่	การ กำหนดค่า เป้าหมาย ค่ามาก/ค่า น้อย

			ไม่มีความสุข	พอใจ	
ภาพสะท้อนชุมชนศีล 5					
การดำเนินชีวิตของชุมชนในอดีต		การดำเนินชีวิตของชุมชนในปัจจุบัน		การดำเนินชีวิตของชุมชนในอนาคต	
เบียดเบียน	ไม่สงบสุข	เบียดเบียนน้อย	สงบสุข		
พึ่งพาตนเองน้อย	ความขัดแย้ง	พึ่งพาตนเอง	ความขัดแย้งน้อย		

5. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) รัฐบาลควรส่งเสริมให้ชุมชนมีการปฏิบัติตามหลักศีล 5 การสนับสนุนชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ ต่อยอดกิจกรรมที่ชุมชนได้ริเริ่มให้เกิดการปฏิบัติตามนโยบายหมู่บ้านศีล 5 อย่างต่อเนื่อง

2) หน่วยงานภาครัฐควรนำผลการปฏิบัติตามหลักการของศีล 5 นำมาเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายเชิงปฏิบัติการให้เกิดการส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยต่าง ๆ แก่ชุมชนให้เกิดการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านศีล 5 อย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) หน่วยงานสาธารณสุข องค์การภาครัฐและเอกชน ควรจัดโครงการส่งเสริมต่อยอดโครงการหมู่บ้านศีล 5 ในพื้นที่ให้มีการขยายโครงการที่หมู่บ้านศีล 5 ริเริ่ม มีการปฏิบัติการที่เข้มแข็งนำไปสู่การประยุกต์ใช้ทางด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ ความมั่นคงของชุมชนในมิติต่าง ๆ

2) ชุมชนควรจัดทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับหมู่บ้านศีล 5 และเมื่อโครงการเข้มแข็งมีการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อประสานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดการสนับสนุนโครงการอย่างต่อเนื่อง

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) การศึกษาเส้นทางเพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานรากหมู่บ้านศีล 5 วัด โรงเรียน
- 2) การศึกษานวัตกรรมหมู่บ้านศีล 5 ความเชื่อมโยง ความสุข สังคม เศรษฐกิจของชุมชนต้นแบบ 4.0

เอกสารอ้างอิง

- โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.sila5.com>, สืบค้น วันที่ 2 ตุลาคม 2558.
- ธีรยุทธ พึ่งเทียร. สถิติเบื้องต้นและการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุทรไพศาล, 2545.
- บวรศักดิ์ อวรรณโณ. ความขัดแย้งในประเทศไทย: สาเหตุ ผลกระทบ และ ทางแก้. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.oknation.net> [12 มีนาคม 2559].
- ประกอบ กรรณสูตร. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ด้านสุทธาการพิมพ์, 2542.
- ชาญ เชาวน์ ไชยานุกิจ. เติลนินวส์ 7 วันอันตรราย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.dynews.co.t> [12 มีนาคม 2559].
- ศิริพร จิรวัดนกุล. การวิจัยเชิงคุณภาพด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ. กรุงเทพมหานคร: วิทยพัฒน์, 2552.
- สุวรีย์ ศิริโกคาภิรมย์. การวิจัยทางการศึกษา. ลพบุรี: ฝ่ายเอกสารการพิมพ์สถาบันราชภัฏเทพสตรี, 2546.

การใช้หลักฆราวาสธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาล
ตำบลสิงห์พระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา

An application of Sanghavadthu in life quality development of
people in Tambol Sathingphra municipality,
Sathingphra District, Songkhla Province

พระครูสังฆรักษ์แดนชัย อภิไชโย,

Phrakrusangarak Deanchai Abhicayo,

พระครูวิรัตธรรมโชติ, กันตภณ หนูทองแก้ว

Phrakruviratdhammachot, Kantaphon Nuthongkeaw

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakornsridhammaraj Campus

E-mail: phrakhrusangkhaksdaenchayx@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการใช้หลักฆราวาสธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลสิงห์พระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา 2) เพื่อเปรียบเทียบการใช้หลักฆราวาสธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสิงห์พระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการใช้หลักฆราวาสธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสิงห์พระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลสิงห์พระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา จำนวนทั้งสิ้น 2,946 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie และ Morgan ได้กลุ่มตัวอย่าง 341 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์คือ ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และใช้สถิติทดสอบสมมติฐานโดยใช้ การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ทดสอบความแตกต่าง และค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

ผลการวิจัย พบว่า

1) การใช้หลักฆราวาสธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลทิงพระ อำเภอทิงพระ จังหวัดสงขลา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านขันติ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.79$) รองลงมา คือ ด้านทมะ ($\bar{X} = 3.68$) และด้านจาคะ ($\bar{X} = 3.68$) ส่วนด้านสัจจะ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.60$) และเมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทิงพระ อำเภอทิงพระ จังหวัดสงขลา มีการใช้หลักฆราวาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิต อยู่ในระดับมาก

2) ผลการเปรียบเทียบ การใช้หลักฆราวาสธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทิงพระ อำเภอทิงพระ จังหวัดสงขลา จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการใช้หลักฆราวาสธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีการใช้หลักฆราวาสธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในเขตเทศบาลตำบลทิงพระ อำเภอทิงพระ จังหวัดสงขลา ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หลักฆราวาสธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลทิงพระ อำเภอทิงพระ จังหวัดสงขลา พบว่า ประชาชนได้เสนอแนะปัญหาด้านจาคะ มากที่สุด โดยได้เสนอแนะ ได้แก่ ประชาชนมีความเสียสละ มีน้ำใจ แบ่งปันให้ผู้อื่น ทำให้เราได้ดำรงชีวิตอยู่ได้ และยังได้รับการยอมรับจากสังคมที่เราอยู่ด้วยและด้านขันติ ประชาชนได้เสนอแนะให้รู้จักอดกลั้น อดทน แล้วจะสามารถอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างปกติสุข ส่วนด้านทมะ ประชาชนได้เสนอแนะให้การควบคุมสมาธิ และจิตใจก็สามารถทำให้เราดำรงชีวิตได้ และด้านสัจจะ ประชาชนได้เสนอแนะการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคน เพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ ต้องพัฒนาหลาย ๆ ด้าน ประกอบกัน เช่น นิสสัย การมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น การเอาใจเขามาใส่ใจเรา

คำสำคัญ: หลักฆราวาสธรรม, การพัฒนาชีวิต

Abstract

The objectives of this research were as follows 1) to study an application of Garavasadhamma in life quality development of people in Sathingphra sub-district, Sathingphra district, Songkhla province, 2) to compare on an application of Garavasadhamma in life quality development of people in Sathingphra sub-district, Sathingphra district, Songkhla province in terms of sexes, ages, occupations, degrees of education, and monthly incomes as differently and 3) to study the suggestions on the way to promote on application of Garavasadhamma in life

quality development of people in Sathingphra sub-district, Sathingphra district, Songkhla province. This is the quantitative research. The population were people who live in Sathingphra sub-district, Sathingphra district, Songkhla province for 2,946 persons, sample size according to Krejcie and Morgan's table measurement, the samples were about 341 persons, the instrument for data collection was questionnaire, data analysis by package computer program, the statistics were applied as follows; frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, t-test, F-test and to test the difference mean in each pair by Scheffe's method.

The findings were as follows:

1) An application of Garavasadhamma in life quality development of people in Sathingphra sub-district, Sathingphra district, Songkhla province by overview was at more level ($\bar{X}=3.67$) for all aspects when considered in each aspect found that the aspect of Khanti was the highest mean ($\bar{X}=3.79$) and followed up the aspect of Dama ($\bar{X}=3.68$), the aspect of Caga ($\bar{X}=3.68$) and the aspect of Sacca was the lowest mean ($\bar{X}=3.60$)

2) The comparative result on application of Garavasadhamma in life quality development of people in Sathingphra sub-district, Sathingphra district, Songkhla province The people who are different in terms of occupations found that there were different as statistically significance at .01. and in terms sexes, ages, degrees of education, and monthly incomes found that there were not different as statistically significance at .05.

3) An application of Garavasadhamma in life quality development of people in Sathingphra sub-district, Sathingphra district, Songkhla province. The problem found that the aspect of Caga was the highest i.e. people had self sacrifice, kindly to live as survive and accept by society and the aspect of Khanti found that they should have tolerance to live in society as peacefully, the aspect of Dama found that they should control on meditation and mind that can be live alive, and the aspect of Succa found that they should develop in variety i.e. habit, relation and sympathy.

Keywords: Garavasadhamma, Life Quality Development

1. บทนำ

การพัฒนาคุณภาพของประชาชนในประเทศให้มีประสิทธิภาพนั้น คือการให้การศึกษาและการปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีให้แก่ประชาชนในประเทศ ลักษณะความเป็นพลเมืองดี คือ การเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ความมีระเบียบวินัย มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความสามัคคีและเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ลักษณะความเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมสูงจะต้องได้รับการปลูกฝังให้เกิดในประชาชนส่วนใหญ่ก่อน เพื่อคุณภาพของประชาชนในสังคมและประเทศชาติจากสภาพสังคมไทยปัจจุบันจะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจอย่างรวดเร็ว อันมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินชีวิตประจำวันของบุคคล ซึ่งส่วนใหญ่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมได้ จึงก่อให้เกิดปัญหาหลายประการตามมา สาเหตุหนึ่งมาจากความเสื่อมทางด้านคุณธรรม จริยธรรมของคนในสังคมที่ก่อให้เกิดการประพฤติปฏิบัติไปในทางที่ผิดกฎหมายบ้านเมืองเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน (ดวงเดือน พันธมนาวิน, และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก: 2520: 1)

การมีคุณภาพชีวิตที่ดี นอกจากจะให้บังเกิดขึ้นแก่ตนเองแล้ว เรายังหวังที่จะให้เกิดแก่ครอบครัว เครือญาติและบุคคลอื่น ๆ ในสังคมและประเทศชาติโดยส่วนรวมด้วยปัจจุบันคุณภาพชีวิต ได้รับการกำหนดให้เป็นเป้าหมายสูงสุดในการพัฒนาประเทศ ดังนั้นเป้าหมายทุกด้านไม่ว่าจะในด้านสังคม เศรษฐกิจ การปกครอง ล้วนมุ่งไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีของมนุษย์ในสังคมคุณภาพชีวิตเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อบุคคลและสังคม เป็นสิ่งที่มนุษย์สามารถกำหนดการสร้างเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อให้ระดับการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้ และเพื่อการทำให้การพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่เป้าหมายที่ปรารถนาบุคคลแต่ละคน แต่ละครอบครัวจึงมีการพัฒนาตนเองในด้านการศึกษา การมีแนวคิดและเจตคติที่ดี การรู้จักบริหารตนเอง การมีความเอื้ออาทรต่อบุคคลอื่น การมีอาชีพมีรายได้ต่อเนื่อง มีคุณธรรมและศีลธรรมหากทุกคนในสังคมสามารถปฏิบัติได้เช่นนี้ก็เท่ากับว่า สามารถช่วยยกระดับทั้งของตนเองและสังคมให้มีคุณค่า มีความเจริญงอกงาม พัฒนาไปสู่สังคมอุดมคติ ปัญหาต่างๆ ในสังคมจะลดลงหรือหมดไป เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาอาชญากรรม และสถาบันครอบครัวโดยทั่วไปมีความอ่อนแอลงไปมาก ชุมชนก็แตกสลายจากผลกระทบนโยบายการพัฒนาที่ขาดสมดุล เยาวชนชายหญิงของเราทั่วประเทศอยู่ในภาวะสับสนทางความคิดและพฤติกรรม แยกผิดชอบชั่วดีไม่ออก ท้องไม่พร้อม ประเทศไทยจึงใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ในการที่จะพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้นจนถึงระดับมาตรฐานที่สังคมต้องการ ทั้งนี้เพื่อช่วยให้สมาชิกในสังคมทุกคนมีความกินดี อยู่ดี มีความสุขสมบูรณ์ และในขณะเดียวกันประชาชนในประเทศหรือชุมชน จะต้องมียึดหลักธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้

เข้มแข็ง เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติตนต่อกันจึงจะทำให้อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุขในสังคม (รายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย: 2551: คำนำ)

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย ได้ศึกษาการใช้หลักทวารวาทธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสทิงพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา อันประกอบด้วย สังฆะ ทมะ ชันติ และจาคะ ซึ่งเป็นหลักธรรมในการกำหนดแนวทางเพื่อมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ย่อมทำให้บุคคลในชุมชนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างสงบสุข มีความเอื้ออาทรช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของตนอย่างถูกต้องและเหมาะสมและสามารถแยกแยะได้ว่าอะไรคือความชั่วที่ ควรละและอะไรคือความดี หากนำหลักธรรมนี้มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและคนในชุมชนแล้ว จะเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีเพิ่มความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จะส่งผลให้การเป็นอยู่ทางครอบครัวมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะเป็นครูพระสอนศีลธรรมในเขตเทศบาลตำบลสทิงพระ จึงสนใจที่จะศึกษาการใช้หลักทวารวาทธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสทิงพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลเสนอต่อหน่วยงานของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง อันจะเป็นประโยชน์ต่อข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนา กำหนดแนวทางและรูปแบบการบริหารจัดการของผู้บริหารเทศบาลตำบลสทิงพระ และประเทศชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้หลักทวารวาทธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลสทิงพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา
2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้หลักทวารวาทธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสทิงพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการใช้หลักทวารวาทธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสทิงพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (งานทะเบียนราษฎร: 2558) ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลสทิงพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา จำนวน 2,946 คน ทำการกำหนดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (สงศรี ชมพวงค์, 2554: 113) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 341 คน และกำหนดวิธีการสุ่มตัวอย่างครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

(Simple Random Sampling) โดยใช้ตารางเลขสุ่มได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 341 คนโดยแบ่งออกเป็น 5 ชุมชน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลทิงพระ อำเภอทิงพระ จังหวัดสงขลา

ลำดับที่	ชื่อชุมชน	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1	ชุมชนสารบุรีประดิษฐ์	824	95
2	ชุมชนพุทธกิจจารักษ์	592	69
3	ชุมชนบ้านจะทิงพระ	506	59
4	ชุมชนบ้านหน้าเมือง	648	75
5	ชุมชนบ้านชายคู	376	43
รวม		2,946	341

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามการใช้หลักฆราวาสธรรม ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลทิงพระ อำเภอทิงพระ จังหวัดสงขลา ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ โดยถามข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการใช้หลักฆราวาสธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ประกอบด้วยคือ 1) สัจจะ ความซื่อสัตย์ต่อกัน 2) ทมะ การฝึกตน 3) ขันติ ความอดทนอดกลั้นและ 4) จาคะ การเสียสละการแบ่งปันมีน้ำใจลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยให้คะแนนเป็น 5 ระดับ คือ

คะแนน 5 หมายถึง มีการใช้ในระดับมากที่สุด,

คะแนน 4 หมายถึง มีการใช้ในระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง มีการใช้ในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง มีการใช้ในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง มีการใช้ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามข้อเสนอแนะแนวทางการใช้หลักฆราวาสธรรม ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทิงพระ อำเภอทิงพระ จังหวัดสงขลา เป็นคำถามปลายเปิด

2. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

1) นำหนังสือแนะนำตัวและขออนุญาตเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช มอบให้นายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลสทิงพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามจำนวน 341 ชุด โดยประสานกับหัวหน้าชุมชนแต่ละชุมชน เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลและผู้วิจัยได้ทำการลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตัวเอง โดยอธิบายให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจในการตอบแบบสอบถามก่อน และให้ลงมือตอบแบบสอบถาม

3) หลังจากผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างลงมือตอบแบบสอบถามแล้ว ทำการเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนด้วยตัวเองจากกลุ่มตัวอย่างได้ 341 ชุด นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของแบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ 100 เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และใช้สถิติทดสอบสมมติฐานโดยใช้ การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ทดสอบความแตกต่าง และค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

4. สรุปผลการวิจัย

1. การใช้หลักฆราวาสธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลสทิงพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุก ๆ อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบ การใช้หลักฆราวาสธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสทิงพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลาจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

1) ประชาชนที่มี อายุ, ระดับการศึกษา, และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีการใช้หลักฆราวาสธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2) ประชาชนที่มี เพศ ต่างกัน มีการใช้หลักฆราวาสธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3) ประชาชนที่มี อาชีพ ต่างกัน มีการใช้หลักฆราวาสธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการใช้หลักฆราวาสธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสทิงพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา พบว่า ประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริม ได้แก่ ประชาชนมีความเสียสละ มีน้ำใจ แบ่งปันให้ผู้อื่น ทำให้เราได้ดำรงชีวิตอยู่ได้ ยังได้รับการยอมรับจากสังคมที่เราอยู่ด้วย ให้อภัย

อดกลั้น อดทน แล้วจะสามารถอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างปกติสุข ประชาชนได้เสนอแนะให้การควบคุมสมาธิ จิตใจก็สามารถทำให้เราดำรงชีวิตได้ ประชาชนได้เสนอแนะการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคน เพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ ต้องพัฒนาหลาย ๆ ด้าน ประกอบกัน เช่น นิสัย การมีความสัมพันธ์ที่มีต่อผู้อื่น การเอาใจเขามาใส่ใจเรา

5. อภิปรายผล

การประชาชนในเขตเทศบาลสทิงพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา มีการใช้หลัก ฆราวาสธรรมในการพัฒนาชีวิต โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสมทบ อธิปญโญ/รุ่งมิตร์จรัสแสง (2554: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำของเยาวชนตามหลักฆราวาสธรรม 4: กรณีศึกษาโรงเรียนหล่มสักวิทยาเขต จังหวัดเพชรบูรณ์” ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำของเยาวชน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่าระดับภาวะผู้นำของเยาวชนตามหลักฆราวาสธรรม 4 อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางวิธีแก้ไขผู้ปกครองผู้ใหญ่คุณครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องที่รับผิดชอบต้องรู้จักเสียสละเป็นแบบอย่างที่ดีให้รู้จักคิดและทำในสิ่งที่ถูกต้องสร้างความรักในโรงเรียนขึ้นและบอกหลักการดำเนินชีวิตให้ถูกต้องดูแลเอาใจใส่ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เรด้า จันทรเหลื่อง (2556: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง “การปฏิบัติงานตามหลัก ฆราวาสธรรม 4 ของตำรวจจราจรสถานีตำรวจภูธรเมืองขอนแก่น” ผลการวิจัย พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักฆราวาสธรรม 4 ของตำรวจจราจรสถานีตำรวจภูธรเมืองขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนตำรวจจราจรที่มีอายุต่างกันมีการปฏิบัติงานตามหลักฆราวาสธรรม 4 แตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนตำรวจจราจรที่มีเพศระดับการศึกษา ตำแหน่งรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามหลักฆราวาสธรรม 4 ไม่แตกต่างกันจึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ มีข้อเสนอแนะ คือตำรวจจราจรควรปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตควรปลูกฝังการข่มใจ ผู้บังคับบัญชากำกับให้การปฏิบัติงานอยู่ในกฎระเบียบอย่างเคร่งครัดและลงโทษเมื่อกระทำความผิด ฝึกปฏิบัติงานเป็นทีมและแนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานตามหลักฆราวาสธรรม 4 คือ ปลูกฝังจิตสำนึกเห็นแก่ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน พัฒนาความซื่อสัตย์ตรงต่อเวลา ตระหนักและรักในหน้าที่ปฏิบัติงานอย่างมีสติ มีความไต่รตรงอดทน ขยันหมั่นเพียร มีความเสียสละดำรงชีวิตให้พอเพียง ฝึกควบคุมอารมณ์โดยใช้ธรรมเข้ากล่อมเกล่าจิตใจเพื่อลดความตึงเครียด ปฏิบัติงานตามอุดมคติตำรวจอย่างเคร่งครัด เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเป็นสำคัญ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสุจิณธรรมนิวิฐ (สมจิตร อธิปญโญ) (2554: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน: กรณีศึกษาคณะสงฆ์อำเภอคลอง จังหวัดแพร่” ผลการวิจัย พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 3 ด้านพบว่าด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับการ

ดำเนินชีวิตตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และการดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของท่าน ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องการเป็นพระสงฆ์นักพัฒนา และใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ของวัด ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พระสงฆ์ปรับปรุงพัฒนาวัดโดยให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมเสมอและข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้ คือควรให้ทุกภาคส่วนร่วมมือกันอย่างจริงจัง ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อลดผลกระทบทางลบที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนจากกระแสโลกาภิวัตน์ และอิทธิพลของสื่อยุคใหม่ และยิ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พระมหาพุฒิชัย วชิรเมธี (2551: 175-136) ได้อธิบายความหมายว่า “ขันติ” หมายถึง ความอดทนคือภาวะที่ยอมอดทนอดกลั้นต่อการถูกกระทบกระทั่งได้อย่างสันติเช่นอดทนต่อความลำบากทางกายเช่นทนหิวทนร้อนทนกระหายทนต่อความเจ็บปวดทนต่อฝนตรึงติดทนต่อความลำบากทางใจเช่นทนต่อภาวะกลืนไม่เข้าคายไม่ออกทนต่อเสียงตึงตึงนินทาว่าประชดประเทียดทนต่อนักการเมืองที่ตนไม่ชอบทนต่อสภาพแวดล้อมที่อึดอัดน่าเบื่อหน่ายและทนต่อการยั่วเย้าเร้าให้หลงของกิเลสเช่นรูปสวยเร้าให้อยากดูเสียงเพราะเร้าให้อยากฟังกลิ่นหอมเร้าให้อยากดมรสอร่อยเร้าให้อยากลิ้มสัมผัสสัมผัสนุ่มนวลเร้าให้อยากเคลียคลอเป็นต้น

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการศึกษาวิจัยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลสิงห์พระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

1) ด้านสังคม โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก มีข้อเสนอแนะดังนี้ ประชาชนในเขตเทศบาลสิงห์พระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ควรรักษาระดับมาตรฐานนี้ไว้ และส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนให้เห็นความสำคัญในการใช้หลักธรรมาภิบาล ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง โดยการทำงานทุกอย่างต้องอาศัยความซื่อสัตย์ ความซื่อตรง ถึงจะทำให้ทำงานได้สำเร็จ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน เพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ ต้องพัฒนาหลาย ๆ ด้าน ประกอบกัน เช่น นิสสัย การมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น การเอาใจเขามาใส่ใจเรา ชีวิตของคนต้องอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมได้ และต้องพัฒนาด้านอื่นประกอบด้วย เช่น นิสสัยของคนเราต้องมีความจริงใจ เอาใจใส่ซึ่งกันและกันทำในสิ่งที่ดีงาม ถูกต้อง ทั้งกาย และใจ ไม่ละโมภ รับผิดชอบในสิ่งที่ทำปฏิบัติในสิ่งที่ดี ถูกต้อง และมีความรับผิดชอบ ซื่อตรง ซื่อสัตย์ ต่อหน้าที่การงาน

2) ด้านทมะ โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก มีข้อเสนอแนะดังนี้ ประชาชนในเขตเทศบาลสิงห์พระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ควรรักษาระดับมาตรฐานนี้ไว้ และ

ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนให้เห็นความสำคัญในการใช้หลักธรรมาธรรม ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง โดยการควบคุมสมาธิ และจิตใจ ก็สามารถทำให้เราดำรงชีวิตได้ การไม่เอาเปรียบเทียบกับผู้อื่น ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มากเกินไปการจะพัฒนาคุณภาพชีวิตของตัวเอง เราให้ดำรงอยู่ได้ในสังคมได้ อาจจะต้องใช้หลักธรรมในชีวิตประจำวัน ต้องมีฝึกควบคุมจิตใจตนเองอย่าให้อารมณ์เป็นใหญ่ รู้จักใช้ปัญญา และสติคิดไตร่ตรองให้ดีกว่าก่อนที่จะคิดหรือทำอะไรลงไปนั้น จะทำให้เราสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างปกติสุข

3) ด้านขันติ โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก มีข้อเสนอแนะดังนี้ ประชาชนในเขตเทศบาล สทิงพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ควรรักษาระดับมาตรฐานนี้ไว้ และส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนให้เห็นความสำคัญในการใช้หลักธรรมาธรรม ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง โดยเราต้องมีความอดทน อดกลั้น ในการใช้ชีวิตของตนเอง การเป็นคนมีความอดทน อดกลั้นในปัญหาหรืออุปสรรคที่ต้องเผชิญ ต้องมีอดทน มีสติที่ดีและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ รู้จักอดกลั้น อดทน แล้วจะสามารถอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างปกติสุข รู้จักใช้ความอดทน เพราะเป็นหนทางการแก้ปัญหา เพื่อความเจริญของงานที่ตนทำ

4) ด้านจาคะ โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก มีข้อเสนอแนะดังนี้ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสทิงพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ควรรักษาระดับมาตรฐานนี้ไว้ และส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนให้เห็นความสำคัญในการใช้หลักธรรมาธรรม ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง โดยเราอยู่ในสังคมต้องมีความแบ่งปัน เอื้อเฟื้อ ให้กับคนอื่น เราถึงจะอยู่อย่างมีความสุข การที่เรามีสิ่งเหล่านี้ จะทำให้เราสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในทุก ๆ ที่และจะได้รับการยอมรับจากสังคม และจากผู้คนที่เราอยู่ด้วยมีความเสียสละ มีน้ำใจแบ่งปันให้ผู้อื่น ทำให้เราได้ดำรงชีวิตอยู่ได้ และยังได้รับ การยอมรับจากสังคมที่เราอยู่ด้วยรู้จักเสียสละ แบ่งปัน เพื่อส่วนรวม เพื่อให้องค์กร และสังคมได้อยู่กันอย่างปกติสุขรู้จักแบ่งปันสิ่งของให้คนรอบข้าง เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก โดยเห็นประโยชน์ส่วนตนเป็นรอง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ผลจากการวิจัย การใช้หลักธรรมาธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลสทิงพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไปนี้

1) ควรศึกษาการนำหลักพุทธธรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น สาราณียธรรม พรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุ 4 เป็นต้น เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยในครั้งนี้

2) ควรศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยค้นหาปัจจัยอื่นๆเพิ่มเติมจากการศึกษาครั้งนี้เช่นการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงการปรับตัวของประชาชนในเขตเทศบาลสทิงพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา

3) ควรศึกษาความสัมพันธ์การดำเนินชีวิตในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา
กับหลักการดำเนินชีวิตให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันภายใต้ภาวะเศรษฐกิจต่ำตก

เอกสารอ้างอิง

- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. 2500. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2535.
- _____. **พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.
- พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี. (2551) **ธรรมะคลายใจ**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- พระครูสุจิตต์ธรรมนิวิฐ (สมจิต ธิปญโญ). (2554). “บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน: กรณีศึกษาคณะสงฆ์อำเภอคลอง จังหวัดแพร่”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมทบ ธิปญโญ (รุ่งมิตร จรัสแสง). (2554). “ภาวะผู้นำของเยาวชนตามหลักขรรวาสธรรม 4: กรณีศึกษาโรงเรียนหล่มสักวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เรดำ จันทรเหลือง. (2556). “การปฏิบัติงานตามหลักขรรวาสธรรม 4 ของตำรวจจราจรสถานีตำรวจภูธรเมืองขอนแก่น”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เทศบาลตำบลสทิงพระ. แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2558 - พ.ศ. 2560) ของเทศบาลตำบลสทิงพระ ยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลสทิงพระฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2558-พ.ศ. 2562). กระทรวงมหาดไทย, 2557.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม. (2520). จริยธรรมของเยาวชนไทย. **รายงานการวิจัย ฉบับที่ 21**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน. (2551). **รายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย ปี 2551**. กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.

ศึกษาการบำเพ็ญบารมีและการบรรลุอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ
ของพระพุทธเจ้าประเภทปัญญาวชิระ
A Study of Perfection Practice and the Pannadhika Buddha
Attained the Enlightenment

พระทรงพล กิตติปัญญา (ลาภภัทรนันท์)

Phra Thrangphol Kittipanyo (Labbhatnan)

พระมหาสุรชัย วราสโภ, ภัทธีร์ ศรีดี

Phramaha Surachai Warasabho, Natthi Sridi

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาหลีศึกษาพุทธโฆส

Mahachulalongkornrajavidyalaya University,

Palisuka Buddhagosa Campus Nakornphathom

E-mail: phrathongphon59@gmail.com

บทคัดย่อ

จากการวิจัยพบว่า บารมี หมายถึง ภาวะที่นำไปสู่ความเต็มบริบูรณ์ คือ คุณความดีที่บำเพ็ญอย่างยิ่ง เพื่อบรรลุจุดหมายสูงสุด ซึ่งพระโพธิสัตว์ต้องบำเพ็ญให้ครบ บริบูรณ์จึงจะบรรลุโพธิญาณ พระโพธิสัตว์มี 3 ประเภท คือ 1) ปัญญาวชิระโพธิสัตว์ 2) สัทธาธิก โพธิสัตว์ 3) วิริยาธิกโพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์พัฒนาจิตจากปุถุชนธรรมดาสู่ธรรมสมิธาน 8 ประการ จนได้รับพุทธพยากรณ์ เป็นพระนิยตโพธิสัตว์ ไม่อยู่ในฐานะ อภิปุธานะ 18 ประการ บำเพ็ญพุทธการกรรมหรือบารมี 10 คือ ทาน ศีล เนกขัมมะ ปัญญา วิริยะ ขันติ สัจจะ อธิษฐาน เมตตา อุเบกขา ปัญญาวชิระโพธิสัตว์นั้นต้องบำเพ็ญ บารมี อุปบารมี และปรมัตถบารมี พระพุทธเจ้าทุกพระองค์เป็นพระอรหันตผล มีคุณสมบัติเฉพาะ 13 ประการ และคุณลักษณะ เฉพาะ 11 ประการ มีทศพลญาณ มีฉฬสาธารณญาณ 6 มหาบุริสลักษณะ 32 อนุพยัญชนะ 80 และพระพุทธเจ้าต้องเป็นบุรุษเพศ ประสูติและตรัสรู้ที่ชมพูทวีปในตระกูลกษัตริย์หรือ พราหมณ์เท่านั้น ปัญญาวชิระพุทธเจ้ามีอินทรีย์ธรรมเป็นต้นนำในการตรัสรู้ธรรมโดยใช้ปัญญา มากกว่าศรัทธา ที่มาของพระพุทธเจ้าประเภทปัญญาวชิระปรากฏในชาดก เรื่องราวจาก 256 ชาดก จัดเป็นการบำเพ็ญปัญญาบารมี โดยมี มหาสกลชาดก แสดงไว้อย่างเห็นชัดเป็นรูปธรรม พระพุทธเจ้าในอดีตที่มีรายละเอียดแสดงไว้มี 25 พระองค์ ระบุระยะเวลาบำเพ็ญบารมี 6 พระองค์ ปรากฏข้อมูลไว้ใน 2 ลักษณะคือ 1) แบบ 4 อสงไขยแสนกัป 2) แบบ 16 อสงไขย แสนกัป ส่วนพระพุทธเจ้าอีก 19 พระองค์ไม่ปรากฏระยะเวลาบำเพ็ญบารมี พบว่าปัญญาวชิ ระพุทธเจ้ามี 3 พระองค์ คือ พระพุทธเจ้าโสภิตะ พระพุทธเจ้านารทะ และพระพุทธเจ้าโคตม

แต่ไม่สามารถสรุปว่า มีเพียง 3 พระองค์เท่านั้น อายุขัยพระพุทธเจ้าไม่สามารถจัดเป็นเกณฑ์
เพื่อจำแนกประเภทพระพุทธเจ้าได้

คำสำคัญ: บารมี, อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ, พระพุทธเจ้าประเภทปัญญาธิกะ

Abstract

The research found that Pāramī: (Perfections) means the conditions that would lead one's mind to a perfect stage. It is the ultimate practice if one's aiming for the highest goal. A Bodhisatta must meet this goal in order to gain Enlightenment. There are three types of Bodhisattas, namely, (1) Paññādhika-Bodhisatta, (2) Saddhadhika-Bodhisatta, and (3) Viriyadhika-Bodhisatta. The Bodhisatta elevate his mind from the commoner's level. He possesses 8 qualifications. Even if he has received prediction (that he will become future Buddha) from the former Buddha. He will be a Nicca-Bodhisatta, which is not to fall into the 18 categories of major wrong doings or Abhīṭhāna. He must accomplish the Buddha-kāraḍadhamma 10 Perfections namely, Dāna: giving, Sīla: good conduct, Nekkhamma: renunciation, Paññā: wisdom, Viriya: effort, Khanti: forbearance, Sacca: truthfulness, Adhiṭṭhāna: resolution, Mettā: loving kindness and Upekkhā: equanimity. The Paññādhika-Bodhisatta must accomplish Pāramī: ordinary perfections, Upapāramī: superior perfections and Paramatthapāramī: supreme perfections. All the Buddhas had attain the Arahantship, 13 specific qualifications, 11 specific characteristics, Dasa-balaññā, Chaḷāsādhāraṇa-ññā 6, the thirty-two marks of the Great Man and 80 subsidiary characteristics. The Buddha must be born male, born in India and from either a king or Brahman family only. Paññādhika-Buddha has Indriya-dhamma as his lead to Enlightenment. He is led more by wisdom than faith. How became Paññādhika-Buddha found in 256 stories focus on how he developed his Wisdom Perfections. This is for example the story of Mahosadha. There were details about 25 Buddhas with 6 of the Buddhas had fixed details on length of developing Perfection. There were two types of information: 1) Four aeons and one hundred thousand kalpas, 2) Sixteen aeons and one hundred thousand kalpas while no length of perfection-development of other 19 Buddhas were found. The research found that there were 3 Paññādhika-Buddhas, namely, Sobhita Buddha, Naradha Buddha and

Kotama Buddha. However, it cannot be concluded that there were only 3 of this kind and the life-span of a Buddha cannot be used as a set-standard to classify types of the Buddha.

Keywords: Pāramī, Enlightenment, Pañcādhika-Buddhas

1. บทนำ

มนุษย์ปุถุชนผู้ปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้า กว่าที่จะได้สำเร็จเป็นพระพุทธเจ้านั้น ล้วนแต่ได้ตั้งความปรารถนาเป็นเวลานาน เริ่มตั้งแต่ความปรารถนาในใจก่อน นับเป็น เวลาอย่างน้อยถึง 7 อสงไขย ปรารถนาด้วยวาจา 9 อสงไขย และปรารถนาทั้งกายและด้วยวาจา 4 อสงไขยแสนกัป และในระหว่างที่ทรงบำเพ็ญบารมี เพื่อเป็นพระพุทธเจ้านั้น เรียกว่า พระโพธิสัตว์ (อภิ.ก.37/715-716) พระโพธิสัตว์ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ พระอนิยตโพธิสัตว์ และพระนิยตโพธิสัตว์, พระอนิยตโพธิสัตว์ คือ พระโพธิสัตว์ที่ยังไม่ได้รับการพยากรณ์ จากพระพุทธเจ้าพระองค์ใดพระองค์หนึ่งว่าจะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าในอนาคต และ พระนิยตโพธิสัตว์นั้น คือ พระโพธิสัตว์ที่ได้รับการพยากรณ์แล้ว จากพระพุทธเจ้าพระองค์ใด พระองค์หนึ่งว่าจะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าในอนาคตอย่างแน่นอน (สุริย์ มีผลกิจ, 2541: 1)

การสั่งสมบารมีเพื่อที่จะเป็นพระพุทธเจ้านั้น จะต้องมีความคิดเพาะบ่มอินทรีย์ธรรม ให้แก่กล้า เพื่อเป็นตัวนำในการตรัสรู้ธรรมมากขึ้นน้อยแตกต่างกันไป คือ ปัญญา สัทธา วิริยะ เพื่อการเป็น พระนิยตโพธิสัตว์ 3 ประเภท (บรรจบ บรรณรุจิ, 2529: 82-87) คือ

1) อุคฆฏิตัญญุโพธิสัตว์ เมื่อตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า เรียกว่า พระปัญญากุศลพุทธเจ้า ทรงบำเพ็ญบารมี 4 อสงไขยกับอีกแสนกัป 1 ทรงมากด้วยปัญญาในการบำเพ็ญพุทธการกธรรม (ขุ.พุทธ. 77/566), ขุ.อ.พุทธ. 690/29)

2) วิปจิตัญญุโพธิสัตว์ เมื่อตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า เรียกว่า พระสัทธากุศลพุทธเจ้า ทรงบำเพ็ญบารมี 8 อสงไขย กับอีกแสนกัป 1 ทรงมากไปด้วยศรัทธาในการบำเพ็ญพุทธการกธรรม

3) ไนยโพธิสัตว์ เมื่อตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าเรียกว่า พระวิริยากุศลพุทธเจ้าทรง บำเพ็ญบารมี 16 อสงไขยกับอีกแสนกัป 1 ทรงมากไปด้วยวิริยะในการบำเพ็ญพุทธการกธรรม อาศัยเหตุที่ทรงมีวิริยะมาก จึงต้องใช้เวลาในการสร้างบารมีมากกว่าพระโพธิสัตว์ประเภทอื่น (ขุ.อ.เถร. 31/18, ขุ.อ.อป. 266/18) เช่น พระอนมทัสสีพระพุทธเจ้า เป็นต้น

พระโพธิสัตว์ทั้ง 3 ประเภทนี้ แม้จะแตกต่างกันในด้านระยะเวลาที่บำเพ็ญบารมี และอินทรีย์ธรรมที่หนุนนำให้ตรัสรู้ธรรม แต่เมื่อว่าโดยโพธิญาณ หรือความรู้ที่ทำให้ได้ตรัสรู้ เป็นพระพุทธเจ้านั้น ก็เสมอเหมือนกันคือท่านได้รู้หรือริยสัจ 4 อันได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค

อย่างทั่วถึงทัดเทียมกัน มิฉะนั้น ก็มิอาจจะตรัสรู้ธรรม แล้วปฏิญาณตนว่า เป็นพระพุทธเจ้าได้เลย (บรรจบ บรรณรุจิ, 2529: 87)

พระพุทธเจ้าทั้งหลายที่มีความมุ่งมั่นสร้างบุญบารมีให้เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จากมนุษย์ปุถุชนไปเป็นพระโพธิสัตว์เสวยพระชาติต่าง ๆ ข้ามภพข้ามชาติ จนถึงการสั่งสมบารมี 10 ใน 3 ระดับ คือ จะต้องบำเพ็ญบารมี 30 ทศ มีทานบารมีเป็นต้น อุกเบกขาบารมีเป็นที่สุดท้าย ที่ทรงสะสมบารมีเพื่อประโยชน์แก่พระโพธิญาณจัดเป็น 3 ประการ คือ บารมี 10 อุปบารมี 10 และปรมัตถบารมี 10 (สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส, 2505: 38) พร้อมด้วยคุณธรรมพิเศษต่าง ๆ ให้ครบสมบูรณ์อันเป็นความดีที่บำเพ็ญอย่าง ยวดยิ่ง เพื่อความสำเร็จบรรลุจุดหมายอันสูงยิ่งตามที่ตั้งปณิธาน ไว้ด้วยใจ วาจาและกายวาจาตรัสรู้เอง โดยชอบแล้วสอนให้ผู้อื่นให้รู้ตาม ได้ความเป็นพระพุทธเจ้าทั้งหลายที่มีทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตในพระพุทธศาสนาเถรวาท

การสร้างบารมีนี้เอง เป็นสิ่งที่พระโพธิสัตว์ทั้งหลายที่ต้องการตรัสรู้ในอนาคตต้องบำเพ็ญอยู่ตลอดเวลา ดังเช่น พระสมณโคตมสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์เป็นพระพุทธเจ้าประเภทปัญญาธิกะ พระองค์บำเพ็ญบารมีเป็นพระโพธิสัตว์ประเภทมีปัญญามากกว่าศรัทธา พระองค์ได้ทรงใช้ปัญญามากกว่าศรัทธาใช้เวลาในการบำเพ็ญบารมีน้อยกว่าพระโพธิสัตว์ประเภทอื่น สร้างบารมีมาถึง 20 อสงไขยกับอีก 100,000 กัปป์ จึงได้ตรัสรู้อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ (พระธรรมธีรราชมหามุนี (วิลาส ญาณวโร), 2533: 15-16) พระโพธิสัตว์ตั้งความปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้าครั้งแรกในสมัยพระพุทธเจ้าพระองค์ก่อน ๆ นับชาติไม่ถ้วน ด้วยจิตที่คิดว่า “เราตรัสรู้แล้วจะให้ผู้อื่นตรัสรู้ด้วย เราพ้นแล้วจะให้ผู้อื่นพ้นด้วย เราข้ามได้แล้วจะให้ผู้อื่นข้ามได้ด้วย” (ขุ.พุทธ.28/649, ขุ.ป.118/182) อุดมคติของพระโพธิสัตว์มุ่งสู่การตรัสรู้อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณอันเป็นของพระพุทธเจ้า ไม่ยอมบรรลุปุทธิญาณอย่างรวดเร็วอันมีการตั้งปณิธานมุ่งเน้นเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น (ประพจน์ อัครวิรุฬหการ, 2541:231) การสั่งสมบารมีเพื่อที่จะเป็นพระพุทธเจ้านั้นจะต้องมีความปรารถนาตั้งปณิธาน เป็น 3 ระยะเวลา คือ 1) ระยะเวลาที่ 1: มโนปณิธานเป็นพระบารมีตอนต้น นับแต่เริ่มแรกทรงดำริในพระทัยอย่างเดียว มิได้ออกโอษฐ์ออกพระวาจาขึ้น 2) ระยะเวลาที่ 2: วชิปณิธานเป็นพระบารมีตอนกลาง คือหลังจากทรงดำริอยู่ในพระทัยจนครบแล้วจึงทรงออกโอษฐ์ปรารถนาพระพุทธภูมิ แล้วก็ทรงสร้างพระบารมีเรื่อยไปไม่หยุดยั้ง 3) ระยะเวลาที่ 3: กายวชิปณิธานเป็นพระบารมีตอนปลาย คือ หลังจากออกโอษฐ์ปรารถนามาจนครบแล้ว จึงจักได้มีโอกาสได้รับคำพยากรณ์จากสำนักแห่งสมเด็จพระพุทธเจ้าพระองค์หนึ่ง ซึ่งเสด็จมาอุบัติตรัสในโลกในสมัยนั้นว่า จักได้เป็นพระพุทธเจ้าอย่างเที่ยงแท้แน่นอน ครั้นได้รับพยากรณ์เป็นครั้งแรกสำเร็จเป็นพระนิยตโพธิสัตว์แล้ว พระองค์ก็ต้องใช้เวลาสร้างสมบ่มพระโพธิญาณให้แก่กล้าอีกไปถึงการตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า(บรรจบ บรรณรุจิ, 2529: 82-87, 2546: 7-9) ในสมัยที่พระองค์บำเพ็ญบารมีเป็นพระโพธิสัตว์นั้น พระองค์ทรงบำเพ็ญบารมีด้วยความยากลำบากนานนับด้วยอสงไขย และพระองค์ทรงพบพระพุทธเจ้าใน

อดีตทั้งหมด 512,027 พระองค์ สำหรับช่วงระยะเวลาภายวชิปณานัน พระองค์ได้พบกับ พระพุทธเจ้า 27 พระองค์ แต่ได้รับพุทธพยากรณ์เพียง 24 พระองค์ โดยพระองค์ทรงได้รับพุทธพยากรณ์ในยุคสารมณฑกัปจากพระที่ปึงกรพุทธเจ้าเป็นพระองค์แรก ขณะนั้นพระองค์เสวยพระชาติเป็นสุเมธดาบส ในกาลต่อมาโลกในยุคนี้เรียกว่าภัททกัป เพราะมีพระพุทธเจ้าเสด็จเกิดสืบสายติดต่อกันถึง 5 พระองค์ ซึ่งไม่เคยปรากฏว่าได้มีมาแล้วในยุคใดของโลกเลย เจ้าชายสิทธัตถะเป็นพระพุทธเจ้าองค์ที่ 4 หลังจากนั้น โลกก็จะย่างเข้า ยุคพุทธันดร คือ ยุคที่โลกว่างจากพระพุทธเจ้า และคำสอนของพระพุทธเจ้า เป็นยุคที่ไม่ว่างจากพระพุทธศาสนา ไปจนถึงพระศรีอริยเมตไตรยพุทธเจ้าองค์ที่ 5 จะมาบังเกิดขึ้นในอนาคต (บรรจบ บรรรจุ, 2532 :3)

ในสมัยที่พระองค์เสวยพระชาติเป็นพระโพธิสัตว์สุเมธดาบสนั้น พระองค์ทรงทอดตนเป็นสะพานให้พระพุทธเจ้าที่ปึงกรพร้อมด้วยพระสาวกสี่แสนพระองค์ ทรงดำเนินผ่านทางที่เป็นเปือกตมข้ามไป (ขุ.อป.33/463/515, ขุ.อป.33/363502) พระพุทธเจ้าที่ปึงกรทรงพยากรณ์ว่า “ด้วยแสนกัปแต่กัปนี้ พระโพธิสัตว์สุเมธดาบสนี้จักได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า ...ดาบสนี้จักเป็นพระพุทธเจ้าในโลกพระนามว่าโคดม...” (ขุ.อป.33/166-164/157) จากนั้น พระโพธิสัตว์ยังได้รับพุทธพยากรณ์จากพระพุทธเจ้าพระนามว่ากัสสป นับเป็นจำนวนถึง 24 พระองค์ ใช้เวลาทั้งหมด 4 อสงไขยกัปปอีกแสนกัป ตลอดเวลาที่ผ่านมาได้เลือกเฟ้นพุทธการกรรมบำเพ็ญบารมี นับภพชาติไม่ถ้วนตราบจนมาถึงชาติที่เสวยพระชาติเป็นพระเวสสันดร นับเป็นชาติสุดท้ายแห่งการบำเพ็ญบารมีครบบริบูรณ์ และเมื่อพระองค์เสด็จสวรรคตจากพระชาติที่เป็นพระเวสสันดรแล้ว ได้ไปอุบัติในสวรรค์ชั้นดุสิต ชื่อว่า เสตเกตุเทพบุตร รอกาลอันสมควรที่จะตรัสรู้ อาณิสสแห่งการบำเพ็ญบารมีของพระโพธิสัตว์ทั้งหลาย พระพุทธองค์ทรงสรรเสริญว่า พระโพธิสัตว์บริบูรณ์พร้อมด้วยธรรมสมโณธาน 8 ประการ (ขุ.อ.จริยา, 39/580-583, ขุ.อ.พุทธ. 29/690) และไม่ไปสู่อภัพพฐาน (ที.ปา.11/316/303)

พระพุทธเจ้านามว่าสมณโคดม พระองค์ทรงเป็นพระโพธิสัตว์ผู้บำเพ็ญธรรมครบถ้วนแล้วย่อมได้รับผล คือ บรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณ ประเภทปัญญาธิกะ เพราะกำลังพระปัญญินทรีย์แรงกล้า พระองค์ทรงพิจารณาในการบำเพ็ญปัญญาบารมี มองเห็นอาณิสสของปัญญาว่าทานจะบริสุทธิดด้วยปัญญา ศีลจะบริสุทธิดด้วยปัญญา ภาวนาจะบริสุทธิดด้วยปัญญา กีเลสทั้งหลายจะหมดไปด้วยปัญญา กำลังอะไรจะเสมอด้วยกำลังของปัญญา เพราะไม่มีบุคคลหมู่ใดไม่ต้องการมีปัญญา ฉะนั้นพึงสั่งสมปัญญาบารมีเกิดเพราะปัญญาเป็นอาวุธในการกำจัดกิเลสทั้งหลาย (สุริย์ มีผลกิจ, 2551: 1) ดังพุทธพจน์ว่า “แสงสว่างเสมอด้วยปัญญาไม่มี” (ส.ส.13/13/15) “การได้มาซึ่งสัพพัญญุตญาณก็ต้องอาศัยปัญญา” (อง.ทก.20/5/61), ขุ.อป. 32/33/6)

ผู้ปรารถนาความเป็นพระพุทธเจ้านั้นย่อมบำเพ็ญบารมีธรรมหนักแน่นด้วยน้ำใจเด็ดเดี่ยวมั่นคง ไม่ว่าจักเสวยพระชาติเป็นอะไรก็ตาม ย่อมจะมีน้ำใจสมาทานมั่นคงยิ่งในการประกอบการณ์อันเป็นกุศลกรรมแล้ว ก็ทำให้เพิ่มความพยายามมากยิ่งขึ้นโดยไม่เห็นแก่ความ

เหน้อยพระวรกาย ไม่ว่าจะมิ สมณะ พราหมณ์ อินทร์ พรหม ยมยักษ์ หรือใคร ๆ ที่มีจิตคิดจะทดลองด้วยอุบายให้พระพุทธรูปเจ้าเสียซึ่งกุศลสมทาน ก็มิอาจทำได้สำเร็จเลย (พระเทพมุนี (วิลาส ญาณวโร), 2545: 27-28)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการบำเพ็ญบารมีและการบรรลุนุตรสัมมาสัมโพธิญาณของพระพุทธรูปเจ้า ประเภทปัญญาธิกะตามที่มีจารึกในคัมภีร์พระพุทธรูปศาสนาเถรวาท คัมภีร์ชั้นอรรถกถา คัมภีร์พิเศษ ปกรณ์วิเสส และตำราวิชาการพระพุทธรูปศาสนาเถรวาท ที่เสนอเรื่องราวพุทธประวัติ การบำเพ็ญบารมีของพระพุทธรูปเจ้าสมณโคดม ว่าบรมโพธิสัตว์ประเภทปัญญาธิกะ ใช้ระยะเวลาสั่งสมบารมีเพื่อบรรลุนุตรสัมมาสัมโพธิญาณเร็วกว่าปฏิบัติประเภทอื่นอย่างไร การปฏิบัติใดของโพธิสัตว์ประเภทปัญญาธิกะเป็นการปฏิบัติเพื่อบำเพ็ญปัญญาบารมี รวมทั้งศึกษาวิธีการปฏิบัติในพระชาติสุดท้ายเพื่อเข้าสู่การบรรลุนุตรสัมมาสัมโพธิญาณของพระสมณโคดมพุทธรูปเจ้าเป็นอย่างไร และเพื่อให้ทราบถึงเบื้องหลังความเป็นมาว่า กว่าจะสำเร็จเป็นพระพุทธรูปองค์ปัจจุบัน ในพุทธสมัยนี้ให้เป็นที่ประจักษ์ว่า พระพุทธรูปเกิดขึ้นได้ยากในโลก

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบำเพ็ญบารมีของพระโพธิสัตว์ประเภทปัญญาธิกะ
2. เพื่อศึกษาการบรรลุนุตรสัมมาสัมโพธิญาณในพระพุทธรูปศาสนา
3. เพื่อศึกษาการบำเพ็ญบารมีและการบรรลุนุตรสัมมาสัมโพธิญาณของพระพุทธรูปเจ้าประเภทปัญญาธิกะ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาการปฏิบัติธรรมและการบรรลุนุตรสัมมาสัมโพธิญาณของพระพุทธรูปเจ้าสมณโคดม การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยมุ่งศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของการปฏิบัติธรรมและการบรรลุนุตรสัมมาสัมโพธิญาณของพระพุทธรูปเจ้าสมณโคดมแล้วนำมาสรุปบรรยายเชิงพรรณนา ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) ได้แก่ คัมภีร์พระไตรปิฎก ภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.2539 คัมภีร์พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถา ภาษาไทยแปล ชุด 91 เล่ม ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.2541 พร้อมทั้งอรรถกถา ฎีกา และปกรณ์วิเสสอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คัมภีร์วิสุทธิมรรค เป็นต้น เพื่อเป็นการขยายความในเนื้อหาเพิ่มเติมจากคัมภีร์พระไตรปิฎก ให้มีความละเอียดชัดเจนยิ่งขึ้น

2. ศึกษาเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่ หนังสือ เอกสาร ตำรา ผลงานทางวิชาการและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น คัมภีร์วิสุทธิมรรค คัมภีร์มหาสติปัฏฐาน

คัมภีร์พุทธวงศ์ คัมภีร์สังฆการีวิปาก มุนินาทิปปินี พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ โดย พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) เป็นต้น

3. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารชั้นปฐมภูมิและชั้นทุติยภูมิ มาสรุปเรียบเรียง แบบบรรยายเชิงพรรณนาและตรวจสอบความถูกต้อง โดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญด้านวิปัสสนาภาวนาเกิดเป็นรูปแบบองค์ความรู้ใหม่

4. นำข้อมูลที่ตรวจสอบแล้วมาปรับปรุง แก้ไข เรียบเรียง แบบบรรยายเชิงพรรณนาแล้วนำเสนอเป็นวิทยานิพนธ์

4. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เมื่อแบ่งตามวัตถุประสงค์ สามารถสรุปผลการวิจัยตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การบำเพ็ญบารมีของพระโพธิสัตว์ประเภทปัญญาธิกะ โดยที่ บารมี หมายถึง คุณความดีที่บำเพ็ญอย่างยิ่งยวด เพื่อบรรลุจุดหมายอันสูงยิ่ง, บารมีที่ พระโพธิสัตว์ต้องบำเพ็ญให้ครบบริบูรณ์ จึงจะบรรลุโพธิญาณ เป็นพระพุทธเจ้า ซึ่งพระโพธิสัตว์มี 3 ประเภทได้แก่ 1) พระโพธิสัตว์ประเภทปัญญาธิกะ (ยิ่งด้วยปัญญา) หลังพุทธพยากรณ์จะบำเพ็ญบารมีอยู่ 4 อสงไขย แสนมหากัป 2) พระโพธิสัตว์ประเภทศีลธาธิกะ (ยิ่งด้วยศีลธำ) หลังพุทธพยากรณ์จะบำเพ็ญบารมีอยู่ 8 อสงไขย แสนมหากัป 3) พระโพธิสัตว์ประเภทวิริยาธิกะ (ยิ่งด้วยวิริยะ) หลังพุทธพยากรณ์จะบำเพ็ญบารมีอยู่ 16 อสงไขย แสนมหากัป คุณสมบัติของมนุษย์ปุถุชนปรารถนาเป็นพระพุทธรูปเจ้านั้น มีพื้นฐานพัฒนาจิตจาก ปุถุชนธรรมดา ให้เป็นกัลยาณปุถุชน (ปุถุชนที่ดี) จนถึงเป็นพระโพธิสัตว์ มนุษย์จำพวกนี้เป็นคนมีสันดานดี จิตใจงามมีศีลธรรมประจำตน อุตสาหะบำเพ็ญกุศลอยู่เนืองนิตย์ และผู้ที่มุ่งเป็นพระพุทธรูปเจ้านั้น คือผู้มีน้ำใจองอาจ เด็ดเดี่ยวกล้าหาญ จึงควรที่จะปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์ สร้างบารมีเพื่อจะได้ตรัสรู้พระปรมาภิเชกสัมโพธิญาณได้ ดังนั้น ท่านผู้มีปรารถนาซึ่งพระพุทธรูปเจ้านั้น จะต้องเป็นผู้มีน้ำใจกล้าหาญเด็ดเดี่ยวเพียงใด ถ้ามีน้ำใจอ่อนแอ มีความกลัวตายมากกว่าพระโพธิญาณแล้ว ก็ไม่มีทางที่จะได้ตรัสรู้เป็นสมเด็จพระพุทธรูปเจ้าได้เลย และต้องมีคุณสมบัติ คือ ธรรมสมโณธาน 8 ประการ และพระสัมมาสัมพุทธรูปเจ้า รวมทั้งพระปัจเจกพุทธรูปเจ้าด้วย พระนิยตโพธิสัตว์ เมื่อได้รับพุทธพยากรณ์จากพระพุทธรูปเจ้าพระองค์ใดพระองค์หนึ่ง ว่าเป็นผู้เที่ยงแท้ที่จะบรรลุพระโพธิญาณเป็นพระพุทธรูปเจ้าในอนาคต ย่อมได้รับอานิสสงส์แห่งการบำเพ็ญบารมีอยู่ตลอด ในขณะที่ยังต้องอยู่ในวัฏสงสารเพื่อสั่งสมบารมีให้ครบสมบูรณ์ โดยจะไม่อยู่ในฐานะ อภิวฐานะ 18 ประการคุณธรรมที่จะทำให้เป็นพระพุทธรูปเจ้าคือ พุทธการกธรรมมี 10 ประการ คือ 1. ทาน (การให้ การเสียสละเพื่อช่วยเหลือมวลมนุษยสรรพสัตว์) 2. ศีล (ความประพฤติถูกต้องสุจริต) 3. เนกขัมมะ (ความปลีกออกจากการได้ ไม่เห็นแก่การเสพบำเรอ, การออกบวช) 4. ปัญญา (ความรู้ เข้าถึงความจริง รู้จักคิดพิจารณาแก้ไขปัญหาและดำเนินการจัดการต่าง ๆ

ให้สำเร็จ) 5. วิริยะ (ความเพียรแก่ว้ากล้า บากบั่นทำงาน ไม่ทอดทิ้งธุระหน้าที่) 6. ขันติ (ความอดทน ควบคุมตนอยู่ได้ใน ธรรม ในเหตุผล และในแนวทางเพื่อจุดหมายอันชอบ ไม่ยอมลุ่มอำนาจกิเลส) 7. สัจจะ (ความจริง ซื่อสัตย์ จริ่งใจ จริ่งจิง) 8. อธิษฐาน (ความตั้งใจมั่น ตั้งจุดหมายไว้ตั้งงาม ชัดเจนและมุ่งไปอย่างเด็ดเดี่ยวแน่วแน่) 9. เมตตา (ความรัก ความปรารถนาดี คิดเกื้อกูลหวังให้สรรพสัตว์อยู่ดีมีความสุข) 10. อุเบกขา (ความวางใจเป็นกลาง อยู่ในธรรม เรียบสงบ สม่ำเสมอ ไม่เอนเอียง ไม่หวั่นไหวไป ด้วยความยินดียินร้ายชอบชังหรือแรง เย้ายวนยั่วใด ๆ) การบำเพ็ญบารมีของพระโพธิสัตว์ประเภทปัญญาธิกะ นั้นต้องบำเพ็ญบารมี อุปบารมี และปรมัตถบารมีด้วยปัญญา คือ การบำเพ็ญบารมีอย่างมีผู้มิปัญญา

2. เมื่อมนุษย์ผู้หนึ่งตั้งความปรารถนาจะเป็นพระพุทธเจ้าก็ต้องตั้งมโนปณิธาน วชิปณิธาน และกายวชิปณิธาน พร้อมกับสั่งสมทำความดีเป็นพระอนิยตโพธิสัตว์ที่ยังไม่มีแน่นอนว่าจะตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าได้หรือไม่ และต้องสั่งสมบารมีเพิ่มโดยทำ ธรรมสโมธาน 8 อันเปรียบเสมือนประดุกยานพาหนะนำพาพระอนิยตโพธิสัตว์ไปสู่ความเป็นพระนิยตโพธิสัตว์ให้สมบูรณ์ แล้วได้รับพุทธพยากรณ์จากพระพุทธเจ้าพระองค์ใดพระองค์หนึ่งว่าจะตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าอย่างแน่นอนในอนาคตกาล ในกรณีของ สุเมธดาบส ได้พบ และ รับพุทธพยากรณ์ครั้งแรกจากพระที่ปึงกรพุทธเจ้า และ ครั้งสุดท้าย ครั้งที่ 24 จากพระกัสสปพุทธเจ้าว่าจะตรัสรู้เป็นพระโคตมพุทธเจ้าในอนาคต ความเป็นพระพุทธเจ้าทั้งหลายนั้นมี คุณสมบัติเฉพาะ 13 ประการ และคุณลักษณะเฉพาะ 11 ประการครบซึ่งพระอรหันต์สาวกทั่วไปไม่มีครบ เช่น การเป็นผู้ตรัสรู้เองได้โดยชอบด้วยพระองค์เองและสอนให้ผู้อื่นรู้ตาม ต้องเคยบำเพ็ญพุทธการก ธรรม 10 มีทศพลญาณ มีมหาสาธารณญาณ 6 ความเป็นผู้มีมหาปฐิสลักษณ์ 32 และอนุพยัญชนะ 80 มีนิพพานเป็นเป้าหมายสูงสุดของพระพุทธองค์ ในพระพุทธศาสนาการสั่งสมบารมีของพระโพธิสัตว์สี่อิตถะในอดีต ที่กล่าวถึงนับตั้งแต่พระที่ปึงกรพุทธเจ้าถึงพระกัสสปพุทธเจ้า สามารถสรุปได้ดังนี้

- 1) พระพุทธเจ้าต้องเป็นผู้ชายและอดีตต้องได้เคยรับพุทธพยากรณ์ว่าจะได้เป็นพระพุทธเจ้าอย่างแน่นอนจากพระพุทธเจ้าองค์ก่อน ๆ
- 2) พระพุทธเจ้าต้องอุบัติและตรัสรู้ในชมพูทวีปและต้องเป็นตระกูลกษัตริย์หรือพราหมณ์เท่านั้น
- 3) พระพุทธเจ้ามีเพียงคราวละหนึ่งพระองค์เท่านั้น
- 4) การตั้งความปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้าในตอนแรกเป็นแบบในใจ (มโนปณิธาน) ต่อมาเป็นแบบ วชิปณิธาน และกายวชิปณิธาน ตามลำดับ
- 5) การจะเป็นพระพุทธเจ้าได้ ในอดีตต้องเคยสั่งสมบารมี 10 ใน 3 ระดับ คือบารมี 30 ทศ และใช้ระยะเวลานานนับหลายอสงไขยกับ
- 6) การจะเป็นพระพุทธเจ้าได้ ในอดีตต้องเคยบริจาค บุตร ธิดา และภรรยา เพื่อสั่งสมบารมี 30 ทศให้สมบูรณ์

7) ปัญหาของพระโพธิสัตว์ทั้งที่เป็นสุดมยปัญญาและจินตามยปัญญา รวมทั้งภาวนามยปัญญาที่พระโพธิสัตว์บำเพ็ญมาในชาติอื่น ๆ ซึ่งท่านทำให้เกิดมีแล้วนำไปช่วยเหลือผู้อื่น

8) ความเป็นพระพุทเจ้าทั้งหลายนั้นมี คุณสมบัติเฉพาะ 13 ประการ และคุณลักษณะเฉพาะ 11 ประการครบซึ่งพระอรหันต์สาวกทั่วไปไม่มีครบ เช่น การเป็นผู้ตรัสรู้เองได้โดยชอบด้วยพระองค์เองและสอนให้ผู้อื่นรู้ตาม ต้องเคยบำเพ็ญพุทธการกกรรม 10 มีศพลญาณ มีมหาสาธารณญาณ 6 ความเป็นผู้มีมหาปุริสลักษณะ 32 และอนุพยัญชนะ 80 มีนิพพานเป็นเป้าหมายสูงสุดของพระพุทธองค์ในพระพุทธศาสนา

3. ผู้กำลังบำเพ็ญบารมี 10 ใน 3 ระดับหรือเรียกว่าบารมี 30 ทศ เพื่อให้ได้ครบนั้น ต้องเป็นพระนิยตโพธิสัตว์ทั้งหลายที่ได้รับคำพุทธพยากรณ์จากพระพุทธเจ้าองค์ก่อนมาแล้ว ซึ่งก็เป็นการทำธรรมสมโณธาน 8 ได้ครบถ้วนสมบูรณ์แล้วและกำลังบำเพ็ญบารมี 10 ใน 3 ระดับให้ครบถ้วนเมื่อสั่งสมบำเพ็ญบารมี 30 ทศสมบูรณ์แล้ว พระนิยตโพธิสัตว์ก็เสด็จสถิตอยู่สวรรค์ชั้นดุสิต เพื่อรอการตรัสรู้โดยมีเหล่าเทพดาอัญเชิญให้อุบัติเพื่อการตรัสรู้ แต่ก่อนจะอุบัติพระนิยตโพธิสัตว์จะพิจารณา มหาโลกันนะ 5 อันเป็นการตรวจดูอันยิ่งใหญ่ให้ครบ 5 ประการก่อนจะตัดสินใจประทับประธานปฏิญาณรับอาราธนาของเหล่าเทพดา ว่าจะจุติจากสวรรค์ชั้นดุสิตไปอุบัติในโลกมนุษย์ในชาติสุดท้าย โดยมีมหาปุริสลักษณะ 32 ประการ แล้วทรงเสด็จออกผนวชและบำเพ็ญเพียรได้ตรัสรู้ในอรียสัจ 4 สิ่งเดียวกันของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ในวิถีสู่ความเป็นพระพุทธเจ้าประเสริฐพระปัญญาธิกพระพุทธเจ้าแบบมีอินทริยธรรม เป็นตัวนำในการตรัสรู้ธรรมโดยใช้ปัญญามากกว่าศรัทธา เพราะพระโพธิสัตว์เป็นผู้ที่มีปัญญาสูง ทำให้ผู้อื่นศรัทธาเลื่อมใสและได้กระทำกิจอันเป็นประโยชน์และใช้เวลาการบำเพ็ญบารมีน้อยกว่าพระโพธิสัตว์ประเภทอื่นทั้งหมด ที่มาหรือเหตุแห่งการอุบัติขึ้นของพระพุทธเจ้าประเภทปัญญาคะโดยสืบทราบการบำเพ็ญบารมีจากในอดีตพระชาติของพระพุทธองค์ ข้อมูลดังกล่าวปรากฏใน กลุ่มคำสอนประเภทชาดก มีปรากฏเป็นเนื้อเรื่องต่าง ๆ 547 เรื่อง จัดเป็นกลุ่มเรื่องสั้น เป็นลำดับไปจนถึงเนื้อเรื่องที่มีความยาวมาก ชาดก 10 เรื่องสุดท้ายที่มีความยาวมาก คือ มหานิบาตชาดก รู้เป็นที่รู้จักในชื่อ ทศชาติชาดก ชาดกที่มีความยาวมากนี้ มุ่งเน้นแสดงถึงเรื่องราว การบำเพ็ญบารมีใน 10 ประการ เนื้อเรื่องที่มุ่งแสดงถึงการบำเพ็ญปัญญาบารมี คือ มโหสถชาดก ซึ่งทำให้การบำเพ็ญปัญญา เห็นชัดเป็นรูปธรรม อาทิเช่น ความใฝ่ศึกษา สำเร็จการศึกษาแม้ยังเยาว์ ริเริ่มก่อสร้างและพัฒนาพื้นที่เพื่อประโยชน์เป็นสาธารณะ มีไหวพริบในการแก้ปัญหาหาต่าง ๆ และใช้ความสามารถต่าง ๆ ในการคลี่คลายข้อขัดแย้ง สร้างประโยชน์สุขให้แก่สังคมเป็นวงกว้าง โดยเข้ารับราชการแม้ยังเยาว์ เป็นต้น นอกจากนี้ 10 ชาติ ในทศชาติชาดก แล้วในชาดกอื่น อีก 537 ชาติ สามารถแจกแจงลงในบารมี 10 ประการ ได้ จากการแจกแจงชาดก 547 เรื่อง ลงในบารมี 10 ทศ ในงานวิจัย “วิเคราะห์การบำเพ็ญบารมีของพระโพธิสัตว์ในนิบาตชาดก” โดย พัฒน์ เฝิงพลา ปรากฏว่ามีชาดกหลายเรื่องจัดลงในหมวด ปัญญาบารมี อยู่ถึง 256 ชาดก

จากการวิเคราะห์นี้ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นข้อบ่งชี้ได้ว่า พระพุทธเจ้าประเภทปัญญาธิกะ ได้บำเพ็ญบารมีโดยมีปัญญาเป็นตัวนำ เพราะจากชาดก 546 ชาดก ที่พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ กว่าครึ่ง นับเป็นส่วนบำเพ็ญปัญญาบารมี การตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าประเภทปัญญาธิกะ จากการศึกษาพุทธประวัติในพุทธวงศ์ปรากฏว่าพระนาม พระพุทธเจ้าในอดีตที่มีรายละเอียด แสดงไว้ จำนวน 25 พระองค์ มีระยะระยะเวลาบำเพ็ญบารมี 6 พระองค์ ปรากฏข้อมูลไว้ใน 2 ลักษณะคือ 4 อสงไขยแสนกัป และ 16 อสงไขยแสนกัป อีก 19 พระองค์ ไม่ปรากฏ ระยะเวลาดำเนินการบำเพ็ญบารมี 4 อสงไขยแสนกัป ได้แก่ พระพุทธเจ้าโสภิตะ พระพุทธเจ้านารทะ และ พระพุทธเจ้าโคตม จัดได้ว่าเป็นพระพุทธเจ้าประเภทปัญญาธิกะ โดยพิจารณาจากระยะเวลา การบำเพ็ญบารมี แต่ทว่าไม่สามารถสรุปว่า มีเพียง 3 พระองค์ ที่เป็นพระพุทธเจ้าประเภทปัญญาธิกะ เพราะจากรายพระนามอีก 19 พระองค์ ที่ไม่ปรากฏระยะเวลาการบำเพ็ญบารมี จึงไม่สามารถจัดเกณฑ์ด้วยระยะเวลาการบำเพ็ญบารมีกับอีก 19 พระองค์ได้ จากการค้นคว้าหลักเกณฑ์ในการระบุประเภทพระพุทธเจ้า ยังมีปรากฏแนวคิดอื่นๆอยู่อีกคือ เกณฑ์จากอายุขัย พระพุทธเจ้า เกณฑ์ดังกล่าว พิจารณาจากช่วงอายุพระพุทธเจ้า คือ 100 ปี ถึง 100,000 ปี พระพุทธเจ้าประเภทปัญญาธิกะ มีอายุขัย ในช่วง 100 ปี ถึง 10,000 ปี ซึ่งเป็นแนวคิดที่เชื่อว่า อายุขัยของพระพุทธเจ้ามีความสอดคล้องกับระยะเวลาการบำเพ็ญบารมี คือ บำเพ็ญบารมีมา ยาวนานย่อมมีอายุขัยที่ยาวนาน แต่แนวคิดนี้ ขัดแย้งกับข้อมูล พระพุทธประวัติของ พระพุทธเจ้าโสภิตะและพระพุทธเจ้านารทะ ปรากฏระยะเวลาบำเพ็ญบารมี 4 อสงไขยแสนกัป มีอายุขัย 90,000 ปี ขัดกับหลักการจากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า อายุขัยของพระพุทธเจ้า ประเภทปัญญาธิกะไม่สอดคล้องกับระยะเวลาดำเนินการบำเพ็ญบารมี

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย พบว่า การบำเพ็ญบารมีของพระโพธิสัตว์ประเภทปัญญาธิกะ (ยิ่งด้วยปัญญา) หลังพุทธพยากรณ์จะบำเพ็ญบารมีอยู่ 4 อสงไขย แสนมหากัป คุณสมบัติของมนุษย์ บุคคลปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้านั้น มีพื้นฐานพัฒนาจิตจาก บุคคลธรรมดา ให้เป็นกัลยาณบุคคล (บุคคลที่ดี) จนถึงเป็นพระโพธิสัตว์ มนุษย์จำพวกนี้เป็นคนมีสันดานดี จิตใจงามมีศีลธรรมประจำตน อุตสาหะบำเพ็ญกุศลอยู่เนืองนิตย์ และผู้ที่มุ่งเป็นพระพุทธเจ้าคือผู้มีน้ำใจองอาจเด็ดเดี่ยวกล้าหาญ จึงควรที่จะปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์ สร้างบารมีเพื่อจะได้ตรัสรู้พระปรมาภิเชกสัมโพธิญาณได้ ดังนั้น ท่านผู้มีปรารถนาซึ่งพระพุทธภูมินั้น จะต้องเป็นผู้มีน้ำใจกล้าหาญเด็ดเดี่ยวเพียงใด และพระนิยตโพธิสัตว์ เมื่อได้รับพุทธพยากรณ์จากพระพุทธเจ้าพระองค์ใดพระองค์หนึ่ง เป็นผู้เที่ยงแท้ที่จะบรรลุพระโพธิญาณเป็นพระพุทธเจ้าในอนาคต ย่อมได้รับอานิสงส์แห่งการบำเพ็ญบารมีอยู่ตลอด ในขณะที่ยังต้องอยู่ในวัฏสงสารเพื่อสั่งสมบารมีให้ครบสมบูรณ์ โดยจะไม่อยู่ในฐานะ อภิวุฒินะ 18 ประการ คุณธรรมที่จะทำให้เป็นพระพุทธเจ้าคือ พุทธการกธรรม มี 10 ประการ คือ 1.ทาน (การให้ การเสียสละเพื่อช่วยเหลือ

มวลงนุขยัศรพสัศว์) 2. ศีล (ความประพฤติถูกต้องสุจริต) 3. เนกขัมมะ (ความปลีกออกจากกามได้ ไม่เห็นแก่การเสพบำเรอ, การออกบวช) 4. ปัญญา (ความรอบรู้ เข้าถึงความจริง รู้จักคิดพิจารณาแก้ไขปัญหาและดำเนินการจัดการต่าง ๆ ให้สำเร็จ) 5. วิริยะ (ความเพียรแก่งัดลำบากบั่นทอนการทำงาน ไม่ทอดทิ้งธุระหน้าที่) 6. ขันติ (ความอดทน ควบคุมตนอยู่ได้ใน ธรรม ในเหตุผล และในแนวทางเพื่อจุดหมายอันชอบ ไม่ยอมมุลอำนาจกิเลส) 7. สัจจะ (ความจริง ซื่อสัตย์ จริใจ จริ่งจั้ง) 8. อธิษฐาน (ความตั้งใจมั่น ตั้งจุดหมายไว้ตั้งงาม ชัดเจนและมุ่งไปอย่าง เด็ดเดี่ยวแน่วแน่) 9. เมตตา (ความรัก ความปรารถนาดี คิดเกื้อกูลหวังให้สรรพสัตว์อยู่ดีมี ความสุข) 10. อุเบกขา (ความวางใจเป็นกลาง อยู่ในธรรม เรียบสงบ สม่่าเสมอ ไม่เอนเอียง ไม่ หวั่นไหวไป ด้วยความยินดียินร้ายชอบชังหรือแรง เย้ายวนยั่วใด ๆ) การบำเพ็ญบารมีของพระ โพธิสัตว์ประเภทปัญญาริกะ นั้นต้องบำเพ็ญ บารมี อุปบารมี และปรมัตถบารมีด้วยปัญญา คือ การบำเพ็ญบารมีอย่างมีผู้มีปัญญาพระโพธิสัตว์ประเภท อุคฆฎัตถุญโพธิสัตว์ เมื่อตรัสรู้เป็น พระพุทธเจ้าแล้วเรียกว่า พระปัญญาริกพุทธเจ้า ได้แก่ พระโพธิสัตว์ประเภทที่มี ปัญญามากกว่า ศรัทธา ใช้เวลาในการบำเพ็ญบารมีน้อยกว่า พระโพธิสัตว์ประเภทอื่นทั้งหมด ระยะเวลาการสั่ง สมบารมี 3 ระยะรวม 20 อสงไขยหนึ่งแสนมหากัป ได้พบพระพุทธเจ้า 512,027 พระองค์

การบรรลุอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณในพระพุทธศาสนา พบว่า เมื่อมนุษย์ผู้หนึ่งตั้ง ความปรารถนาจะเป็นพระพุทเจ้าก็ต้องตั้งมโนปณิธาน วชิปณิธาน และกายวชิปณิธาน พร้อม กับสั่งสมทำความดีเป็นพระอนิยตโพธิสัตว์ที่ยังไม่มีแน่นอนว่าจะตรัสรู้เป็นพระพุทเจ้าได้ หรือไม่ และต้องสั่งสมบารมีเพิ่มโดยทำ ธรรมสโมธาน 8 อันเปรียบเสมือนประคุดยานพาหนะ นำพาพระอนิยตโพธิสัตว์ ไปสู่ ความเป็นพระนิยตโพธิสัตว์ ให้สมบูรณ์แล้วได้รับพุทธพยากรณ์ จากพระพุทธเจ้าพระองค์ใดพระองค์หนึ่ง ว่าจะตรัสรู้เป็นพระพุทเจ้าอย่างแน่นอนในอนาคต กาล ในกรณีของ สุเมธดาบส ได้พบ และ รับพุทธพยากรณ์ ครั้งแรกจากพระที่ปึงกรพุทเจ้า และ ครั้งสุดท้าย ครั้งที่ 24 จากพระกัสสปพุทเจ้าว่าจะตรัสรู้เป็นพระโคตมพุทเจ้าในอนาคต ความเป็นพระพุทเจ้าทั้งหลายนี้มี คุณสมบัติเฉพาะ 13 ประการ และคุณลักษณะเฉพาะ 11 ประการครบซึ่งพระอรหันต์สาวกทั่วไปไม่มีครบ เช่น การเป็นผู้ตรัสรู้เองได้โดยชอบด้วยพระองค์ เองและสอนให้ผู้อื่นรู้ตาม ต้องเคยบำเพ็ญพุทการกธรรม 10 มีทศพลญาณ มีฉฬสาธารณ ญาณ 6 ความเป็นผู้มีมหาปรีสลักษณะ 32 และอนุพยัญชนะ 80 มีนิพพานเป็นเป้าหมายสูงสุด ของพระพุทธองค์ในพระพุทธศาสนา การสั่งสมบารมีของพระโพธิสัตว์สิทธิทัศโนอดีต ที่กล่าวถึงนับตั้งแต่พระที่ปึงกรพุทเจ้าถึงพระกัสสปพุทเจ้า สามารถสรุปได้ดังนี้

1) พระพุทเจ้าต้องเป็นผู้ชายและอดีตต้องได้เคยรับพุทธพยากรณ์ว่าจะได้เป็น พระพุทเจ้าอย่างแน่นอนจากพระพุทธเจ้าองค์ก่อน ๆ

2) พระพุทเจ้าต้องอุบัติและตรัสรู้ในชมพูทวีปและต้องเป็นตระกูลกษัตริย์หรือ พราหมณ์เท่านั้น

- 3) พระพุทธเจ้ามีเพียงคราวละหนึ่งพระองค์เท่านั้น
- 4) การตั้งความปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้าในตอนแรกเป็นแบบในใจ (มโนปณิธาน) ต่อมาเป็นแบบ วชิปณิธาน และกายวชิปณิธาน ตามลำดับ
- 5) การจะเป็นพระพุทธเจ้าได้ ในอดีตต้องเคยสั่งสมบารมี 10 ใน 3 ระดับ คือบารมี 30 ทศ และใช้ระยะเวลานานนับหลายอสงไขยกับ
- 6) การจะเป็นพระพุทธเจ้าได้ ในอดีตต้องเคยบริจาค บุตร ธิดา และภรรยา เพื่อสั่งสมบารมี 30 ทศให้สมบูรณ์
- 7) ปัญญาของพระโพธิสัตว์ทั้งที่เป็นสุตมยปัญญาและจินตามยปัญญา รวมทั้ง ภาวนามยปัญญาที่พระโพธิสัตว์บำเพ็ญมาในชาติอื่น ๆ ซึ่งท่านทำให้เกิดมีแล้วนำไปช่วยเหลือผู้อื่น
- 8) ความเป็นพระพุทธเจ้าทั้งหลายนั้นมี คุณสมบัติเฉพาะ 13 ประการ และ คุณลักษณะเฉพาะ 11 ประการครบซึ่งพระอรหันต์สาวกทั่วไปไม่มีครบ เช่น การเป็นผู้ตรัสรู้เอง ได้โดยชอบด้วยพระองค์เองและสอนให้ผู้อื่นรู้ตาม ต้องเคยบำเพ็ญพุทธการกธรรม 10 มีศพล ญาณ มีมหาสาราณญาณ 6 ความเป็นผู้มีมหาบุริสลักษณะ 32 และอนุพยัญชนะ 80 มีนิพพาน เป็นเป้าหมายสูงสุดของพระพุทธองค์ในพระพุทธศาสนา

การบำเพ็ญบารมีและการบรรลุอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณของพระพุทธเจ้าประเภท ปัญญาธิกะมี 3 พระองค์ พบว่าหลักฐานที่ระบุถึงระยะเวลาการบำเพ็ญบารมีของพระพุทธเจ้า ประเภทปัญญาธิกะ หลังจากที่ได้รับการพยากรณ์จากพระพุทธเจ้าในอดีต จะใช้ระยะเวลา บำเพ็ญบารมี 4 อสงไขยแสนกัป เช่น พระโสภิตะพุทธเจ้า พระนารทะพุทธเจ้า และพระโคตม พุทธเจ้า ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาพระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบันคือพระโคตมพุทธเจ้า จากชาตก ในนิบาต 547 เรื่อง จัดหมวดหมู่ของชาตกลงในบารมี 10 ประการ ใน 3 ระดับ เป็นที่มาหรือ เหตุแห่งการอุบัติขึ้นของพระพุทธเจ้าประเภทปัญญาธิกะโดยสืบทราบจากการบำเพ็ญบารมีจาก ในอดีตพระชาติของพระพุทธองค์ ข้อมูลดังกล่าวปรากฏใน กลุ่มคำสอนประเภทชาตก มีปรากฏ เป็นเนื้อเรื่องต่าง ๆ 547 เรื่อง จัดเป็นกลุ่มเรื่องสั้น เป็นลำดับไปจนถึงเนื้อเรื่องที่มีความยาวมาก ชาตก 10 เรื่องสุดท้ายที่มีความยาวมาก คือ มหานิบาตชาตก รู้เป็นที่รู้จักในชื่อ ทศชาติชาตก ชาตกที่มีความยาวมากนี้ มุ่งเน้นแสดงถึงเรื่องราว การบำเพ็ญบารมีใน 10 ประการ เนื้อเรื่องที่ มุ่งแสดงถึงการบำเพ็ญปัญญาบารมี คือ มโหสถชาตก ซึ่งทำให้การบำเพ็ญปัญญา เห็นชัดเป็น รูปธรรม อาทิเช่น ความใฝ่ศึกษา สำเร็จการศึกษาแม้ยังเยาว์ ริเริ่มก่อสร้างและพัฒนาพื้นที่เพื่อ ประโยชน์เป็นสาธารณะ มีไหวพริบในการแก้ปัญหาต่าง ๆ และใช้ความสามารถต่าง ๆ ในการคลี่คลายข้อขัดแย้ง สร้างประโยชน์สุขให้แก่สังคมเป็นวงกว้าง โดยเข้ารับราชการแม้ยัง เยาว์ เป็นต้น นอกจาก 10 ชาตก ในทศชาติชาตก แล้วในชาตกอื่น อีก 537 ชาตก สามารถแจกแจงลงในบารมี 10 ประการ ได้ จากการแจกแจงชาตก 547 เรื่อง ลงใน บารมี 10 ทศ

ในงานวิจัย “วิเคราะห์การบำเพ็ญบารมีของพระโพธิสัตว์ในนิบาตชาดก” โดย รศ.พัฒน์ เฝิงพลา ปรากฏว่า มีชาดกหลายเรื่องจัดลงในหมวด ปัญญาบารมี อยู่ถึง 256 ชาดก จากการวิเคราะห์นี้ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นข้อบ่งชี้ได้ว่า พระพุทธเจ้าประภทปัญญาธิกะ ได้บำเพ็ญบารมีโดยมีปัญญาเป็นตัวนำ เพราะจากชาดก 547 ชาดก ที่พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้กว่าครึ่ง นับเป็นส่วนบำเพ็ญปัญญาบารมี การตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าประภทปัญญาธิกะ จากการศึกษาพุทธประวัติในพุทธวงศ์ปรากฏว่าพระนาม พระพุทธเจ้าในอดีตที่มีรายละเอียดแสดงไว้ จำนวน 25 พระองค์ มีระยะระยะเวลาบำเพ็ญบารมี 6 พระองค์ ปรากฏข้อมูลไว้ใน 2 ลักษณะคือ 4 อสงไขยแสนกัป และ 16 อสงไขยแสนกัป อีก 19 พระองค์ ไม่ปรากฏ ระยะเวลาดำเนินการบำเพ็ญบารมี 4 อสงไขยแสนกัป ได้แก่ พระพุทธเจ้าโสภิตะ พระพุทธเจ้านารทะ และพระพุทธเจ้าโคตม จัดได้ว่าเป็นพระพุทธเจ้าประภทปัญญาธิกะ โดยพิจารณาจากระยะเวลาการบำเพ็ญบารมี แต่ทว่าไม่สามารถสรุปว่า มีเพียง 3 พระองค์ ที่เป็นพระพุทธเจ้าประภทปัญญาธิกะ เพราะจากรายพระนามอีก 19 พระองค์ ที่ไม่ปรากฏระยะเวลาการบำเพ็ญบารมี จึงไม่สามารถจัดเกณฑ์ด้วยระยะเวลาการบำเพ็ญบารมีกับอีก 19 พระองค์ได้ จากการค้นคว้าหลักเกณฑ์ในการระบุประเภทพระพุทธเจ้า ยังมีปรากฏแนวคิดอื่น ๆ อยู่อีกคือ เกณฑ์จากอายุขัยพระพุทธเจ้า เกณฑ์ดังกล่าว พิจารณาจากช่วงอายุพระพุทธเจ้า คือ 100 ปี ถึง 100,000 ปี พระพุทธเจ้าประภทปัญญาธิกะ มีอายุขัย ในช่วง 100 ปี ถึง 10,000 ปี ซึ่งเป็นแนวคิดที่เชื่อว่า อายุขัยของพระพุทธเจ้ามีความสอดคล้องกับระยะเวลาการบำเพ็ญบารมี คือ บำเพ็ญบารมีมายาวนานย่อมมีอายุขัยที่ยาวนาน แต่แนวคิดนี้ ขัดแย้งกับข้อมูล พระพุทธประวัติของพระพุทธเจ้าโสภิตะและพระพุทธเจ้านารทะ ปรากฏระยะเวลาบำเพ็ญบารมี 4 อสงไขยแสนกัป มีอายุขัย 90,000 ปี ขัดกับหลักการจากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า อายุขัยของพระพุทธเจ้าประภทปัญญาธิกะ ไม่สอดคล้องกับระยะเวลาบำเพ็ญบารมี

เอกสารอ้างอิง

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย. ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.
- _____. พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถา แปล. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.
- บรรจบ บรรณรุจิ. พระโพธิสัตว์ในนิภายเถรวาท .กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุภาพใจ, 2529.
- _____. พุทธประวัติ: ประสูติ-ตรัสรู้. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2546.
- _____. พระโพธิสัตว์ลัทธิเถรวาทกับพระพุทธเจ้าในอดีต. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์โดยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กองบริการการศึกษา มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2532.

- ประพจน์ อัครวิรุฬหการ. **โพธิ์สัตตวรรยา: มรรคาเพื่อบรรลุ**. กรุงเทพมหานคร: โครงการ
เผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- พระธรรมธีรราชมหามุนี (วิลาส ญาณวโร). **โลกนาถที่ปณี**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดอกหญ้า,
2533.
- พระพรหมโมลี (วิลาส ญาณวโร). **มุนีนารถที่ปณี**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดอกหญ้า, 2545.
- สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร. **พระปฐมสมโพธิกถา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา,
2505.
- สุริย์ มีผลกิจ. **พระพุทธประวัติ**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท คอมฟอร์ม จำกัด, 2541.

การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน
ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
The Application of the Philosophy of Sufficiency Economy for
Development by People in Nongsarai Sub-district,
Phanomthuan District, Kanchanaburi Province

เนตรชนก จ้านงกุล

Netrchanok Cumnongkul

วนิพพล มหาอาชา, สมบูรณ์ ศิริสรธริรัณ, สมศักดิ์ อมรสิริพงษ์

Wanippol Mahaacha, Sombun Sirihiran, Somsak Amarasiripong

Mahidol University

E-mail: i.am.father.eyes@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี และเพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยในตำบลหนองสาหร่าย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพเกษตรกร มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001-15,000 บาท กลุ่มตัวอย่างมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงาน ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกัน ด้านเงื่อนไขความรู้ และด้านเงื่อนไขคุณธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงาน พบว่าเพศ อายุ ระดับการศึกษา ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, การพัฒนาเพื่อความยั่งยืน, ตำบลหนองสาหร่าย

Abstract

The objectives of this research were to study the practice of the principle of sufficiency economy and to suggest means for the development of the practice in Nongsarai sub-district in Phanomthuan district. A quantitative data was gathered by from the paticipants residing in the area survey using questionnaires. The demographic data, revealed that most subjecth were female with the age of 41-50 years old and possess of elementary education. They were agriculturalists with an average monthly income of 10,001-15,000 Baht. The sample had population put the principle into practice both in their daily life and working, in the aspects of moderation, reasonableness, risk management along with the conditions of knowledge and virtue at the level of *'the most'*. When considering the individual factors in the practice of the principle, the differences of gender, age, and educational level significant affected the practice of the concept at a statistical level of 0.05.

Keyword: Sufficiency Economy Philosophy Principle, Practice of Sufficiency Economy Philosophy Principle, Sustainable Development, Nongsarai Sub-district

1. บทนำ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา การเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องของเศรษฐกิจโลกได้นำไปสู่การถดถอยทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2540 วิฤติทางเศรษฐกิจดังกล่าวทำให้ประชาชนต้องเผชิญกับความฝืดเคือง และความยากลำบาก (กชกร ชำนาญกิตติชัย และคณะ, 2554: 4) และแสดงให้เห็นว่า แนวทางการพัฒนาประเทศที่ผ่านมายังไม่สามารถทำให้ประเทศไทยบรรลุความเติบโตอย่างยั่งยืนทางเศรษฐกิจได้ เพราะในช่วงเวลาดังกล่าวประเทศไทยได้เกิดการขาดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง พร้อมทั้งเกิดการชะงักงันของการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ในขณะที่ความยากจนและความไม่เท่าเทียมกันสูงมีเพิ่มขึ้น (ปิยะพร พูลเพิ่ม, 2551: 7) อย่างไรก็ตามภายใต้ภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจดังกล่าวได้มีการน้อมนำพระราชดำริ “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติจนทำให้ประชาชนสามารถ นำพาชีวิตให้ผ่านพ้นภาวะวิกฤติดังกล่าวได้ (จิรพรรณ มลมีศรีเอี่ยม, 2552: 12)

เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในปี 2540 คนไทยทั้งประเทศได้รับผลกระทบกันถ้วนหน้า ในช่วงนี้ชุมชนท้องถิ่นได้รับความสนใจในฐานะเป็นภาคส่วนที่ดูดซับผลกระทบอันรุนแรงจากวิกฤตเศรษฐกิจได้ในระดับหนึ่ง ขณะเดียวกันก็เกิดการเปลี่ยนแปลงสำคัญทางการเมืองอีก

อย่างหนึ่ง คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ให้ความสำคัญกับความเป็นอิสระในการจัดการตนเองของท้องถิ่นมากที่สุดเท่าที่เคยมีมา พร้อมกันนั้นแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงให้ไว้ได้รับความสนใจในฐานะเป็น “ยา” ขนานหนึ่ง ที่เชื่อว่าจะช่วยบรรเทาผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจได้ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเน้นหลักสำคัญ 3 ประการ คือ ความพอประมาณ การมีภูมิคุ้มกันที่เหมาะสมและความมีเหตุผล ได้รับการบรรจุเป็นหลักปรัชญาสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 8 เป็นต้นมา

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักปรัชญาที่ชี้แนวทางในการดำรงชีวิตอยู่ และการปฏิบัติตนที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชทานพระบรมราโชวาทแต่นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 โดยทรงเน้นว่า การพัฒนาประเทศ ต้องเน้นการสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมี พอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่ในเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการ และอุปกรณ์ที่ประหยัด และถูกต้องตามวิชาการ (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน, 2550: 12) หลังจากนั้นพระองค์ได้ทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอีกครั้ง เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2517 ณ ศาลาดุสิดาลัย โดยทรงเน้นเรื่อง “ความพอมีพอกิน” จึงเป็นที่มาของคำว่า เศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งได้ถูกนำมาเป็นวิสัยทัศน์ในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (ชัยภรณ์ ศรีสมัย, 2551: 2)

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว ชุมชน ซึ่งเป็นหน่วยย่อยที่รวมกันเป็นประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานไว้ว่า (ปิยะพร พูลเพิ่ม, 2551: 14) “การพัฒนาต้องเป็นไปตามขั้นตอน ตามลำดับความจำเป็นและประหยัด พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงใช้คำว่า “ระเบิดจากข้างใน” นั่นคือทำให้ชุมชนหมู่บ้านมีความเข้มแข็งก่อน แล้วจึงค่อยออกสู่สังคมภายนอก” ดังนั้นรัฐบาลจึงมีนโยบายในการเผยแพร่ และส่งเสริมให้ประชาชนตั้งแต่ระดับครัวเรือน และชุมชนได้นำหลักปรัชญาดังกล่าวไปปฏิบัติ เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง อันจะส่งผลให้สังคมโดยรวมมีความสุข

รัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญกับการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารประเทศ โดยได้อัญเชิญหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ พร้อมกับการขยายตัวของชุมชน ทำให้ชุมชนท้องถิ่นหลายชุมชนได้มีกระบวนการจัดการตนเอง โดยนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาชุมชนหรือเป็นธรรมนูญของชุมชน ทำให้ประชาชนในชุมชนได้ศึกษาเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกันอย่างทั่วถึง

ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี แต่เดิมเคยประสบปัญหาต่าง ๆ เช่น เกษตรกรเป็นหนี้ เงินไหลออกจากชุมชน การใช้ปุ๋ยเคมีเร่งการเจริญเติบโตของข้าว

ทำให้พื้นดินมีปัญหา ต่อมา ชาวบ้านจึงก่อตั้งสถาบันการเงินขึ้น เมื่อวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2549 โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ และมีจุดมุ่งหมายให้เป็นแหล่งทุนของชุมชนมาตรฐานระดับชาติ ชาวบ้านร่วมกันออม พร้อมจัดสวัสดิการ ยึดมั่นหลักคุณธรรมนำการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (ธนาคารความดีตำบลห้วยม, 2555) มาเป็นแนวทางใช้ในการดำเนินชีวิตสำหรับประชาชนและนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชนจนประสบความสำเร็จ ทำให้แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้สำเร็จ แนวทางหนึ่ง คือ ชุมชนหนองสาหร่ายได้กำหนดยุทธศาสตร์ชุมชนอยู่ดีมีสุข หรือ “ธรรมนูญชุมชน” ซึ่งได้กำหนดความดีด้านต่าง ๆ ไว้ พร้อมด้วยตัวชี้วัดที่ผู้ประเมินสามารถจะบอกได้ว่า ความดีที่แต่ละคนทำนั้นเป็นความดีจริงหรือไม่ ตอนแรกชุมชนได้กำหนดความดีที่พึงประสงค์ไว้ 9 ด้าน แต่ปัจจุบันขยายเป็น 23 ด้าน มีตัวชี้วัดรวม 64 ตัวชี้วัด ตลอดจนใช้เกณฑ์ประเมิน 6 ด้าน 12 ตัวชี้วัด ของกระทรวงมหาดไทย ดังนี้ 1. ด้านการลดรายจ่าย ได้แก่ ครีวเรือนทำสวนครัวและครัวเรือนปลอดอบายมุข 2. ด้านการเพิ่มรายได้ ได้แก่ ครีวเรือนมีอาชีพเสริมและครัวเรือนใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม 3. ด้านการประหยัด ได้แก่ ครีวเรือนมีการออมทรัพย์และชุมชนมีกลุ่มออมทรัพย์ฯ 4. ด้านการเรียนรู้ ได้แก่ ชุมชนมีการสืบทอดและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และครัวเรือนมีการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน 5. ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ได้แก่ ชุมชนใช้วัตถุดิบอย่างยั่งยืนในการประกอบอาชีพ และชุมชนปลูกต้นไม้ให้ร่มรื่นเป็นหมู่บ้านน่าอยู่ มาประยุกต์ใช้ (กรมการพัฒนาชุมชน, 2554) และเพื่อบังคับให้คนตั้งใจทำความดี ชุมชนได้กำหนดให้มีการ “สะสมความดี” ที่แต่ละคนทำไว้ใน “ธนาคารความดี” และเมื่อสะสมได้ครบตามเกณฑ์กำหนดแล้ว ความดีเหล่านั้นสามารถเอาไปใช้ประโยชน์ในการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินชุมชนได้ ทำให้สามารถแก้ปัญหาการกู้หนี้ยืมสินได้ ประชาชนในเขตเทศบาลหนองสาหร่ายมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และเป็นชุมชนที่ได้รับรางวัล หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อยู่เย็นเป็นสุข ระดับประเทศ ในปี พ.ศ. 2549 ประกอบกับได้รับรางวัลการเป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ เฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา อีกทั้งยังเป็นศูนย์เรียนรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ระดับอำเภอ ดีเด่นระดับเขต (ศูนย์คุณธรรม, 2559)

จากความสำเร็จในการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการแก้ปัญหาชุมชน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี” ทั้งนี้เพื่อการศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จดังกล่าว และ นำผลการวิจัยไปใช้เป็นประโยชน์แก่ชุมชนที่ต้องการน้อมนำแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาชุมชน ให้ประสบความสำเร็จต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

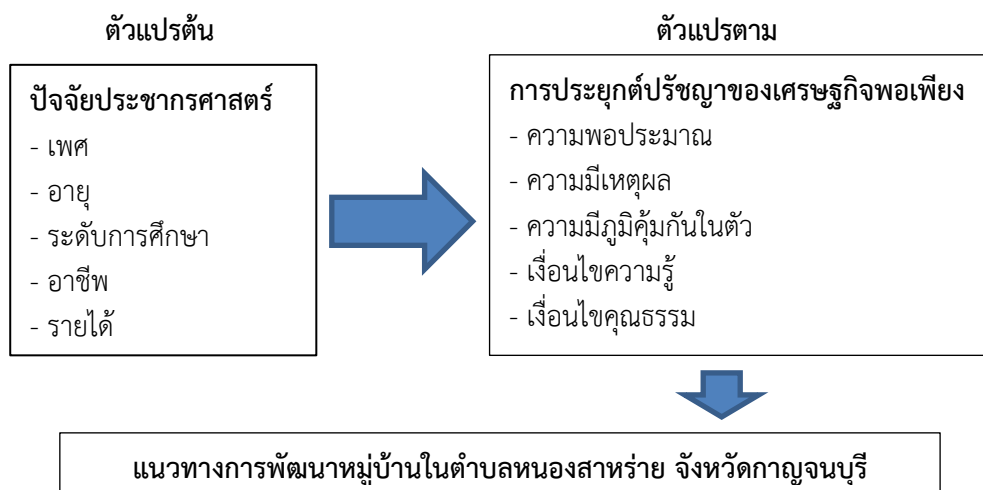
1. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

2. เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามปัจจัยส่วนบุคคลของ

ประชาชน ตำบลหนองสาหร่าย อ.นมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

3. วิธีดำเนินการวิจัย

1. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

2. **ระเบียบวิธีวิจัย** การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ

3. **กลุ่มตัวอย่าง** กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มีที่พักอาศัยในเขตเทศบาลตำบลหนองสาหร่าย ซึ่งเลือกสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จำนวน 380 คน ซึ่งคำนวณจากสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1967) จากจำนวนประชากรในพื้นที่ทั้งหมด 3,477 คน

4. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้และอาชีพ เป็นคำถามแบบตัวเลือกตอบหลายตัวเลือก (Multiple – Choice) แต่ให้เลือกตอบได้เพียงตัวเลือกเดียว

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงาน ประกอบด้วยการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงานด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ด้านเงื่อนไขความรู้ และด้านเงื่อนไขคุณธรรม

1) เกณฑ์ประเมินคำถาม

ข้อคำถามในส่วนที่ 2 เป็นมาตรประเมินค่าแบบ ลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ ดังนี้

ประยุกต์ใช้ในระดับมากที่สุด เท่ากับ 5 คะแนน

ประยุกต์ใช้ในระดับมาก เท่ากับ 4 คะแนน

ประยุกต์ใช้ในระดับปานกลาง เท่ากับ 3 คะแนน

ประยุกต์ใช้ในระดับน้อย เท่ากับ 2 คะแนน

ประยุกต์ใช้ในระดับน้อยที่สุด เท่ากับ 1 คะแนน

2) เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย

สำหรับเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยนั้นคำนวณได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ระดับคะแนนและความหมาย (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2553: 75)

ระดับคะแนน	ช่วงคะแนน	ระดับความสำคัญ
5	4.50 - 5.00	ประยุกต์ใช้ในระดับมากที่สุด
4	3.50 - 4.49	ประยุกต์ใช้ในระดับมาก
3	2.50 - 3.49	ประยุกต์ใช้ในระดับปานกลาง
2	1.50 - 2.49	ประยุกต์ใช้ในระดับน้อย
1	1.00 - 1.49	ประยุกต์ใช้ในระดับน้อยที่สุด

3) การทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับประชากรในกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา จำนวน 30 คน จากนั้น จึงนำมาหาค่าเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่า สัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยใช้เกณฑ์ 0.80 ขึ้นไป (สิน พันธ์พิณิจ, 2551) พบว่าค่าความเชื่อมั่นภาพรวม $\alpha = .875$ สามารถผลสรุปว่าแบบสอบถามเชื่อถือได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่าง และสามารถเก็บแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์คืนมาได้ 380 ฉบับ คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติเชิงอนุมาน ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงานที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้แก่ Independent Samples t-Test และ One Way ANOVA

4. ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 57.5 มีอายุระหว่าง 41-50 ปีร้อยละ 35.3 มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาร้อยละ 61.7 ประกอบอาชีพเกษตรกรร้อยละ 46 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001-15,000 บาท ร้อยละ 34.7

2. ผลการวิเคราะห์การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงาน ดังแสดงผลในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงาน

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการประยุกต์ใช้
ความพอประมาณ	4.52	0.492	มากที่สุด
ความมีเหตุผล	4.47	0.545	มาก
การมีภูมิคุ้มกันที่ดี	4.49	0.543	มาก
เงื่อนไขความรู้	4.48	0.551	มาก
เงื่อนไขคุณธรรม	4.57	0.477	มากที่สุด
รวม	4.50	0.468	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับประยุกต์ใช้มากที่สุด

($\bar{X} = 4.50$) และเมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านเงื่อนไขคุณธรรม กลุ่มตัวอย่างประยุกต์ใช้มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด($\bar{X} = 4.57$) รองลงมา ด้านความพอประมาณ กลุ่มตัวอย่างประยุกต์ใช้มากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) และด้านความมีเหตุผล กลุ่มตัวอย่างประยุกต์ใช้มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.47$)

3. ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงานจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 3 ค่าสถิติเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงานจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ปัจจัยส่วนบุคคล	ผลการเปรียบเทียบ
ความพอประมาณ	เพศ	แตกต่างกัน
	อายุ	แตกต่างกัน
	ระดับการศึกษา	แตกต่างกัน
	อาชีพ	แตกต่างกัน
	รายได้	แตกต่างกัน
ความมีเหตุผล	เพศ	แตกต่างกัน
	อายุ	แตกต่างกัน
	ระดับการศึกษา	แตกต่างกัน
	อาชีพ	แตกต่างกัน
	รายได้	แตกต่างกัน
การมีภูมิคุ้มกัน	เพศ	ไม่แตกต่างกัน
	อายุ	แตกต่างกัน
	ระดับการศึกษา	แตกต่างกัน
	อาชีพ	แตกต่างกัน
	รายได้	แตกต่างกัน
เงื่อนไขความรู้	เพศ	แตกต่างกัน
	อายุ	แตกต่างกัน
	ระดับการศึกษา	แตกต่างกัน
	อาชีพ	แตกต่างกัน
	รายได้	แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ค่าสถิติเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงานจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ปัจจัยส่วนบุคคล	ผลการเปรียบเทียบ
เงื่อนไขคุณธรรม	เพศ	แตกต่างกัน
	อายุ	แตกต่างกัน
	ระดับการศึกษา	แตกต่างกัน
	อาชีพ	แตกต่างกัน
	รายได้	แตกต่างกัน
โดยรวม	เพศ	แตกต่างกัน
	อายุ	แตกต่างกัน
	ระดับการศึกษา	แตกต่างกัน
	อาชีพ	แตกต่างกัน
	รายได้	แตกต่างกัน

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงานจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ซึ่งใช้สถิติ Independent Sample t-test ในการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 2 กลุ่ม โดยทำการทดสอบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ซึ่งใช้สถิติ One-way ANOVA ในการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 3 กลุ่ม โดยทำการทดสอบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกันมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงานโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ด้านเงื่อนไขความรู้ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงานโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน ด้านเงื่อนไขความรู้ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงานโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน ด้านเงื่อนไขความรู้ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกันมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงานโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน ด้านเงื่อนไขความรู้ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้แตกต่างกันมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงานโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน ด้านเงื่อนไขความรู้ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้ต่อไป

1) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

จากผลการวิจัยที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการประเมินการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดและด้านเงื่อนไขคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของอรรถพล อุทุมพร (2552: บทคัดย่อ) เรื่องการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบลหารแก้ว อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งพบว่า ผู้นำชุมชนทุกคนรู้จักและรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อโทรทัศน์ วิทยุ เสียงตามสายของหมู่บ้าน สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ของทางราชการ และจากอินเทอร์เน็ต และเข้าใจเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลและครอบครัว นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญนันท์ ไชยแป้น (2551: บทคัดย่อ) เรื่องความคิดเห็นของประชาชนอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรีต่อแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่พบว่า ประชาชนในเขตอำเภอสวนผึ้งมีความเห็นด้วยกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรานิษฐ์ พิทักษ์สกุลกิตยา (2551: บทคัดย่อ) เรื่องความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 13 ที่มีต่อแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ที่พบว่า ข้าราชการตำรวจในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 13 เห็นด้วยอย่างมากต่อแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

2) เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

จากผลการวิจัยที่พบว่า เมื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงานจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันได้แก่ เพศ อายุ ระดับ

การศึกษามีผลต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาภาพร ภควัตชัย (2553: บทคัดย่อ) เรื่องการศึกษาการพึ่งตนเองตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือน ในชุมชนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งพบว่า การพึ่งตนเองตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ของครัวเรือนในชุมชนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามตัวแปรปัจจัยพื้นฐานของครัวเรือน ได้แก่ ระดับการศึกษา แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรนนท์ ไชยแป้น (2551: บทคัดย่อ) เรื่องความคิดเห็นของประชาชนอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรีต่อแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ที่พบผลการทดสอบสมมุติฐานว่า เพศ อายุ อาชีพ รายได้และระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ ยังไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรานิษฐ์ พิทักษ์สกุลกิตยา (2551: บทคัดย่อ) เรื่องความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 13 ที่มีต่อแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ที่พบว่า ตำรวจตระเวนชายแดนที่มีอายุ รายได้ ระดับการศึกษา ประเภทงานที่รับผิดชอบต่างกันมีความคิดเห็นต่อแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ชาวบ้านในตำบลหนองสาหร่ายต่างเป็นชาวบ้านที่มีความใกล้ชิดกันและมีผู้นำชุมชนซึ่งเป็นทีเคารพยำเกรงของชาวบ้านในตำบลหนองสาหร่ายในทุกเพศ ทุกอายุ ทุกระดับการศึกษา ทุกอาชีพ และยังแสดงให้เห็นว่า ประชาชนในทุกกลุ่มมีความสนใจที่จะร่วมประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วย

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยที่พบว่าซึ่งพบว่า การส่งเสริมการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจและส่งเสริมการนำหลักนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ด้วยการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ขึ้นในตำบล นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของการส่งเสริมการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดผลในเชิงนโยบายอย่างชัดเจน ผู้วิจัยขอเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปกำหนดเป็นกรอบนโยบาย ดังนี้

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจจัดทำเป็นนโยบายสามละ สามเพิ่ม ได้แก่ ละการพนัน ละเหล้า ละบุหรื สามเพิ่ม ได้แก่ เพิ่มการประกอบอาชีพเสริม เพิ่มการเก็บออม และเพิ่มการทำความดี (อยู่ในรูปแบบของธนาคารความดี)

2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนการดำเนินการสร้างขีดความสามารถของชุมชนด้วยการสนับสนุนงบประมาณ สนับสนุนการสร้างเครือข่ายในระหว่างหมู่บ้าน ตลอดจนในระหว่างตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อให้เกิดการขยายผลและส่งเสริมการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาความรู้ความเข้าใจและการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ทุกระดับ

2) ควรศึกษาถึงปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของผู้นำชุมชนและประชาชนด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2554). **แผนยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชน พ.ศ. 2555-2559**. กรุงเทพฯ: กรมพัฒนาชุมชน.
- ชัยภรณ์ ศรีสมัย. (2551). **การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดยะลา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ธนาคารความดีตำบลห้วยม. (2555). **ข้อมูลธนาคารความดี**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.gnb.huangom.net/index.php/home.html> (วันที่ค้นข้อมูล : 14 พฤศจิกายน 2559)
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2553). **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS ครอบคลุมทุกเวอร์ชัน**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- ภัทรานิษฐ์ พิทักษ์สกุลกิตยา. (2551). **ความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 13 ที่มีต่อแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง**. ปัญหาพิเศษ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิวรรณ มลมีศรีเอี่ยม. (2552). **พฤติกรรมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนตำบลลุงเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน). (2559). **“ทุนความดี” กับการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). **เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สิน พันธุ์พินิจ. (2551). **เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.

อรรถพล อุทุมพร. (2552). การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบลหารแก้ว อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่. การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองและการปกครอง. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อาภาพร ภควัตชัย. (2553). การศึกษาการพึ่งตนเองตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในชุมชนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม. โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Yamane, Taro. (1967). *An Introductory Analysis*. New York: Harper & row.

การพัฒนาบทเรียนบนเว็บด้วยเทคนิคกลุ่มสืบสวนสอบสวน เพื่อส่งเสริม
ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
The Development of Web-Based Instruction Using Group
Investigation Technique to Enhance Analytical
Thinking Skill of Mattayomsuksa 6 Student

วัชรภาพรรณ สอนจินชื่อ
ทรงศักดิ์ สองสนิท, วณิชา สาคร
Vacharapan sonjinsue, Songsak Sogsanit, Vanicha Sakorn
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Rajabhat Mahasarakham University
E-mail: vacharapan.son@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาบทเรียนบนเว็บด้วยเทคนิคกลุ่มสืบสวนสอบสวน 2) เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนบนเว็บที่พัฒนาขึ้น 3) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บด้วยเทคนิคกลุ่มสืบสวนสอบสวนที่พัฒนาขึ้น 4) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บด้วยเทคนิคกลุ่มสืบสวนสอบสวนที่พัฒนาขึ้น 5) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนบนเว็บ กลุ่มทดลองที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเชียงยืนพิทยาคม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 30 คน คัดเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 1 ห้องเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ บทเรียนบนเว็บที่พัฒนาขึ้น แบบประเมินคุณภาพบทเรียนบนเว็บ แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test (Dependent Samples)

ผลการวิจัยพบว่า

การพัฒนาบทเรียนบนเว็บโดยใช้เทคนิคกลุ่มสืบสวนสอบสวน ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 1) บทเรียนบนเว็บด้วยเทคนิคกลุ่มสืบสวนสอบสวน ซึ่งมีคุณภาพอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด 2) ประสิทธิภาพของบทเรียนบนเว็บ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 3) การเปรียบเทียบความสามารถในการ

คิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .01 4) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .01 5) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนบนเว็บอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: บทเรียนบนเว็บ, เทคนิคกลุ่มสืบสวนสอบสวน, ความสามารถในการคิดวิเคราะห์

Abstract

This research's objectives were to 1) develop the web-based instruction (WBI) using group investigation technique, 2) evaluate the efficiency of the developed WBI, 3) compare students' analytical thinking skill before and after learned with the WBI, 4) compare students' learning achievement before and after learned with the WBI, and 5) study students' satisfaction to the WBI. Experimental group of the research was 30 students in Mattayomsuksa 6 of ChiangYuenPittayakhom School during the first semester of 2016 academic year. The students were selected by purposive sampling method. The research's tools were the developed web-based instruction, instruction efficiency questionnaire, critical thinking test, learning achievement test, and student's satisfaction questionnaire. Statistics used to analyze the data were percentage, median, standard deviation, and t-test (Dependent Samples).

The research found that the development of the web-based instruction using group investigation technique to enhance analytical thinking skill of Mattayomsuksa 6 students 1) had its quality at the highest level, 2) the efficiency of the WBI followed the criteria at 80/80, 3) the result of the students' analytical thinking skill after had learned with the WBI was higher than before the WBI were used, statistically at .01, 4) the students' learning achievement after learned with the WBI also higher than before using the WBI, statistically at .01, and 5) the students had showed their overall satisfaction to the WBI at high level

Keywords: Development of Web-Based Instruction, Group Investigation Technique, Analytical Thinking Skill

1. บทนำ

จากความเจริญก้าวหน้าในยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้การศึกษาปรับเปลี่ยนไปตามยุค ซึ่งศตวรรษที่ 21 ได้เน้นองค์ความรู้ ความเชี่ยวชาญ ทักษะการเรียนรู้ส่งเสริมทางด้านการคิด เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ซึ่งปัจจุบันการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ขยายวงกว้างมากขึ้น สถานศึกษาต่าง ๆ ในประเทศ ได้ให้ความสนใจโดยการนำคอมพิวเตอร์มาช่วยในการเรียนการสอนในรูปแบบโปรแกรมบทเรียนประกอบกันได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ให้มีขีดความสามารถเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในลักษณะของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology: ICT) จนทำให้โปรแกรมบทเรียนกลายเป็นสื่อที่ช่วยในการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งทำให้มีการพัฒนาระบบการเรียนการสอนตามมามากหลายรูปแบบ (ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2548) ครูจะต้องปรับแนวทางการเรียนการสอน โดยครูจะต้องทำให้เด็กที่เรียนรู้อย่างมีชีวิต และมีเป้าหมายในการสอนที่จะทำให้เด็กมีทักษะชีวิต ทักษะการคิด และทักษะด้านไอที ซึ่งไอทีในที่นี้ไม่ได้หมายถึง ใช้คอมพิวเตอร์เป็นหรือใช้อินเทอร์เน็ต แต่หมายถึงการที่เด็กรู้ว่าเมื่อเขาอยากรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง เขาจะไปตามหาข้อมูลเหล่านั้นได้ที่ไหน และเมื่อได้ข้อมูลมาเด็กต้องวิเคราะห์ได้ว่าข้อมูลเหล่านั้นมีความน่าเชื่อถือ เพียงใด และสามารถแปลงข้อมูลเป็นความรู้ได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ต้องเกิดจากการฝึกฝน ครูจะต้องให้เด็กได้มีโอกาสทดลองด้วยตนเอง (ถนอมพร เลาหรัสแสง, 2544)

จากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2550:6-8) ได้กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-NET) ได้แก่ วิชาอังกฤษ คณิต วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ยังมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 และมาตรฐานความสามารถยังได้คะแนนต่ำในเรื่อง การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัยญาณ และคิดสร้างสรรค์ และคะแนนจากการสอบ GAT 1 วัดการคิดวิเคราะห์ ยังคิดเป็นร้อยละ 31.12 จากจำนวนผู้เข้าสอบทั้งหมด ซึ่งแสดงว่าผู้เรียนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และคิดอื่น ๆ จึงเป็นเรื่องพิเศษที่จะต้องให้ความสำคัญ และพยายามช่วยแก้ปัญหาการคิดของผู้เรียน ชนาธิป พรกุล (2554: 65) กล่าวว่า การประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 2 ของ สมศ. มีสถานศึกษาที่ผ่านการรับรองได้คะแนนดีกว่ารอบแรก แต่มาตรฐานที่ยังต่ำ คือความสามารถของนักเรียนในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจรรย์ญาณ คิดสร้างสรรค์ และการทดสอบ O-NET ปี 2555 ที่ผ่านมาพบว่าในส่วนของการวิชาสังคมศึกษา ในช่วงชั้น ม.4 – 6 มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ที่ร้อยละ 36.26 สมบัติ การจนารักษ์ (2547: 46) กล่าวถึง ประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับจากการเรียนด้วยเทคนิคกลุ่มสืบสวนสอบสวน ส่งเสริมทักษะในการทำงานกลุ่ม และสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ ความคิดวิเคราะห์ เนื่องจากกระบวนการเรียนแบบกลุ่มสืบสวนนี้ นักเรียนสามารถคิดหาวิธีการให้ได้มาซึ่งคำตอบจากหลายวิธีส่งผลให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ และการ

คิตติวเคราะห์ Embrose (2003) กล่าวว่า ครูควรนำวิธีการจัดการเรียนด้วยเทคนิคกลุ่มสืบสวน สอบสวน ไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ให้กับนักเรียนอย่างกว้างมากขึ้น สิริพร ทิพย์คง (2545: 51) กล่าวว่า เป็นการเรียนรู้ที่จัดกิจกรรมเป็นกลุ่มย่อย โดยสมาชิกกลุ่มช่วยกันเรียนรู้ เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ต้องการเน้นให้นักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันได้เรียนรู้ร่วมกัน การเรียนการสอนแบบนี้เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบบทเรียนของตนเอง แสดงความคิดเห็นและตัดสินใจแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ปรัชญาหรือกันในกลุ่มร่วมกันคิด มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม จึงเหมาะกับช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมากกว่าช่วงชั้นอื่น

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจปัญหาในครั้งนี้ และศึกษาว่ามีกิจกรรมใดบ้างที่จะพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้าต่าง ๆ พบว่าเทคนิคกลุ่มสืบสวน สอบสวนเหมาะกับช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และสามารถส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ได้ บทเรียนบนเว็บจะช่วยลดความสามารถในการศึกษาที่แตกต่างระหว่างบุคคลได้ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมยังมีตัวชี้วัดที่กล่าวถึงการคิดวิเคราะห์ จึงเหมาะแก่การนำมาใช้ในการพัฒนา ฝึกฝน ผู้วิจัยจึงได้มีความสนใจที่จะสร้างบทเรียนบนเว็บด้วยเทคนิคกลุ่มสืบสวน สอบสวน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ซึ่งผู้เรียนสามารถศึกษาด้วยตนเองได้ตลอดเวลา และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนบนเว็บด้วยเทคนิคกลุ่มสืบสวน สอบสวน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อหาประสิทธิภาพบทเรียนบนเว็บด้วยเทคนิคกลุ่มสืบสวน สอบสวน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่พัฒนาขึ้น โดยใช้สูตร E_1/E_2 โดยกำหนดเกณฑ์ที่ 80/80
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยบทเรียนบนเว็บด้วยเทคนิคกลุ่มสืบสวน สอบสวน ที่พัฒนาขึ้น
4. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยบทเรียนบนเว็บด้วยเทคนิคกลุ่มสืบสวน สอบสวน ที่พัฒนาขึ้น
5. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนบนเว็บด้วยเทคนิคกลุ่มสืบสวน สอบสวน ที่พัฒนาขึ้น

3. วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาชั้นตอนนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเชียงยืนพิทยาคม อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จำนวน 6 ห้อง เป็นห้องพิเศษ จำนวน 1 ห้อง จึงเหลือประชากรจำนวน 5 ห้อง การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คัดเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกจากห้องเรียนที่ทำการเรียนการสอนด้วยเนื้อหาวิชา เศรษฐศาสตร์ ในภาคเรียนที่ 1/2559 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งสิ้น 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 4 ประเภทคือ

1) บทเรียนบนเว็บด้วยเทคนิคกลุ่มสืบสวนสอบสวน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามรูปแบบ ADDIE Model ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

(1) ขั้นการวิเคราะห์ ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ เพื่อทำการวิเคราะห์เนื้อหาและจัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดเรียงลำดับเนื้อหา

(2) ขั้นการออกแบบ ตามเทคนิคกลุ่มสืบสวนสอบสวน 6 ขั้นตอนต่อไปนี้
1) กำหนดหัวข้อ 2) วางแผนการทำงาน 3) ค้นคว้า 4) เตรียมนำเสนอ 5) นำเสนอ 6) ประเมิน

(3) ขั้นการพัฒนา ดำเนินการสร้างและพัฒนาบทเรียนบนเว็บตามบทดำเนินเรื่องที่ออกแบบไว้

(4) ขั้นการทดลองใช้ นำไปทดลองใช้กับผู้เรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2 กลุ่ม

(5) ขั้นการประเมินผล นำบทเรียนมาปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ศึกษาทฤษฎีการคิดวิเคราะห์ของบลูม แล้วทำการจัดทำแบบทดสอบความสามารถในการคิด โดยการสร้างแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก และผู้เชี่ยวชาญนำไปหาค่า IOC จึงคัดเลือกไว้ใช้จำนวน 30 ข้อ

3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ ออกข้อสอบตามจุดประสงค์เป็นแบบ ปณัย 4 ตัวเลือก คัดไว้ใช้จำนวน 30 ข้อ

4) แบบสอบถามความพึงพอใจ สร้างตามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งทุกข้อคำถามครอบคลุมทุกเนื้อหา

4. สรุปผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บด้วยเทคนิคกลุ่มสืบสวนสอบสวน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่พัฒนาขึ้น มีผลการคิดวิเคราะห์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์

คะแนนคิดวิเคราะห์	n	$\bar{X}$	S.D.	df	t	Sig.
ก่อนเรียน	30	11.33	3.15	30	26.62	.000**
หลังเรียน	30	24.43	1.04			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 พบว่า การทดสอบคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 11.33 และหลังเรียนเท่ากับ 24.43 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่าคะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บด้วยเทคนิคกลุ่มสืบสวนสอบสวน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่พัฒนาขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	$\bar{X}$	S.D.	df	t	Sig.
ก่อนเรียน	30	14.07	2.65	30	20.74	.000**
หลังเรียน	30	25.00	1.08			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 14.07 และหลังเรียน 25.00 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่าคะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บด้วยเทคนิคกลุ่มสืบสวนสอบสวน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อบทเรียนบนเว็บ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.58)

5. อภิปรายผล

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนจากการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บที่พัฒนาขึ้น มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยบทเรียนบนเว็บได้มีการนำเสนอเนื้อหาสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคกลุ่มสืบสวนสอบสวน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการคิดวิเคราะห์ นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลที่ผู้สอนเตรียมไว้ให้ และยังสามารถสืบค้นจากแหล่งเรียนรู้สารสนเทศต่าง ๆ ได้ตามต้องการ นักเรียนยังสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ร่วมแบ่งปันความรู้ ความคิดผ่านกระดานสนทนา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มลธิดา ขนวนงาม (2558: 56) ซึ่งได้ศึกษาบทเรียนบนเว็บตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา และบทเรียนบนเว็บแบบ KWL PLUS เพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดวิเคราะห์ พบว่านักเรียนด้วยบทเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 0.7861 และ 0.8329 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นหลังเรียนด้วยบทเรียน เกรียงไกร กิตยศ (2558: 62) ซึ่งได้ศึกษาการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน พบว่า หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บที่พัฒนาขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยบทเรียนบนเว็บ มีการนำเสนอเนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเป็นไปตามขั้นตอนการเรียนรู้เทคนิคกลุ่มสืบสวนสอบสวน มีการออกแบบบทเรียนที่น่าสนใจ มีกิจกรรมฝึกทักษะที่ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าและฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง สามารถทบทวนเนื้อหาในบทเรียนได้ทุกที่ทุกเวลาที่มีระบบอินเทอร์เน็ต จึงทำให้นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บที่พัฒนาขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ

3. ผลการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บ ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนบนเว็บด้วยเทคนิคกลุ่มสืบสวนสอบสวน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อบทเรียนบนเว็บอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.58) ทั้งนี้เนื่องมาจาก

บทเรียนบนเว็บที่พัฒนาขึ้นมีการจัดการเรียนรู้ตามเทคนิคกลุ่มสืบสวนสอบสวน โดยมีขั้นตอนการเรียนรู้แบ่งเป็น 6 ขั้นตอน ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นระบบตามขั้นตอนด้วยความเข้าใจ และนักเรียนยังสามารถทบทวนความรู้ได้ตลอดเวลา ทั้งยังสามารถสืบค้นหาความรู้เพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง อีกทั้งบทเรียนบนเว็บที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย ข้อความ เสียง ภาพวิดีโอทัศน์และอื่น ๆ จึงทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ กระตือรือร้น และเกิดความพึงพอใจในบทเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บัญญัติ คำประภา (2555: 81) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาบทเรียนบนเครือข่ายแบบเว็บเควสต์ เรื่อง การพัฒนาโปรแกรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสารคามพิทยาคม ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาบทเรียนบนเครือข่าย เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน หาดัชนีประสิทธิผลของบทเรียน และศึกษาความพึงพอใจ นักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น การวัดดัชนีประสิทธิผล นักเรียนมีความรู้ที่เพิ่มขึ้น และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อบทเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ราชวัตร (2555: 97) ซึ่งได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สารเศรษฐศาสตร์ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และศึกษาความพึงพอใจอยู่ในระดับพอใจมาก

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1) การจัดการเรียนการสอนด้วยบทเรียนบนเว็บ จำเป็นต้องใช้ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และเครื่องคอมพิวเตอร์ในการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นการนำเครื่องมือการวิจัยไปใช้ ต้องมีการเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อมใช้งานกับการเรียน มีระบบเครือข่ายที่สนับสนุนการเรียน และศึกษาขั้นตอนการใช้งานบทเรียนบนเว็บจากคู่มือให้เข้าใจ

2) การจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนบนเว็บด้วยเทคนิคกลุ่มสืบสวนสอบสวน ผู้สอนต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการสอนอย่างถ่องแท้ เพื่อเป็นประโยชน์สูงสุดต่อผู้สอนและนักเรียน

3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูควรให้คำแนะนำ ดูแลอย่างใกล้ชิดในการทำกิจกรรม และคอยกระตุ้นให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น ทั้งนี้เพราะสมาชิกภายในกลุ่ม แต่ละกลุ่ม เป็นผู้ที่มีความสามารถและความรับผิดชอบแตกต่างกัน ดังนั้น ครูต้องคอยดูแลอย่างใกล้ชิดโดยครูกระตุ้นด้วยคำถาม พูดโน้มน้าวจิตใจ และกล่าวแสดงความชื่นชมในผลของนักเรียน

4) การจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคกลุ่มสืบสวนสอบสวน นักเรียนต้องมีความเข้าใจในวิธีการสอน ดังนั้นผู้สอนต้องอธิบายการเรียนด้วยเทคนิคกลุ่มสืบสวนสอบสวน

ให้นักเรียนเข้าใจ เพื่อนักเรียนจะได้รับความรู้มากที่สุด และบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ผู้สอนคาดหวังไว้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรนำการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคกลุ่มสืบสวนสอบสวนไปประยุกต์ใช้กับสื่อการเรียนประเภทอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้เกิดความคิดวิเคราะห์ ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

2) ควรมีการศึกษาลักษณะของบทเรียนให้เหมาะสมกับเนื้อหา มีการปรับเปลี่ยนสถานการณ์หรือเหตุการณ์ให้เป็นปัจจุบันและสอดคล้องกับเนื้อหา เหมาะสมกับวัยและความต้องการของนักเรียนอื่น ๆ เพื่อตอบสนองการเรียนรู้ที่น่าสนใจได้ดียิ่งขึ้น

3) ควรมีการพัฒนาบทเรียนบนเว็บด้วยเทคนิคกลุ่มสืบสวนสอบสวน กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และระดับชั้น 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559.
- ชนาธิป พรกุล. (2554). การสอนกระบวนการคิด. (พิมพ์ครั้งที่ 1) กรุงเทพมหานคร: ทวีพรินท์.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2545). เทคโนโลยีการศึกษาการออกแบบและพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ถนอมพร เลหาจรัสแสง. (2544). Designing e-Learning หลักสูตรการออกแบบและสร้างเว็บเพื่อการเรียนการสอน. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมบัติ การจนารักษ์พงศ์. (2547). นวัตกรรมการศึกษา ชุด 29 เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย การเรียนแบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ผู้เรียนและการจัดทำผลงานทางวิชาการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: ธารอักษร.
- สิริพร ทิพย์คง. (25445). หนังสือประสบการณ์ วิชาคณิตศาสตร์ ระดับประถมศึกษา “เรื่อง การแก้ปัญหาคณิตศาสตร์”. กระทรวงศึกษาธิการ, 2545.
- เกรียงไกร กิตยศ. (2558). การพัฒนาการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4.
- บัญญัติ คำประภา. (2555). การพัฒนาบทเรียนบนเครือข่ายแบบเว็บควอสต์ เรื่อง การพัฒนาโปรแกรม สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. โรงเรียนสารคามพิทยาคม.

- ปิยมาลัย ระดามาศย์. (2555). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการเรียนการสอนแบบร่วมมือเทคนิคกลุ่มสืบสวนสอบสวน (GI). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มนธิดา ขบวนงาม. (2558). การพัฒนาบทเรียนบนเว็บตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา และบทเรียนบนเว็บแบบ KWL PLUS เพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดวิเคราะห์ เรื่องการอ่านสารในชีวิตประจำวันและงานอาชีพ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุพัตรา ราชวัตร. (2555). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Embrose. (2003). **Self-Esteem Diamond Explanation** (Online) Available: [Http://www.selfesteem.org](http://www.selfesteem.org). [20 March 2005].

การจัดทำแนวเขตพื้นที่โบราณสถาน บริเวณตำบลพลสงคราม
อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา
Zoning of Historic Area in Pol Song Kram Sub-district
Nonsung District, Nakhonratchasima Province

นันทพร อยู่สะอาด

Nantaporn Usaad

ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Department of Geogaphy, Faculty of Humanities, Mahasarakarm University

E-mail: k.usaard@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณรอบโบราณสถานปราสาทพลสงคราม ตำบลพลสงคราม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา และเพื่อจัดทำแผนที่แนวเขตพื้นที่โบราณสถาน บริเวณปราสาทพลสงคราม ตำบลพลสงคราม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้ข้อมูลจากภาพถ่ายดาวเทียม Landsat 7 ETM+ และ Landsat 8 OLI/TIRS เพื่อจำแนกรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินด้วยวิธีการจำแนกแบบกำกับดูแล (Supervise Classification) วิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องทางด้านประวัติศาสตร์โบราณคดี จากการศึกษา พบว่า การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณรอบโบราณสถานปราสาทพลสงคราม ตำบลพลสงคราม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา (ระหว่างปี พ.ศ. 2540 - 2558) พบว่า มีพื้นที่การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินทั้งสิ้น 49.56 ตร.กม. คิดเป็นร้อยละ 73.84 ของพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่ที่มีขนาดลดมากที่สุด คือ พื้นที่ป่าไม้ สำหรับพื้นที่ที่มีขนาดเพิ่มขึ้นมากที่สุด คือ พื้นที่เกษตรกรรม และยังพบการขยายตัวของพื้นที่เมืองรอบเขตพื้นที่ปราสาทพลสงครามมากขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วง 18 ปีที่ผ่านมา ส่วนหนึ่งมีการบุกรุกเข้าไปสร้างอาคารหรือบ้านเรือนโดยรอบเขตโบราณสถาน มีการสร้างอาคารบ้านเรือนประชิดกับเขตโบราณสถาน ส่วนหนึ่งมาจากปัญหาการกำหนดเขตโบราณสถานที่ไม่ชัดเจนแน่นอน ประชาชนในพื้นที่บางส่วนไม่รู้ว่าโบราณสถานที่จะกันเป็นพื้นที่กันชนโบราณสถานกับพื้นที่ของเอกชนมีระยะที่แน่นอนเท่าไร ส่งผลให้การขยายตัวของเมืองซึ่งส่วนหนึ่งไม่เป็นไปตามแนวทางแนวปฏิบัติของกรมศิลปากร ตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ดังนั้น ข้อมูลผลจากการศึกษาครั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลเชิงพื้นที่สำหรับสนับสนุนการตัดสินใจ เพื่อจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่โบราณสถานได้อย่างมี

ประสิทธิภาพมากขึ้น และสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ด้านการวางแผนบริหารพื้นที่โบราณสถานและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

คำสำคัญ: การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน, แนวเขตโบราณสถาน, ปรากฏผังสงคราม

Abstract

The research objective of this research is to study changes of land use in Historic area in Prang Pol Song Kram Pol Song Kram Sub-district Non Sung district, Nakhonratchasima Province from years 1997 to 2015 and create map zoning of Historic area in Prang Pol Song Kram. Landsat 7 ETM+ and Landsat 8 OLI/TIRS imageries were chosen for the land use visualization with supervised classification process and analysis land use change data. The result from research reveals changes of land use in Pol Song Kram Sub-district Non Sung district, Nakhonratchasima Province 1997 to 2015 that the total changed area is 49.56 Sq.Km. (73.84 %). The most proportion of changed decrease area is forest land And. the most proportion of changed increase area is agriculture land. Moreover, That found distribution of urban and built-up land around Historic area in Prang Pol Song Kram because of people don't know how far they can stay from Historic area. It's inconsistent of guidelines from Fine Arts Department. And Thus, the data should be accepted to play a better role to zoning of Historic area and environment management.

Keywords: Land use Change, Zoning of Historic Area, Prang Pol Song Kram

1. บทนำ

พื้นที่จังหวัดนครราชสีมา เป็นแหล่งกำเนิด มรดกและทรัพยากรทางวัฒนธรรม อันมีคุณค่าควรแก่การ อนุรักษ์ จากอดีตสู่อนาคตมีหลักฐานปรากฏชัดเจนว่า บริเวณดังกล่าว เคยเป็นชุมชนโบราณมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จากการสำรวจขุดค้นของนักโบราณคดี พบว่าเมื่อประมาณ 3,000 - 4,000 ปี มีชุมชนโบราณกระจายอยู่หลายพื้นที่ เช่น ชุมชนธารปราสาท อำเภอโนนสูง ชุมชนเขาจันทร์งาม อำเภอสีคิ้ว ชุมชนหินตั้ง อำเภอสูงเนิน เป็นต้น ซากโครงกระดูกและเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ได้สำรวจพบ ได้บ่งบอกถึงความเป็นมาอันยาวนานของจังหวัดนครราชสีมาทั้งสิ้น

สำหรับอำเภอโนนสูง ซึ่งเป็นชุมชนที่อยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของตัวเมือง จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สามารถสืบค้นได้ น่าเชื่อว่าชาวอำเภอโนนสูงเป็นชาวท้องถิ่น ดั้งเดิม ที่สืบเนื่องมาจากยุคก่อนประวัติศาสตร์ เป็นชนชาติที่สืบเชื้อสายมาจากละว้า และ ขอม ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ดังกล่าว มีคูน้ำคันดินล้อมรอบ 2 - 3 ชั้น มีร่องน้ำตัดผ่าน หมู่บ้าน บ่งบอกการเข้ามาอยู่อาศัย สันนิษฐาน น่าจะเป็นชุมชนสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ที่มี หลักฐานการตั้งถิ่นฐาน ขนาดใหญ่ในยุคเหล็ก ตามหลักฐานที่ค้นพบ และวิเคราะห์บริเวณบ้าน ปราสาท มีชุมชนอาศัยอยู่ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ยุคสำริด ยุคเหล็ก ถึงสมัย ประวัติศาสตร์ ที่มีหลักฐานของกลุ่มวัฒนธรรมแบบทวารวดี และแบบเขมรโบราณ ระยะเวลา อยู่ในช่วงระหว่าง 2,500 - 3,000 ปี ซึ่งถือเป็นแหล่งกำเนิด มรดกและทรัพยากรทางวัฒนธรรม อันมีคุณค่าควรแก่การ อนุรักษ์ ดังจะเห็นได้จากมีแหล่งโบราณคดีและสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่า ทางประวัติศาสตร์มากมาย อาทิ ปราสาทพลสงคราม โบราณสถานบ้านหนองนา กู่บ้านปราสาท แหล่งโบราณคดีบ้านปราสาท และแหล่งโบราณคดีบ้านโนนจาก เป็นต้น อันเป็นแหล่ง โบราณคดีที่มีอยู่เดิม และค้นพบขึ้นใหม่ ปัจจุบัน กรมศิลปากรและองค์กรต่าง ๆ ในท้องถิ่นได้ เล็งเห็นความสำคัญ จึงเริ่มดำเนินงานดูแลและอนุรักษ์แหล่งมรดกวัฒนธรรมเหล่านี้้อย่าง ต่อเนื่อง เพื่อมุ่งหวังยกระดับสถานที่แห่งนี้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญอีกแห่ง ของจังหวัดนครราชสีมา และเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนในท้องถิ่น แต่อย่างไรก็ดี ในการ บริหารจัดการเชิงพื้นที่ดังกล่าวให้เกิดประสิทธิภาพดังกล่าว ยังพบปัญหาไม่มีแนวเขตพื้นที่ โบราณสถานที่แน่นอนในเชิงพื้นที่ ทำให้วางแผนจัดการและกำหนด นโยบายในการดำเนินงาน ดูแลและอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม รวมถึงการกำหนดเขตการใช้ที่ดินให้เหมาะสม (Zoning) เป็นไปได้ลำบาก และยังไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System: GIS) เป็น เครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ โดยสามารถช่วยในการจัดเก็บข้อมูลวิเคราะห์ ข้อมูลในเชิงพื้นที่ที่เป็นขั้นตอน เป็นระบบที่สามารถนำผลจากการวิเคราะห์เชิงพื้นที่นี้ไปช่วย ในกระบวนการตัดสินใจ เพื่อวางแผนพัฒนาจากอดีตต่อไปได้ ปัจจุบันเริ่มมีการนำระบบ สารสนเทศภูมิศาสตร์มาใช้งานด้านต่าง ๆ มากมาย อาทิ การวางแผนจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านธรณีวิทยา การศึกษาการเปลี่ยนแปลง การตั้งถิ่นฐานในช่วงเวลา ที่ต่างกัน การศึกษาด้านนิเวศวิทยา การเกษตร การทหาร การจัดการและวางผังชายฝั่งทะเล การจัดการด้านอสังหาริมทรัพย์ วางผังเมือง เป็นต้น รวมไปถึงมีการจัดการข้อมูลที่ได้จาก การศึกษาทางโบราณคดี โดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS in Archaeological Study) ซึ่งสามารถเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ไว้กับตำแหน่ง หรือ ส่วนประกอบของแผนที่ ทำให้สามารถ เรียกดูข้อมูลได้จากแผนที่ได้ และสามารถนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ใส่ไว้มาวิเคราะห์ร่วมกันได้อย่าง สะดวกและเป็นรูปธรรม ง่ายต่อการเข้าใจ สามารถใช้เป็นระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (Decision Support System) และระบบปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี ทั้งในแนวทางการสร้างองค์

ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์โบราณคดี และการจัดการพื้นที่โบราณสถาน ซึ่งนับว่าเป็นเครื่องมือที่ทรงประสิทธิภาพสำหรับการจัดการและประมวลข้อมูลการศึกษาทางโบราณคดีที่ดำเนินการแล้ว เพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ประวัติวัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ อีกทั้งยังสามารถประเมินศักยภาพของพื้นที่แหล่งโบราณคดีแห่งใหม่ได้แม่นยำมากขึ้น ทำให้สามารถวางแผนการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงประยุกต์ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์มาใช้ในการจัดการพื้นที่โบราณสถาน โดยเลือกศึกษาบริเวณตำบลพลสงคราม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา เนื่องจากเป็นพื้นที่แหล่งโบราณสถานที่สำคัญแหล่งหนึ่งของจังหวัดนครราชสีมา มีการขุดสำรวจ และค้นพบแหล่งโบราณใหม่ ๆ เกิดขึ้น หน่วยงานภาครัฐกำลังเข้ามาดำเนินการขุดแต่ง บำรุงเพื่อเสริมความมั่นคง รวมทั้งเตรียมสนับสนุนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวต่อไปในอนาคต จึงจำเป็นต้องดำเนินการจัดทำแนวเขตพื้นที่โบราณสถานให้ชัดเจน เพื่อเป็นข้อมูลช่วยในการกำหนดเขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสม และใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนบริหารจัดการเชิงพื้นที่ในแนวเขตโบราณสถานอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณรอบโบราณสถานปราสาทพลสงคราม ตำบลพลสงคราม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อจัดทำแผนที่แนวเขตพื้นที่โบราณสถาน บริเวณปราสาทพลสงคราม ตำบลพลสงคราม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยแบบประยุกต์ (Applied Research) โดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อให้ได้ข้อมูลตำแหน่งที่ตั้งของแหล่งโบราณสถาน และจัดทำแนวเขตพื้นที่โบราณสถานปราสาทพลสงคราม บริเวณตำบลพลสงคราม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา รวมถึงการศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินรอบโบราณสถานปราสาทพลสงคราม ร่วมกับข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องทางด้านประวัติศาสตร์โบราณคดี เพื่อเสนอแนวทางการกำหนดเขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสม เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญในการวางแผนการบริหารจัดการพื้นที่ในแนวเขตโบราณสถานต่อไป รายละเอียดข้อมูลที่ใช้ศึกษาดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รายละเอียดข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ชั้นข้อมูล	ปี	ลักษณะข้อมูล	แหล่งข้อมูล
แผนที่ภูมิประเทศ L7018	2547	Raster	1:50,000 กรมแผนที่ทหาร
ข้อมูลถนน	2548	Line	1:50,000 กรมพัฒนาที่ดิน
ข้อมูลตำแหน่งพื้นที่โบราณสถาน	2558	Text	สำนักศิลปากรที่ 12 นครราชสีมา
ข้อมูลขอบเขตการปกครอง	2547	Polygon	กรมการปกครอง
ข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม Landsat 7 ETM+ Satellite Image: Path 128 Row 48 Path 128 Row 49 Band 6:5:4 (R:G:B) resolution 25	2540	Image File	สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยี อวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)
ข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม Landsat 8 OLI/TIRS Satellite Image: Path 128 Row 48 Path 128 Row 49 Band 6:5:4 (R:G:B) resolution 25	2558	Image File	สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยี อวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)
ข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมไทยโชต (Thaichote)	2554	Image File	สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยี อวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)

1. ศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณรอบโบราณสถานปราสาทพลสงคราม ตำบลพลสงคราม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

1) การรวบรวมข้อมูล รวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ทั้งในส่วนของคุณภาพพื้นฐานเชิงพื้นที่ และข้อมูลภาพ โดยข้อมูลพื้นฐานเชิงพื้นที่ที่สำคัญ ได้แก่ แผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน 1: 50,000 ชั้นข้อมูลขอบเขตการปกครอง ของกรมการปกครอง ข้อมูลเส้นถนนของกรมทางหลวง เป็นต้น สำหรับข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน ใช้ข้อมูลจากการจำแนกจากภาพถ่ายข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม Landsat 7 ETM+ ปี พ.ศ. 2540 ภาพถ่ายดาวเทียม Landsat 8 OLI/TIR ปี พ.ศ. 2558 และจัดทำแนวเขตพื้นที่โบราณสถานโดยใช้ภาพถ่ายดาวเทียมไทยโชต (Thaichote) ปี พ.ศ. 2554 ในระบบ panchromatic ความละเอียดเชิงพื้นที่ 2x2 เมตร วิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องทางด้านประวัติศาสตร์โบราณคดี เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการอธิบายผลการศึกษา

2) การลงสำรวจภาคสนาม การเก็บรวบรวมข้อมูลลักษณะทางกายภาพพื้นที่ โดยใช้เครื่องกำหนดตำแหน่งบนพื้นโลก (Global Positioning System: GPS) ช่วยในการสำรวจข้อมูลทางภูมิศาสตร์ และเก็บข้อมูลตำแหน่งที่ตั้งของแหล่งโบราณสถาน และข้อมูลการ

ใช้ประโยชน์ที่ดินรอบโบราณสถานปราสาทพลสงคราม ตำบลพลสงคราม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา พร้อมทั้งถ่ายภาพเพื่อประกอบการทำรายงาน

3) การจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินรอบโบราณสถานปราสาทพลสงคราม ตำบลพลสงคราม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ทำการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณตำบลพลสงคราม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้ทราบแนวแหล่งโบราณสถาน และประเภทของการใช้ที่ดินโดยรอบแนวเขต ในช่วง 18 ปี ที่ผ่านมา (ระหว่างปี พ.ศ. 2540 - 2558) โดยข้อมูลจากการจำแนกจากภาพถ่ายข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม Landsat 7 ETM+ ปี พ.ศ. 2540 และภาพถ่ายดาวเทียม Landsat 8 OLI/TIR ปี พ.ศ. 2558 ด้วยหลักการ supervise classification วิธี maximum likelihood method พร้อมทั้ง ลงสำรวจภาคสนามเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการจำแนกข้อมูล ด้วยตารางเมตริกซ์ความคลาดเคลื่อน (error matrices) ระหว่างผลการจำแนกกับข้อมูลอ้างอิง (ตารางที่ 2) แล้วประเมินความถูกต้องจากค่าความถูกต้องโดยรวม (overall accuracy) และค่าสัมประสิทธิ์ Kappa โดยผลที่ได้จากการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ Kappa สามารถแบ่งระดับความถูกต้องได้ดังนี้ มากกว่า 0.80 แสดงว่ามีค่าความถูกต้องของการจำแนกสูง ระหว่าง 0.40 ถึง 0.80 แสดงว่ามีค่าความถูกต้องปานกลาง และน้อยกว่า 0.40 แสดงว่ามีค่าความถูกต้องต่ำ

ตารางที่ 2 ตารางเมตริกซ์ความคลาดเคลื่อน สำหรับประเมินความถูกต้อง (Jensen, 2005)

Ground reference Test Information						
Remote Sensing Classification	Class	1	2	3	k	Row total
	1	$x_{1,1}$	$x_{1,2}$	$x_{1,3}$	$x_{1,k}$	$x_{1,+}$
	2	$x_{2,1}$	$x_{2,2}$	$x_{2,3}$	$x_{2,k}$	$x_{2,+}$
	3	$x_{3,1}$	$x_{3,2}$	$x_{3,3}$	$x_{3,k}$	$x_{3,+}$
	k	$x_{k,1}$	$x_{k,2}$	$x_{k,3}$	$x_{k,k}$	$x_{k,+}$
	Column total	$x_{+,1}$	$x_{+,2}$	$x_{+,3}$	$x_{+,k}$	N

4) วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในช่วงระยะ 10 ปี

ทำการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2540 - 2558 ด้วยเทคนิคการซ้อนทับ (Overlay Analysis) เพื่อให้ทราบความเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบ From-To สามารถอธิบายลักษณะการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินว่าเปลี่ยนแปลงไปเป็นแบบใด เพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไร โดยแสดงผลในรูปแบบตารางเมตริกซ์การเปลี่ยนแปลงของทั้งสองช่วงเวลา (Change Detection Matrix)

2. จัดทำแผนที่แนวเขตพื้นที่โบราณสถานบริเวณปราสาทพลสงคราม ตำบลพลสงคราม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

ลากขอบเขตแนวเขตพื้นที่โบราณสถาน บริเวณตำบลพลสงคราม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา โดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้จากการแปลภาพถ่ายดาวเทียม ร่วมกับ ข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมไทยโชต (Thaichote) ปี พ.ศ. 2554 ในระบบ panchromatic ความละเอียดเชิงพื้นที่ 2x2 เมตร และแผนที่ภูมิประเทศ ของกรมแผนที่ทหาร ลำดับชุด L 7018 มาตราส่วน 1: 50,000 ประกอบกับข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องเชิงประวัติศาสตร์และโบราณคดี พร้อมทั้งเสนอแนวทางการกำหนดเขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมอย่างไร จึงเป็นการวางแผนบริหารจัดการเชิงพื้นที่ในแนวเขตโบราณสถานอย่างมีประสิทธิภาพ

4. สรุปผลการวิจัย

1. การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณรอบโบราณสถานปราสาทพลสงคราม ตำบลพลสงคราม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา (ระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2558)

การจำแนกรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินรอบโบราณสถานปราสาทพลสงคราม ตำบลพลสงคราม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา โดยการแปลความข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม Landsat 7 ETM+ ปี พ.ศ. 2540 และ Landsat 8 OLI/TIRS ปี พ.ศ. 2558 ขนาดจุดภาพ 25X25 เพื่อจำแนกรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินทั้งสองช่วงเวลา แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 รูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินรอบโบราณสถานปราสาทพลสงคราม ตำบลพลสงคราม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ระหว่างปี พ.ศ. 2540-2558

รูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน	ขนาดพื้นที่ (ตร.กม.)			
	ปี พ.ศ. 2540	ปี พ.ศ. 2558	พื้นที่ การเปลี่ยนแปลง	ร้อยละของการ เปลี่ยนแปลง
พื้นที่เกษตร	34.31	52.21	+17.90	36.12
- นาข้าว	34.31	49.91		
- มันสำปะหลัง	0.00	1.88		
- ยูคาลิปตัส	0.00	0.42		
พื้นที่ป่าไม้	28.62	3.84	-24.78	50.00
พื้นที่ทุ่งหญ้า	0.70	4.84	+4.14	8.35
พื้นที่นาเกลือ	1.58	1.88	+0.3	0.61
พื้นที่เมืองและสิ่งปลูกสร้าง	1.84	3.37	+1.53	3.09
พื้นที่แหล่งน้ำ	0.06	0.97	+0.91	1.84
รวม	67.11	67.11	49.56	100.00
ค่าความถูกต้องทั้งหมด (Overall Accuracy)	78.6	75.1		
ค่าสัมประสิทธิ์ Kappa	80.4	77.7		

จากตารางที่ 3 รูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินในปี พ.ศ. 2540 พบว่า พื้นที่เกษตรกรรมมีขนาดพื้นที่มากที่สุด คือ 34.31 ตร.กม. รองลงมา คือ พื้นที่ป่าไม้ 28.62 ตร.กม. พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง 1.84 ตร.กม. พื้นที่นาเกลือ 1.58 ตร.กม. พื้นที่ทุ่งหญ้า 0.70 และพื้นที่แหล่งน้ำ 0.06 ตร.กม. ตามลำดับ (ภาพที่ 1ก) และรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินในปี พ.ศ. 2558 พบว่า พื้นที่เกษตรกรรมมีขนาดพื้นที่มากที่สุด คือ 52.21 ตร.กม. รองลงมา คือ พื้นที่ทุ่งหญ้า 4.84 ตร.กม. พื้นที่ป่าไม้ 3.84 ตร.กม. พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง 3.37 ตร.กม. พื้นที่นาเกลือ 1.88 และพื้นที่แหล่งน้ำ 10.12 ตร.กม. ตามลำดับ (ภาพที่ 1ข)

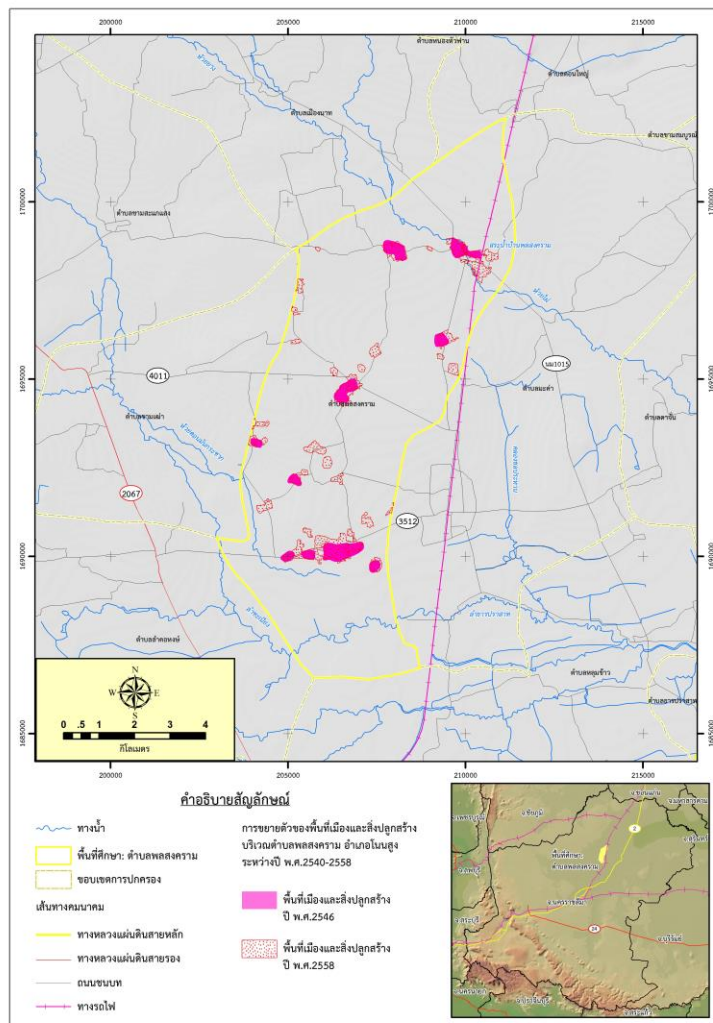
สำหรับลักษณะการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในช่วง 18 ปี ที่ผ่านมา (ระหว่างปี พ.ศ. 2540-2558) จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่ามีการเปลี่ยนแปลงทั้งสิ้น 49.56 ตร.กม. คิดเป็นร้อยละ 73.84 ของพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่ที่มีขนาดลดมากที่สุด คือ พื้นที่ป่าไม้ โดยพื้นที่ลดลง 24.78 ตร.กม. คิดเป็นร้อยละ 50.00 ของพื้นที่การเปลี่ยนแปลงทั้งหมด ซึ่งส่วนใหญ่พบว่าเป็นการแผ้วถางป่าเพื่อเป็นที่ทำกินเพื่อการเกษตรกรรม รวมถึงเป็นบ้านเรือนและที่อยู่อาศัย สำหรับพื้นที่ที่มีขนาดเพิ่มขึ้นมากที่สุด คือ พื้นที่เกษตรกรรม โดยมีพื้นที่เพิ่มขึ้น 17.90 ตร.กม. คิดเป็นร้อยละ 36.12 ของพื้นที่การเปลี่ยนแปลงทั้งหมด โดยเดิมในปี พ.ศ. 2540 ประชาชนในพื้นที่ทำการเกษตรประเภทนาข้าวเป็นส่วนใหญ่ แต่ในปี พ.ศ. 2558 ได้มีการปรับวิถีชีวิตโดยมีการเพาะปลูกพืชเชิงเดี่ยวประเภทพืชไร่ คือ มันสำปะหลัง เนื่องจากเป็นพืชเศรษฐกิจที่ได้ราคาดีและเป็นที่ต้องการของตลาดโลก รวมไปถึงพบการปลูกต้นยูคาลิปตัสในบางแห่ง ซึ่งเป็นพืชที่มีความทนต่อสภาพดินเค็ม และสามารถส่งขายยังโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดใกล้เคียงอีกด้วย รองลงมาคือ พื้นที่ทุ่งหญ้า มีพื้นที่เพิ่มขึ้น 4.14 ตร.กม. คิดเป็นร้อยละ 8.35 ของพื้นที่การเปลี่ยนแปลงทั้งหมด พื้นที่เมืองและสิ่งปลูกสร้าง มีพื้นที่เพิ่มขึ้น 1.53 ตร.กม. คิดเป็นร้อยละ 3.09 ของพื้นที่การเปลี่ยนแปลงทั้งหมด เนื่องจากมีจำนวนประชากรเพิ่มสูงขึ้น ความต้องการขยายพื้นที่เพื่อการอยู่อาศัยจึงเพิ่มขึ้นตามไปด้วย (ภาพที่ 2) พื้นที่แหล่งน้ำ มีพื้นที่เพิ่มขึ้น 0.91 ตร.กม. คิดเป็นร้อยละ 1.84 ของพื้นที่การเปลี่ยนแปลงทั้งหมด และนาเกลือ โดยพื้นที่เพิ่มขึ้น 0.30 ตร.กม. คิดเป็นร้อยละ 0.61 ของพื้นที่การเปลี่ยนแปลงทั้งหมด

ภาพที่ 1 การใช้ประโยชน์ที่ดิน (ก) ปี พ.ศ. 2540 และ (ข) ปี พ.ศ. 2558

ตารางที่ 4 ลักษณะการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินรอบโบราณสถานปราสาทพลสงคราม ตำบลพลสงคราม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ระหว่างปี พ.ศ. 2540-2558

การเปลี่ยนแปลง (พื้นที่: ตร.กม.)		การใช้ประโยชน์ที่ดิน ปี พ.ศ. 2558								
		พื้นที่นาข้าว	มันสำปะหลัง	ยูคาลิปตัส	พื้นที่ป่าไม้	พื้นที่ทุ่งหญ้า	พื้นที่นาเกลือ	พื้นที่เมืองและสิ่งปลูกสร้าง	พื้นที่แหล่งน้ำ	รวม
การใช้ประโยชน์ที่ดิน ปี พ.ศ. 2540	พื้นที่นาข้าว	30.36	0.31	0.11	0.05	1.25	0.25	1.34	0.64	34.31
	พื้นที่ป่าไม้	18.94	1.52	0.32	3.80	3.31	0.00	0.58	0.13	28.61
	พื้นที่ทุ่งหญ้า	0.05	0.04	0.00	0.00	0.28	0.27	0.03	0.03	0.70
	พื้นที่นาเกลือ	0.24	0.00	0.00	0.00	0.00	1.35	0.00	0.00	1.58
	พื้นที่เมืองและสิ่งปลูกสร้าง	0.32	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.43	0.07	1.83
	พื้นที่แหล่งน้ำ	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.06	0.06
	รวม	49.92	1.88	0.42	3.85	4.84	1.87	3.38	0.94	67.10

ภาพที่ 2 การขยายตัวของพื้นที่เมืองและสิ่งปลูกสร้างบริเวณเขตโบราณสถาน
ปราสาทพลสงคราม ตำบลพลสงคราม ระหว่างปี พ.ศ. 2540 - 2558

เมื่อวิเคราะห์ลักษณะการขยายตัวของพื้นที่เมืองและสิ่งปลูกสร้าง พบว่า บริเวณเขตโบราณสถานปราสาทพลสงคราม ตำบลพลสงคราม ระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2558 พบว่า จากเดิมพื้นที่เมืองในปี พ.ศ. 2540 มีขนาดพื้นที่ 1.83 ตร.กม. จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2558 พื้นที่เมืองมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น 3.38 ตร.กม. ส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงจากพื้นที่เกษตรกรรมนาข้าว พื้นที่ป่าไม้ และพื้นที่ทุ่งหญ้า (ตารางที่ 3) โดยการขยายพื้นที่เมืองขยายตัวไปตามแนวเขตเมืองเดิม โดยเฉพาะทางเขตทิศตะวันออกเฉียงใต้ และทิศเหนือบางส่วน (ภาพที่ 2) โดยพื้นที่เมืองดังกล่าวอยู่ในเขตพื้นที่โบราณสถาน อาทิ บ้านพลสงคราม บ้านโนนวัด เนินอุโลก หนองนา แต่ยังไม่ได้รับการขึ้นทะเบียน มีเพียงปราสาทพลสงครามเท่านั้นที่ได้รับการขึ้นทะเบียนและ

กำหนดขอบเขต พร้อมทั้งมีการขุดแต่งบูรณะปราสาทพลสงครามขึ้น (สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 12 นครราชสีมา, 2546) เพื่อสนับสนุนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์แหล่งใหม่ของจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งประชาชนในพื้นที่มีวิถีชีวิตใกล้ชิดแหล่งโบราณสถานมาโดยตลอด แต่อย่างไรก็ดี พบว่าบางส่วนมีการขยายตัวของสิ่งปลูกสร้างเข้าไปใกล้บริเวณเขตโบราณสถาน รวมถึงประกอบกับมีกิจกรรมที่ไม่เหมาะสม อาทิ การสร้างสิ่งปลูกสร้างชิดแนวเขตโบราณสถาน การนำสัตว์เข้าไปเลี้ยง เป็นต้น ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของอำเภอโนนสูง รวมไปถึงการไม่ทราบถึงแนวเขตพื้นที่โบราณสถานที่ชัดเจน ส่งผลให้การบริหารจัดการพื้นที่รอบแนวเขตโบราณสถานยังไม่เต็มประสิทธิภาพเท่าที่ควร

2 จัดทำแผนที่แนวเขตพื้นที่โบราณสถาน บริเวณปราสาทพลสงคราม ตำบลพลสงคราม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

จากข้อมูลการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินรอบเขตพื้นที่โบราณสถาน บริเวณปราสาทพลสงคราม ตำบลพลสงคราม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ช่วง 18 ปีที่ผ่านมา ระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2558 แสดงให้เห็นว่ามีการขยายตัวของพื้นที่เมืองรอบเขตพื้นที่ปราสาทพลสงครามมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง (ภาพที่ 3) ส่วนหนึ่งมีการบุกรุกเข้าไปสร้างอาคารหรือบ้านเรือนในเขตโบราณสถาน และโดยรอบของรอบเขตโบราณสถานอันเป็นชุมชนเมืองโบราณเก่าบ้านพลสงคราม มีการสร้างอาคารบ้านเรือนประชิดกับเขตโบราณสถาน ประกอบกับประชากรในพื้นที่มีจำนวนมากขึ้นจึงมีการขยายตัวของเมืองมากขึ้นในปัจจุบัน

ทั้งนี้ เมื่อวิเคราะห์สาเหตุแล้วส่วนหนึ่งมาจากปัญหาการกำหนดเขตโบราณสถานที่ไม่ชัดเจนแน่นอน โดยการกำหนดเขตโบราณสถานนั้นในแนวปฏิบัติของกรมศิลปากรในการกันพื้นที่บริเวณรอบโบราณสถานเป็นเขตโบราณสถาน มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกัน สภาพแวดล้อมของโบราณสถานไม่ให้มีสิ่งรบกวนหรือเบียดบังอาคารซึ่งเป็นโบราณสถานหรือ ป้องกันการกระทำใด ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อโบราณสถาน ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ด้านความงามของโบราณสถาน การปรับปรุงภูมิทัศน์และการกำหนดรายการในอนาคต (กรมศิลปากร, 2548) แม้ว่าจะมีผังบริเวณแสดงขอบเขตปราสาทพลสงคราม พ.ศ. 2525 ที่กรมศิลปากรจัดทำขึ้นแสดงในทำเนียบโบราณสถานขอมในประเทศไทย (อรพินธุ์ การุณจิตต์, 2535) แต่อาจยังเห็นแนวเขตเมื่อเปรียบเทียบกับลักษณะพื้นที่จริงในปัจจุบันไม่ชัดเจนนัก ประชาชนในพื้นที่บางส่วนไม่รู้ว่าโบราณสถานที่จะกันเป็นพื้นที่กันชนโบราณสถานกับพื้นที่ของเอกชนมีระยะที่แน่นอนเท่าไร จึงทำให้เอกชนหรือชาวบ้านส่วนหนึ่งเข้าไปอยู่อาศัยโดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์เพราะเอกชนเห็นว่าเป็นพื้นที่ว่างสามารถจับจองใช้เป็นพื้นที่ที่อยู่อาศัยและประกอบกิจกรรมอื่น ๆ ได้ โดยจะเห็นว่าในปี พ.ศ. 2558 มีการขยายตัวของพื้นที่เมืองรอบแนวเขตโบราณสถานอย่างหนาแน่น (รูปที่ 4) ซึ่งส่วนหนึ่งไม่เป็นไปตามแนวทางแนวปฏิบัติของกรมศิลปากรที่ต้องกันพื้นที่

โดยรอบตัวโบราณสถานไม่น้อยกว่า 20 เมตรโดยการวัดจากขอบนอกสุดของโบราณสถานเป็นเขตโบราณสถาน ตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

5. อภิปรายผลการวิจัย

การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณรอบโบราณสถานปราสาทพลสงคราม ตำบลพลสงคราม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา (ระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2558) พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงทั้งสิ้น 49.56 ตร.กม. คิดเป็นร้อยละ 73.84 ของพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่ที่มีขนาดลดมากที่สุด คือ พื้นที่ป่าไม้ ซึ่งส่วนใหญ่พบว่าเป็นการแผ้วถางป่าเพื่อเป็นที่ทำกินเพื่อการเกษตรกรรม รวมถึงเป็นบ้านเรือนและที่อยู่อาศัย สำหรับพื้นที่ที่มีขนาดเพิ่มขึ้นมากที่สุด คือ พื้นที่เกษตรกรรม โดยมีพื้นที่เพิ่มขึ้น 17.90 ตร.กม. ของพื้นที่การเปลี่ยนแปลงทั้งหมด และยังพบการขยายตัวของพื้นที่เมืองและสิ่งปลูกสร้าง จากข้อมูลการตีความภาพถ่ายดาวเทียมแสดงให้เห็นว่าการขยายตัวของพื้นที่เมืองรอบเขตพื้นที่ปราสาทพลสงครามมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในช่วง 18 ปีที่ผ่านมา ส่วนหนึ่งมีการบุกรุกเข้าไปสร้างอาคารหรือบ้านเรือนในเขตโบราณสถาน และโดยรอบของรอบเขตโบราณสถานอันเป็นชุมชนเมืองโบราณเก่าบ้านพลสงคราม มีการสร้างอาคารบ้านเรือนประชิดกับเขตโบราณสถาน ประกอบกับประชากรในพื้นที่มีจำนวนมากขึ้น จึงมีการขยายตัวของเมืองมากขึ้นในปัจจุบัน สาเหตุแล้วส่วนหนึ่งมาจากปัญหาการกำหนดเขตโบราณสถานที่ไม่ชัดเจนแน่นอน ประชาชนในพื้นที่บางส่วนไม่รู้ว่าโบราณสถานที่จะกันเป็นพื้นที่กันชนโบราณสถานกับพื้นที่ของเอกชน มีระยะที่แน่นอนเท่าไร จึงทำให้เอกชนหรือชาวบ้านส่วนหนึ่งเข้าไปอยู่อาศัยโดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เพราะเอกชนเห็นว่าเป็นพื้นที่ว่างสามารถจับจองใช้เป็นพื้นที่ที่อยู่อาศัยและประกอบกิจกรรมอื่น ๆ ได้ ส่งผลให้การขยายตัวของเมืองซึ่งส่วนหนึ่งไม่เป็นไปตามแนวทางแนวปฏิบัติของกรมศิลปากร ที่ต้องกันพื้นที่รอบตัวโบราณสถานไม่น้อยกว่า 20 เมตร โดยวัดจากขอบนอกสุดของโบราณสถาน เป็นเขตโบราณสถาน ตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 เรื่อง การกำหนดเขตโบราณสถาน ดังนั้น ข้อมูลผลจากการศึกษาครั้งนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลเชิงพื้นที่สำหรับสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่โบราณสถานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ด้านการวางแผนบริหารพื้นที่โบราณสถานและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กรมศิลปากร. “แนวปฏิบัติในการสงวนรักษาโบราณสถานตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ” พิมพ์ครั้งที่ 2, 2548.
- _____. **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติการอนุรักษ์อนุสรณ์สถานและแหล่งโบราณคดี.** 2533
- สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 12 นครราชสีมา. **งานขุดแต่งโบราณสถานปราสาทพลสงคราม ตำบลพลสงคราม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา.** กรมศิลปากร, 2546.
- สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. **ชุดความรู้ด้านการอนุรักษ์ พัฒนา และบริหารจัดการเมืองเก่า เล่ม 5 การจัดทำแผนงาน/โครงการอนุรักษ์ พัฒนา และบริหารจัดการเมืองเก่าสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง,** 2554.
- บำรุง เอี่ยมสะอาด. **แนวทางการอนุรักษ์โบราณสถานแบบมีส่วนร่วมสำหรับวัดจุฬามณี ตำบลองค์รักษ์ อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์การพัฒน. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา,** 2553.
- นิสา พิมพ์เศษ. **แนวทางการโบราณสถานในจังหวัดอุดรดิษฐ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการวัฒนธรรม. มหาวิทยาลัยศิลปากร,** 2553.
- ศุภชัย สนธิรักษ์. **ศักยภาพการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แหล่งโบราณสถานในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหน้าพระดู่ อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ. มหาวิทยาลัยบูรพา,** 2551.
- สมลักษณ์ บุญณรงค์. **การเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่ของเมืองสงขลาหัวเขาแดง จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์และการอุตสาหกรรมก่อสร้าง. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ,** 2552.
- สมใจ ขอบธรรม. **เทคนิคตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงเชิงเลขที่เหมาะสมสำหรับติดตามการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมดิน อำเภอปรางค์ชัย จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี,** 2550.
- สายันต์ ไพรชาญจิตร. **การจัดการโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถาน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. โรงพิมพ์สถาบันพระปกเกล้า กรุงเทพฯ,** 2548.

- สุระ พัฒนเกียรติ. ระบบภูมิสารสนเทศในทางนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อม. โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชั่น, กรุงเทพฯ ฯ, 2546.
- อรพินธุ์ การุณจิตต์. ทำเนียบโบราณสถานขอมในประเทศไทย เล่ม 1. จังหวัดนครราชสีมา. กรุงเทพฯ: กองโบราณคดี กรมศิลปากร, 2535.
- Congalton, R. G. and Green, K. **Assessing the Accuracy of Remotely Sensed Data: Principles and Practices.** Baco Raton: lewis, 1999.
- Jensen, J. R. **Introductory Digital Image Processing: A Remote Sensing Perspective (3rd ed.).** USA: Pearson Prentice Hall, 2005)

**แนวทางการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม
ของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ฉะเชิงเทรา**
**The Social Responsibility of the Area Excise Office,
Chachoengsao Province**

ชญาณันท์ สินทรัพย์

Chayanant Sintrap

ยุภา ประยงค์ทรัพย์, กชนิภา อุดมทวี

Yupha Prayongtrap, Kacanibha Udomtawi

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Surin Rajabhat University

E-mail: ritar.chayanant@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาความรับผิดชอบต่อสังคมของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ฉะเชิงเทรา 2) เพื่อศึกษาองค์การต้นแบบด้านความรับผิดชอบต่อสังคม 3) เพื่อศึกษารูปแบบที่เหมาะสมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ฉะเชิงเทรา ผู้ให้ข้อมูลสภาพปัญหาความรับผิดชอบต่อสังคม จำนวน 7 คน ผู้ให้ข้อมูลองค์กรต้นแบบด้านความรับผิดชอบต่อสังคม จำนวน 3 คน ผู้ให้ข้อมูลรูปแบบที่เหมาะสมด้านความรับผิดชอบต่อสังคม โดยทำการสนทนากลุ่ม กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ จำนวน 2 ฉบับ และอธิบายผลการวิจัยเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาความรับผิดชอบต่อสังคมของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ฉะเชิงเทรา พบว่า ด้านเศรษฐกิจ มีปัญหาการวางแผนการดำเนินคดีเกี่ยวกับกิจการในการผลิตและจำหน่ายแอลกอฮอล์ ด้านสิ่งแวดล้อม มีปัญหาการปรับปรุงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ด้านสังคม มีปัญหาการวางแผนความรับผิดชอบต่อด้านสิทธิมนุษยชน ด้านกฎหมาย มีปัญหาการนำมาตรการเกี่ยวกับผิดชอบในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตเพื่อเป็นรายได้ของรัฐบาลใช้อย่างจริงจัง

2. ผลการศึกษารูปแบบต้นแบบด้านความรับผิดชอบต่อสังคม คือ มีการจัดกิจกรรมและโครงการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น โครงการจัดกิจกรรมรับฟังความคิดเห็นของชุมชนสำคัญตามมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคม ISO 2600 จัดงานทอดกฐินสามัคคีการ

ไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จัดกิจกรรมหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ โครงการศูนย์ขยะรีไซเคิล โครงการสวดยอดโรงเรียนลดใช้พลังงาน

3. ผลการศึกษารูปแบบแนวทางที่เหมาะสมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ฉะเชิงเทรา คือ มีโครงการเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม 4 โครงการ คือ โครงการสรรพสามิตสัญจร โครงการประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการสร้างรายได้ให้กับชุมชนอย่างถูกกฎหมาย โครงการแปลงสภาพของกลางเพื่อประโยชน์ต่อชุมชน ส่งเสริมเกษตรกรในการทำน้ำหมักยาสุบและสุราทำลายแล้วจากการจับกุมของสรรพสามิตเพื่อป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืช และโครงการแบ่งปันน้ำใจสู่สายโลหิต

คำสำคัญ: ความรับผิดชอบต่อสังคม, สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ฉะเชิงเทรา

Abstract

The objectives of this qualitative research were: 1) to study problems the social responsibility of the area excise office, chachoengsao province; 2) to study enterprise master social responsibility; and 3) to study model are suitable the social responsibility of the area excise office, chachoengsao province, Contributors to the issue of social responsibility of seven people the data underlying the corporate social responsibility of the three people who provide information on the proper form of corporate social responsibility. By Group The target group of 10 instruments in the interview form and explain the findings of the second edition of the lecture series.

The study found that:

1. According to problems about a problems the social responsibility of the area excise office, Chachoengsao province, show that Economic problems have planned litigation related to the production and sale of alcohol. Environmental A performance improvement in the social responsibility of planning a human rights legal issues regarding the implementation of measures in favor of the excise tax revenue to the state to take seriously.

2. Owing to the enterprise master social responsibility, show that The event to hear the community's major social responsibility standards ISO 2600 organizers Kathin PEA. Event Medical The recycling center The school project to reduce energy consumption.

3. According to guidelines for model are suitable the social responsibility of the area excise office, Chachoengsao province, show that a project to develop social responsibility projects Excise fourth passer. Proactive public relations program to promote income generation for communities legally. The conversion of the community for the benefit of farmers in the fermented tobacco and alcohol destroyed by the arrest of excise, to prevent and eliminate pests. And projects to share my blood.

Keywords: Social Responsibility, Area Excise Office

1. บทนำ

กระแสความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรในประเทศไทย ซึ่งนิยมใช้คำย่อในภาษาอังกฤษว่า CSR (Corporate Social Responsibility) เริ่มเป็นที่สนใจในช่วงปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา (จิรประภา อัครบวร และประยูร อัครบวร, 2552) สำหรับในประเทศไทย แรงผลักดันดังกล่าว ส่งผลให้องค์การต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นองค์การภาครัฐ ภาคเอกชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์การ (Stakeholders) ได้แก่ ผู้ถือหุ้น พนักงาน ลูกค้าบริษัทคู่ค้า ชุมชน และสังคม ต่างหันมาใส่ใจและดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์เพิ่มขึ้นอย่างแพร่หลาย เนื่องจากองค์การเล็งเห็นถึงประโยชน์จากการทำซีเอสอาร์ และตระหนักถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นหากไม่มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาทางสังคม อีกทั้งแนวโน้มพฤติกรรมของผู้บริโภคมีความเข้าใจและให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การธุรกิจ จากผลการวิจัยเชิงสำรวจของศูนย์วิจัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ เรื่องพฤติกรรม ทักษะคติของผู้บริโภคเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม โดยสำรวจกลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพมหานคร จำนวน 250 คน ด้วยการใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม พบว่า ผู้บริโภคมีความรู้และมีความเข้าใจเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การธุรกิจในประเทศไทย ในระดับค่อนข้างมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.88 คะแนนจากค่าสูงสุดเท่ากับ 5 คะแนน ส่วนด้านทัศนคติและพฤติกรรมในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ พบว่า ผู้บริโภคร้อยละ 50 มีความคิดที่จะเลือกซื้อสินค้าหรือบริการจากองค์การที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม กล่าวคือ จะซื้อสินค้าหรือบริการจากองค์การที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม อดหนุนสินค้าที่นำมาขายเพื่อหารายได้ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสทางสังคมและไม่สนับสนุนสินค้าหรือบริการจากองค์การที่ไม่คำนึงถึงความปลอดภัยของคนงาน (มนตรี เลิศสกุลเจริญ, 2547)

การผลักดันและรณรงค์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรจากระดับโลกสู่ระดับประเทศ สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรที่เป็นหนึ่งในแนวทางการบริหารองค์กรสมัยใหม่ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ต้องปรับทิศทางการ

บริหารงานสู่การเป็นองค์กรที่ดีมีคุณธรรมจริยธรรม (จิรประภา อัครบวร และประยูร อัครบวร, 2552) คำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย เพื่อเป็นฐานสู่ความยั่งยืนในการพัฒนาประเทศโดยรวม ซึ่งมีความสำคัญในทางรัฐประศาสนศาสตร์ในปัจจุบันด้วย เพราะแนวทางการบริหารงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ถือเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งของการพัฒนาประเทศในปัจจุบันมีพัฒนาการมาจากหลักธรรมาภิบาลที่เป็นประเด็นสำคัญในบริบทการพัฒนาในระดับสากล ซึ่งทางรัฐประศาสนศาสตร์ ได้ผลักดันให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีในองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมาโดยตลอดแนวทางการรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรไม่ได้จำกัดในแวดวงของธุรกิจเอกชนเท่านั้น ขณะเดียวกันในทางรัฐประศาสนศาสตร์ก็ได้จำกัดเฉพาะการบริหารจัดการภาครัฐเท่านั้นด้วย เพราะในระบบโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินของประเทศประกอบด้วย 3 ภาคส่วนที่สำคัญ คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน (จิรประภา อัครบวร และประยูร อัครบวร, 2552)

สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ฉะเชิงเทรา เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต มีเขตความรับผิดชอบอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทราจัดไว้ในเขตภาคตะวันออก หรืออยู่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก (ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง) เป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวและเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ มากมาย สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ฉะเชิงเทรา จึงจำเป็นต้องตรวจสอบ ควบคุมการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตอย่างมีประสิทธิภาพ ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กรมสรรพสามิตกำหนด และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ได้รับเป้าหมายจากกรมสรรพสามิตในการจัดเก็บภาษีจากสินค้าและบริการ จำนวน 31,276.633 (ล้านบาท) จัดเก็บได้จริง 21,448.789 (ล้านบาท) ในด้านปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายตามพระราชบัญญัติสุรา ตามพระราชบัญญัติยาสูบ และพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 ได้รับเป้าหมายจากกรมสรรพสามิต จำนวน 37 คดี เป็นเงินค่าปรับจำนวน 980,250.00 บาท จับกุมได้จริง จำนวน 264 คดี เป็นเงินค่าปรับจริงจำนวน 2,916,791.83 บาท ซึ่งพิจารณาให้เป้าหมายแต่ละปีสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจสภาพปัญหาการจัดเก็บภาษีและการปราบปรามผู้กระทำความผิดที่ผ่านมา คือ ผู้ประกอบการประชาชนผู้เสียภาษี และผู้ที่กระทำความผิดกฎหมายภาษีสรรพสามิต มีความเห็นว่าเป็นภาษีที่มีความหลากหลายซับซ้อนและไม่เป็นธรรม ไม่ได้สนับสนุนการใช้พลังงานทดแทนอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม และไม่สะท้อนถึงแนวทางการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

การศึกษาประเด็นดังกล่าวข้างต้นเล็งเห็นถึงคุณค่าของการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมที่ครอบคลุมการดำเนินกิจกรรมทั้งภายในกระบวนการหลักขององค์กรที่เป็นแกนสำคัญและมีความเข้มข้นของแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม และประสานกับกิจกรรมเพื่อชุมชนโดยรอบอย่างเป็นรูปธรรมซึ่งทั้งสองลักษณะล้วนมีเจตนารมณ์ที่ดีต่อสังคมโดยรวม แต่ทว่ามีความแตกต่างกันที่ความเข้มข้นของกิจกรรม ดังนั้นจึงทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะ

ศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ฉะเชิงเทรา ทั้งนี้ให้ที่เล็งเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานของรัฐกับความรับผิดชอบต่อสังคม ที่ผูกพันกับผู้มีส่วนได้เสียภายในสังคม และประเทศโดยรวม อีกทั้งการสร้างความรู้ความเข้าใจถึงคุณค่าของการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรที่เหมาะสมถูกต้องตามแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรมากกว่าการรับรู้หรือเข้าใจเพียงผิวเผินในลักษณะการประชาสัมพันธ์ การตลาด เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานของภาครัฐและภาคเอกชนไทยให้เกิดการพัฒนาทางด้านความรับผิดชอบต่อสังคมไปสู่กระบวนการเดียวกับการดำเนินงานผสมผสานกับการทำกิจกรรมร่วมกับสังคมหรือชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาความรับผิดชอบต่อสังคมของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ฉะเชิงเทรา
2. เพื่อศึกษาองค์กรต้นแบบด้านความรับผิดชอบต่อสังคม
3. เพื่อศึกษารูปแบบที่เหมาะสมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ฉะเชิงเทรา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร คือ หัวหน้าฝ่ายอำนวยการ หัวหน้าฝ่ายบริหารการจัดเก็บภาษี หัวหน้าฝ่ายปราบปราม หัวหน้าฝ่ายกฎหมาย สรรพสามิตพื้นที่สาขาเมืองฉะเชิงเทรา และสรรพสามิตพื้นที่สาขาพนมสารคาม จำนวน 7 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ให้ข้อมูลสภาพปัญหาความรับผิดชอบต่อสังคมของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ฉะเชิงเทรา โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant Interview) จำนวน 7 คน ประกอบด้วย สรรพสามิตพื้นที่ฉะเชิงเทรา หัวหน้าฝ่ายอำนวยการ หัวหน้าฝ่ายบริหารการจัดเก็บภาษี หัวหน้าฝ่ายปราบปราม หัวหน้าฝ่ายกฎหมาย สรรพสามิตสาขาเมืองฉะเชิงเทรา และสรรพสามิตพื้นที่สาขาพนมสารคาม
3. ผู้ให้ข้อมูลองค์กรต้นแบบด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 2 (ภาคกลาง) จังหวัดชลบุรี จำนวน 3 คน คือ ผู้ช่วยหัวหน้าแผนกกิจการสังคมและสิ่งแวดล้อม ผู้ช่วยผู้จัดการ (บริหาร) และผู้ช่วยหัวหน้าแผนกบริการลูกค้า
4. ผู้ให้ข้อมูลรูปแบบที่เหมาะสมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยทำการสนทนากลุ่ม กลุ่มเป้าหมายจำนวน 9 คน โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นบุคคลในสังกัดสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ฉะเชิงเทรา ตัวแทนผู้ประกอบการ ประชาชนผู้รับบริการ

1. วิธีการศึกษา

ผู้ศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ การวิจัยภาคสนาม (Field Research) แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth interviews) และวิธีการระดมสมอง (Probe) ด้วยการใช้คำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questions) เพื่อดำเนินการสัมภาษณ์ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญ (Key informant Interview) ซึ่งในการสัมภาษณ์ให้ข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยสัมภาษณ์โดยการแนะนำตัวผู้ศึกษา และขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลเพื่อนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาใช้ในการศึกษา มีวิธีการดังนี้

1) สัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ฉะเชิงเทรา จำนวน 7 คน ประกอบด้วย สรรพสามิตพื้นที่ฉะเชิงเทรา หัวหน้าฝ่ายอำนวยการ หัวหน้าฝ่ายบริหารการจัดเก็บภาษี หัวหน้าฝ่ายปราบปราม หัวหน้าฝ่ายกฎหมาย สรรพสามิตสาขาเมืองฉะเชิงเทรา และสรรพสามิตพื้นที่สาขาทนุสนธิ์ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์หาประเด็นสำคัญด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เปรียบเทียบกับแนวคิดที่เลือกใช้ในการศึกษา ตามตัวแปรที่ศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านกฎหมาย

2) สัมภาษณ์รูปแบบการดำเนินงานด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค โดยสัมภาษณ์ในประเด็น ดังนี้ ประวัติสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 2 (ภาคกลาง) จังหวัดชลบุรี วิสัยทัศน์ โครงสร้างหน่วยงานและภารกิจสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 2 (ภาคกลาง) จังหวัดชลบุรี มีกิจกรรมที่แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม โครงการด้านการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม และศึกษาจากแหล่งข้อมูลจากวารสาร หรือเอกสารเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรต้นแบบ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) ประกอบด้วย ความรับผิดชอบต่อความรับผิดชอบต่อเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านกฎหมาย มาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคม จากวารสาร ประชาชาติธุรกิจ กรุงเทพธุรกิจ มติชน และสยามธุรกิจ เป็นต้น และข้อมูลออนไลน์จากอินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะจาก เว็บไซต์ของสถาบันไทยพัฒน์ และสถาบันธุรกิจเพื่อสังคม ในข้อมูลเกี่ยวกับ แนวความคิดความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ และข่าวความเคลื่อนไหวของกระแสความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรที่มีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง

3) สนทนากลุ่ม (Focus Group) รูปแบบที่เหมาะสมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ฉะเชิงเทราโดยศึกษาข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบที่เหมาะสมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ฉะเชิงเทรา โดยวิเคราะห์และสรุปผลกิจกรรมตามตัวแบบพีระมิดทั้ง 4 ด้าน คือ ความรับผิดชอบต่อเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านกฎหมาย วิธีการสนทนากลุ่ม มีวิธีดังนี้

(1) ศึกษาแนวทางการจัดสนทนากลุ่มโดยสืบค้นจากเอกสารทางการทางวิชาการที่สอดคล้องและที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม และศึกษาบริบทของชุมชนที่ที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม

(2) สร้างแบบบันทึกการสนทนาเกี่ยวกับรูปแบบที่เหมาะสมกับความรับผิดชอบต่อสังคม

(3) คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลเจาะจงโดยคัดเลือกจากพนักงานที่ปฏิบัติงานในการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 2 (ภาคกลาง) ชลบุรี

(4) ผู้วิจัยทำการสนทนากลุ่ม กลุ่มเป้าหมายจำนวน 9 คน โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นบุคคลในสังกัดสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ฉะเชิงเทรา ตัวแทนผู้ประกอบการ ประชาชนผู้รับบริการ

(5) เขียนรายงานฉบับสมบูรณ์และนำเสนอเพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับรูปแบบที่เหมาะสมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ฉะเชิงเทราต่อไป

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่จะนำมาประกอบการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ การวิจัยภาคสนาม (Field Research) แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth interviews) และวิธีการระดมสมอง (Probe) ด้วยการใช้คำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questions) เพื่อดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญ (Key informant Interview) ซึ่งในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยสัมภาษณ์โดยการแนะนำตัวผู้ศึกษา และขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลเพื่อนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาใช้ในการศึกษา และสนทนากลุ่มรูปแบบที่เหมาะสมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ฉะเชิงเทรา

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการศึกษาค้นคว้าเชิงเอกสาร (Documentary Research) ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความ วารสาร เอกสาร วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยต่าง ๆ อีกทั้งฐานข้อมูลออนไลน์จากอินเทอร์เน็ต และศึกษาองค์รัตนแบบคือการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) ย้อนหลังเป็นเวลา 5 ปี เริ่มตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2554 - 2558 เพื่อนำมาเป็นแนวคิดพื้นฐานในการศึกษา โดยมีข้อมูลที่ต้องการ คือ ประกอบด้วย ความรับผิดชอบต่อด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านกฎหมาย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ มีวิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
2. จัดเตรียมความพร้อมของแบบสัมภาษณ์ที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ทำหนังสือชี้แจงขอความร่วมมือต่อกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่จะทำการสัมภาษณ์
4. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และสังเกต จากกลุ่มบุคคลที่ศึกษา ให้ได้ข้อมูลครบถ้วนและการถ่ายภาพโดยใช้เครื่องถ่ายภาพระบบดิจิทัลขณะทำการสัมภาษณ์
5. ทำการบันทึกและรวบรวมข้อมูลจากผลของการสังเกตในประเด็นสำคัญที่สอดคล้องกับตัวแปร 4 ด้าน เพื่อนำผลของข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปผล
6. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลให้เสร็จสิ้น เพื่อนำข้อมูลมาทำการสังเคราะห์ข้อมูล และสรุปผล

5. การจัดเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

1. การตรวจสอบข้อมูล (Validity) ก่อนการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อความน่าเชื่อถือและความถูกต้องของข้อมูล ผู้ศึกษาใช้การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) โดยตรวจสอบข้อมูลด้านบุคคล กล่าวคือ ผู้ศึกษาตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากผู้วิจัยได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมด โดยผู้วิจัยตรวจสอบหาจุดร่วมของข้อมูลที่เหมือนหรือสอดคล้องกันจากผู้ให้ข้อมูลต่างคนกัน ซึ่งถ้าข้อมูลที่ได้มามีความสอดคล้องกัน โดยส่วนใหญ่แสดงว่าข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ อภิปรายผลได้ ขณะเดียวกัน ผู้ศึกษาผสมผสานด้วยวิธีการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กันเพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน กล่าวคือ ผู้ศึกษาใช้วิธีการสังเกตบริบทแวดล้อม ควบคู่กับการซักถาม การสัมภาษณ์ พร้อมกันนั้นได้ศึกษาข้อมูลเชิงเอกสารประกอบด้วย (สุรางค์ จันทวานิช, 2553)

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษานำข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ และจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิที่ตรวจสอบข้อมูลแล้ว มาทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีการตีความสรุบบนแบบอุปนัย (Induction) กล่าวคือ การสรุปเป็นภาพรวมของความรับผิดชอบต่อสังคมของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ฉะเชิงเทราที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ที่ศึกษา และสอดคล้องตามกรอบการวิจัยเชิงแนวคิดและทฤษฎี ด้วยการหาข้อสรุปและตีความ (Conclusion Interpretation) เชิงพรรณนาและอธิบาย ด้วยแนวคิดและทฤษฎีที่กำหนดไว้ แนวคิดการตัดสินใจ (Decision Making) นำมาใช้ในการพรรณนาให้ความหมายในวัตถุประสงค์เกี่ยวกับสาเหตุของการตัดสินใจนำแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมมาดำเนินการและการกำหนดโครงการหรือกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (Corporate Social Responsibility: CSR) มาให้ความหมายอธิบายถึง สาเหตุของการตัดสินใจนำแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรมาดำเนินการ การดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมและการจำแนกคุณลักษณะจากกิจกรรมที่ได้ดำเนินการ รวมถึงผลกระทบจากการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ฉะเชิงเทราต่อผู้

มีส่วนได้ส่วนเสียส่วนเสียที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกองค์กร สุดท้ายนำมาสู่การอธิบายแบบบรรยายเชิงพรรณนา

4. สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาความรับผิดชอบต่อสังคมของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ฉะเชิงเทรา พบว่า ด้านเศรษฐกิจ มีปัญหาการวางแผนการดำเนินงานเกี่ยวกับกิจการในการผลิตและจำหน่ายแอลกอฮอล์ ด้านสิ่งแวดล้อม มีปัญหาการปรับปรุงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ด้านสังคม มีปัญหาการวางแผนความรับผิดชอบต่อด้านสิทธิมนุษยชน ด้านกฎหมาย มีปัญหาการนำมาตรการเกี่ยวกับผิดชอบในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตเพื่อเป็นรายได้ของรัฐมาใช้อย่างจริงจัง

2. ผลการศึกษารูปแบบการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม คือ มีการจัดกิจกรรมและโครงการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น โครงการจัดกิจกรรมรับฟังความคิดเห็นของชุมชนสำคัญตามมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคม ISO 2600 จัดงานทอดกฐินสามัคคีการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จัดกิจกรรมหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ โครงการศูนย์ขยะรีไซเคิล โครงการสวดยอดโรงเรียนลดใช้พลังงาน

3. ผลการศึกษารูปแบบแนวทางที่เหมาะสมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ฉะเชิงเทรา คือ มีโครงการเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม 4 โครงการ คือ โครงการสรรพสามิตสัญจร โครงการประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการสร้างรายได้ให้กับชุมชนอย่างถูกกฎหมาย โครงการแปลงสภาพของกลางเพื่อประโยชน์ต่อชุมชนส่งเสริมเกษตรกรในการทำน้ำหมักยาสุบและสุราทำลายแล้วจากการจับกุมของสรรพสามิตเพื่อป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืช และโครงการแบ่งปันน้ำใจสู่สายโลหิต

5. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ความรับผิดชอบต่อด้านเศรษฐกิจ ควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านความรับผิดชอบต่อด้านเศรษฐกิจแก่พนักงานและชุมชน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกัน มีการกระตุ้นและให้ความสำคัญกับการสร้างระบบเศรษฐกิจที่ดี การจัดอบรมแก่ชุมชนด้านการพัฒนาอาชีพ เช่น การผลิตแอลกอฮอล์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ช่วยประหยัดพลังงานและทรัพยากร

2) ความรับผิดชอบต่อด้านสิ่งแวดล้อม ควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานความรับผิดชอบต่อด้านสิ่งแวดล้อม และมีการประชาสัมพันธ์ให้กับชุมชนได้รับทราบถึงความเคลื่อนไหวต่าง ๆ มีมาตรการควบคุมพลังงานและสิ่งแวดล้อม ช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าและทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดจากการผลิตสินค้า เช่น แอลกอฮอล์ บุหรี่

3) ความรับผิดชอบด้านสังคม ควรให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น การแต่งตั้งคณะกรรมการควรมีผู้นำชุมชนหรือตัวแทนชุมชนเข้ามามีบทบาทในกิจกรรมที่ทางสำนักงานสรรพสามิตจัดขึ้น มีการประสานงานและให้ความช่วยเหลือชุมชนอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม
- 2) ควรประเมินผลสำเร็จด้านความรับผิดชอบต่อสังคม
- 3) ควรศึกษาปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรของชาติด้านความรับผิดชอบต่อสังคม
- 4) ควรศึกษาความรับผิดชอบต่อสังคมโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณสอบถามคนในชุมชนที่มีต่อความรับผิดชอบต่อสังคม
- 5) ควรศึกษากลยุทธ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

เอกสารอ้างอิง

- จิรประภา อัครบวร และประยูร อัครบวร. การตลาดสำหรับภาครัฐ (Marketing in Public Sector). กรุงเทพฯ: ก.พลพิมพ์ (1996) จำกัด, 2552.
- มนตรี เลิศสกุลเจริญ. (2547). “แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจภาคอุตสาหกรรมในจังหวัดนนทบุรี”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิรประภา อัครบวร และประยูร อัครบวร. (2552). การตลาดสำหรับภาครัฐ (Marketing in Public Sector). กรุงเทพฯ: ก.พลพิมพ์ (1996) จำกัด.
- ประเวศ วะสี. ยุทธศาสตร์ชาติเพื่อความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ สังคม และศีลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน, 2542.
- สุภาวค์ จันทวานิช. วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
Early Childhood Educational Level Management in Small Children
Development Center under Local Administrative Organization,
Namphong District, Khon Kaen Province

เอมอร หมีแสง
Emon Miseang
มหาวิทยาลัยปทุมธานี
Patumthani University
E-mail: emon_onem@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็กจำนวน 25 คน ผู้ปกครอง จำนวน 140 และคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 69 รวมทั้งสิ้น จำนวน 234 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาแบบมาตราส่วนประมาณค่า ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา พบว่า

1. สภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการปฏิบัติมาก คือ ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก รองลงมา คือ ด้านการบูรณาการเรียนรู้อย่างน้อย คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็กการสร้างความรู้
2. แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น มีดังนี้ สถานศึกษาควรมีการกำหนดหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้รายปี ควรมีพื้นที่เพียงพอ สะดวกต่อการเคลื่อนไหวและจัดกิจกรรม ภายในห้องเรียน ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ควรมีการตรวจสอบความรู้พื้นฐานของเด็กนักเรียนก่อนทำการเรียนการสอน ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการรักษาความปลอดภัย และสุขภาพอนามัย ควรจัดทำหลักฐานและเอกสารประกอบ การประเมินพัฒนาการ และควรมีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ปกครองในการพัฒนาการเรียนการสอน

คำสำคัญ: การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstract

The objectives of the research were to study and compare and find out the guideline for development of Early Childhood Educational level Management in Small Children Development Center under Local administrative Organization, Namphong District, Khon Kaen Province. The sampling used for the research were 25 teachers, 140 students' parents 69 educational administrators totaling 234 people. The tools used for the research were questionnaires with rating scales. The statistics used for data analysis was Percentage, Mean, and Standard Deviation.

The findings were as followed:

1. Early Childhood Educational level Management in Small Children Development Center under Local administrative Organization, Namphong District, Khon Kaen Province was at high operation in both total aspect and each aspect, the aspect with high operation was how to create environmental condition related with the learning of students, the second one was the integrity toward students' learning, and the aspect with low operation was relationship between teachers and students' family, and knowledge making.

2. As for the guideline for development of Early Childhood Educational level Management in Small Children Development Center under Local administrative Organization, Namphong District, Khon Kaen Province, it should be made in the followings: The schools should specify lesson unit to be harmonious with the essence of yearly learning, the land areas should be sufficient for moving and activities of the children, the class rooms should suitable for the children learning, the activities for learning of these children should be safety and healthy for the children, the evaluation for the children development should be consulted with the parents of the children, this is for progressiveness of all children in this age.

Keywords: Early Childhood Educational Level Management, Small Children Development Center

1. บทนำ

การจัดการศึกษาในรูปศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงเป็นนโยบายอีกนโยบายหนึ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 มาตรา 78 พระราชกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 30 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติมาตรา 41 และพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 มาตรา 67 (5) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการถ่ายโอนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากกรมพัฒนาชุมชน ในปี 2544 และจะต้องดำเนินการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นเองในกรณีที่มีความพร้อมจะดำเนินการได้ หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาพื้นที่ ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมประเพณี ทั้งนี้เพื่อจรรโลงส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีสังคมเกิดความสงบสุข เป็นชุมชนเข้มแข็ง และสามารถที่จะพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ซึ่งจะเกิดตรงนี้ขึ้นได้จะต้องมีองค์ประกอบหลายอย่างเช่น นโยบายของผู้บริหาร แผนงาน งบประมาณ วิธีการบริหารจัดการ รวมถึงตัวผู้บริหารเองที่มีส่วนที่จะกำหนดทิศทางการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถตอบสนองความต้องการของคนในชุมชน แก้ไขปัญหาของชุมชนได้ โดยเฉพาะบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องปลูกฝัง ความรู้ ทักษะ ทักษะคนดี พฤติกรรมของคนในท้องถิ่นให้เป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์

จากสภาพดังกล่าว ผู้ศึกษาในฐานะครูผู้ดูแลเด็กซึ่งรับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยและการส่งเสริมการศึกษา ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงมีความสนใจที่จะศึกษางานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น เพื่อใช้เป็นแนวทางพัฒนางานที่รับผิดชอบและเป็นแนวทางแก้ปัญหาปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพและก้าวหน้าต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามขนาดสถานศึกษาและตำแหน่ง

2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพการพัฒนางานองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยกำหนดขอบเขตการศึกษา ดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา และกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้มีขอบเขตด้านเนื้อหา ประชากรและตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้ ขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโนนสูง จังหวัดขอนแก่น ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2550: 6-11) ทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กและด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครองและคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) และได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling, บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 42) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 234 คน

4. สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโนนสูง จังหวัดขอนแก่น ผู้ศึกษาได้สรุปประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโนนสูง จังหวัดขอนแก่น โดยพิจารณาเป็นภาพรวม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแสดงว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีสภาพการดำเนินงานมากเป็นลำดับแรก คือ ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก รองลงมา คือ ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ส่วนด้านที่มีการดำเนินงานเป็นลำดับสุดท้าย คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็กการสร้างความรู้ เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า

1) ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ความคิดเห็นของของครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครอง และคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต่อสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ แสดงว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีสภาพการดำเนินงานมากเป็นลำดับแรก คือ มีการกำหนดหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้รายปี รองลงมา คือ นำผลการนิเทศมาวางแผนและพัฒนาหลักสูตรการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ส่วนข้อที่มีสภาพการดำเนินงานเป็นลำดับสุดท้าย คือ มีการจัดระบบนิเทศภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2) ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ความคิดเห็นของของครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครอง และคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต่อสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ แสดงว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ และอยู่ในระดับมาก 7 ข้อ ข้อที่มีสภาพการดำเนินงานมากเป็นลำดับแรก คือ มีการจัดหาเครื่องนอน เช่น หมอน ผ้าห่ม อย่างเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน รองลงมา คือ มีการจัดห้องน้ำห้องส้วม เหมาะสมกับสภาพร่างกายของนักเรียนระดับปฐมวัย ส่วนข้อที่มีสภาพการดำเนินงานลำดับสุดท้าย คือ จัดหาของใช้ประจำห้องเรียนที่จำเป็น เช่น อ่างล้างมือ ผ้าเช็ดมือ ถังขยะ กระดาษ และอื่น ๆ

3) ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ความคิดเห็นของของครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครอง และคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต่อสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ แสดงว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีสภาพการดำเนินงานมากเป็นลำดับแรก คือ จัดกิจกรรมโดยใช้ตัวอย่างประกอบการจัดกิจกรรมเหมาะสมกับเนื้อหา และสัมพันธ์กับชีวิตจริง รองลงมา คือ มีการจัดกิจกรรมที่ กระตุ้น และ ได้รับความสนใจของเด็ก ส่วนข้อที่มีสภาพการดำเนินงานเป็นลำดับสุดท้าย คือ มีการตรวจสอบความรู้พื้นฐานของเด็กนักเรียนก่อนทำการเรียนการสอน

4) ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ ความคิดเห็นของของครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครอง และคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต่อสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ แสดงว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ และอยู่ในระดับมาก 9 ข้อ ข้อที่มีสภาพการดำเนินงานมากเป็นลำดับแรก คือ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน รองลงมา คือ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการแสดงออกทางวัฒนธรรมไทย ส่วนข้อที่มีสภาพการ

ดำเนินงานเป็นลำดับสุดท้าย คือจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการแสดงออกทางสร้างสรรค์ และซาบซึ้งทางศิลปะ

5) ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ความคิดเห็นของของครู ผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครอง และคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต่อสภาพการดำเนินงาน การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ แสดงว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อและอยู่ในระดับมาก 9 ข้อ ข้อที่มีสภาพการดำเนินงานมากเป็นลำดับแรก คือ มีการประเมินพัฒนาการนักเรียนครบทุกด้าน รองลงมา คือ ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลพัฒนาการและการเรียนรู้ของนักเรียน ส่วนข้อที่มีสภาพการดำเนินงานเป็นลำดับสุดท้าย คือ ประเมินพัฒนาการนักเรียนตามสภาพจริง ด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับนักเรียน รวมทั้งใช้ข้อมูลหลายด้าน ประกอบผลการประเมิน

6) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้ดูแลเด็กกับครอบครัวของเด็ก ความคิดเห็นของของครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครอง และคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต่อสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้ดูแลเด็กกับครอบครัวของเด็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ แสดงว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อและอยู่ในระดับมาก 8 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ ข้อที่มีสภาพการดำเนินงานมากเป็นลำดับแรก คือ เชิญผู้ปกครองเข้าร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รองลงมา คือ จัดตั้งชมรม สมาคมผู้ปกครอง และครูผู้สอนเพื่อร่วมกันพัฒนานักเรียน ส่วนข้อที่มีสภาพการดำเนินงานเป็นลำดับสุดท้าย คือ จัดเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการและการอบรมเลี้ยงดูเด็ก แก่ผู้ปกครองในชุมชน

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษา ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น โดยพิจารณาเป็นภาพรวม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแสดงว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีสภาพการดำเนินงานมากเป็นลำดับแรก คือ ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก รองลงมา คือ ด้านการบูรณาการเรียนรู้อย่างบูรณาการ ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการสร้าง

หลักสูตรที่เหมาะสม ส่วนด้านที่มีการดำเนินงานเป็นลำดับสุดท้าย คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็กการสร้างความรู้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเพราะว่า การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดการศึกษาระดับปฐมวัย (อายุ 3-5 ขวบ) เป็นวัยที่ได้เริ่มปูพื้นฐานการพัฒนาด้านสติปัญญาและบุคลิกภาพ จากนั้นจึงค่อย ๆ พัฒนาต่อเนื่องอย่างเป็นลำดับในวัยต่อไป หากในระยยะปฐมวัยการปูพื้นฐานของการพัฒนาการด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างไม่เหมาะสม อาจส่งผลต่อปัญหาของการพัฒนาการในขั้นต่อมาของบุคคลได้ จากการศึกษาแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาในระดับปฐมวัย ทำให้เด็กปฐมวัยได้รับความสนใจและมีการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบขึ้นในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งหมายถึงสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งในระบบและนอกระบบโดยมีเป้าหมายเพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพของแต่ละคน (วัฒนา บุญญฤทธิ์, 2542: 1) ซึ่งสอดคล้องกับแผนการพัฒนาศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 - 2559) ข้อหนึ่งว่า ต้องพัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุล โดยตั้งเป้าหมายให้เด็กปฐมวัย อายุ 0-5 ปีทุกคน ได้รับการพัฒนาและเตรียมความพร้อมทุกด้านก่อนเข้าสู่ระบบการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2546: 2)

6. ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาแบบเจาะลึกแบบบูรณาการการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น
2. ควรศึกษาปัญหาอุปสรรคและปัจจัยการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรบริหารส่วนตำบล จังหวัดขอนแก่น
3. ควรศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น
4. ควรศึกษาเกี่ยวกับ ผลการจัดประสบการณ์แบบจิตปัญญาที่มีต่อความสามารถในการคิด แก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น
5. ควรศึกษาเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น
6. ควรทำการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546 ก). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2546 ข). หลักสูตรการศึกษาระดับปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี) กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2547). หลักสูตรการศึกษาระดับปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี) กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กันยารัตน์ จันทศรี. (2542). ปัญหาการจัดประสบการณ์ระดับอนุบาลศึกษาของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดกาฬสินธุ์. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กมลรัตน์ หล้าสุขงษ์. (2528). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรมวิชาการ. (2540). คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 (แรกเกิด-3 ปี). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2543). แนวทางการจัดการศึกษาระดับอนุบาล. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2540). หลักสูตรการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2545 ก). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กวัยเตาะแตะ. วารสารการศึกษา ระดับปฐมวัย, 6 (3): 65.

พุทธวิธีการสื่อสารทางการเมืองในยุคศตวรรษที่ 21
Buddhist Methods of Political Communication
in the 21st Century

อิสรพงษ์ ไกรสินธ์

Isarapong Kraisin

วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Buriram Buddhist College

E-mail: Kraisin_2528@hotmail.com

บทคัดย่อ

หลักการของการสื่อสารทางการเมืองประกอบด้วย การถ่ายทอดข้อมูลและข่าวสารทางการเมืองหรือแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลอันเกี่ยวกับการเมืองโดยตรง ระหว่างสมาชิกในระบบการเมือง ทั้งในแง่ของปัจเจกบุคคล และคณะบุคคลกับรัฐบาล ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งการสื่อสารระหว่างสถาบันการเมืองต่าง ๆ เช่น รัฐบาล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ กับประชาชน การสื่อสารระหว่างนักการเมืองกับประชาชน และระหว่างนักการเมืองกับสถาบันทางการเมืองไปยังส่วนอื่น ๆ ของระบบการเมือง ดังนั้นหลักการสื่อสารทางการเมืองในภาวะวิกฤตจึงเป็นที่จะต้องนำเสนอข้อมูลที่ทำให้คู่กรณีหรือคนที่มีส่วนได้ส่วนเสียเกิดความไว้วางใจโดยอาศัยวิธีการเต็มไปด้วยความเมตตากรุณา อันจะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมี “สะพาน” หรือมีแนวทางในการหาทางออกสำหรับความขัดแย้งระหว่างคู่กรณี โดยการสื่อสารนั้นจะต้องไม่ดำรงอยู่บนฐานของผลประโยชน์ที่ตนจะพึงได้โดยไม่สนใจความเป็นไปของสังคม แต่ประการใด ด้วยเหตุผลที่มุ่งประโยชน์ส่วนตนในลักษณะดังกล่าวนี้ อาจจะนำไปสู่การสร้าง ความแตกแยกของคนในสังคมที่รับสารจริยธรรมในการสื่อสาร จากหลักคำสอนของพระพุทธองค์ที่ว่าด้วยการสื่อสารในด้านกระบวนการสื่อสาร ล้วนเป็นหลักการที่ล้าลึกที่สร้างสรรค์ให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ หลักคำสอนว่าด้วยการสื่อสารของพระพุทธองค์ยังครอบคลุมถึงหลักจรรยาบรรณ และจริยธรรมของการสื่อสารอีกด้วย สังคมไทยได้นำหลักจริยธรรมการสื่อสารตามแนวพุทธศาสนานี้มาใช้ การสื่อสารทางการเมืองก็จะเป็นหลักการสื่อสารที่ช่วยให้บุคคลมีความสุข มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และเป็นหลักการสื่อสารที่ช่วยให้สังคมทุกระดับทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ระดับครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ หรือแม้กระทั่งในระดับสากล คือสังคมโลกทั้งหมดได้คงไว้ซึ่งสันติสุข ปราศจากอคติ ความแตกแยก มาจนถึงสังคมไทยในปัจจุบัน

คำสำคัญ: พุทธวิธีการสื่อสาร, การเมือง, ศตวรรษที่ 21

Abstract

The principle of political communication consists of transferring information and political news or exchanging news and information about politics directly between members in the political system, both in terms of individuals and a group of people with the government. This could be the communication between political institutions such as parliament, government representatives, political parties, interest groups, and the public, communication between politicians and people, the politicians, and political institutions to other parts of the political system. Therefore, the principle of the political communication in crisis is necessary to present the information that makes the parties or those who have a stake in trust by using benevolent methods that will make those involved "bridges" or have a way to find solutions for conflicts between parties. The communication must not be based on the benefits that they should be able to do without ignoring the possibilities of society in any way. For the reasons that aimed at the personal gain in this manner may lead to the creation of a division of people in societies that receive ethics in communication from the teachings of the Lord Buddha that the communication in the communication process is a deep principle that creates effective communication. The doctrine of Buddha's communication also covers the ethics and ethics of communication. Thai society has adopted the ethical principles of communication in this Buddhist way to be used in political communication. This is a communication principle that helps people to be happy, have a good relationship with each other, and is also a communication principle that helps society at all levels, at the individual level, family level, community, nation, or even at the international level, that all global societies maintain peace without prejudice, division, into today's Thai society.

Keywords: Buddhist Communication Methods, Political, the 21st Century

1. บทนำ

ในประวัติศาสตร์การสื่อสารนั้น นักวิชาการทางด้านการสื่อสารได้ให้ทัศนะว่า มนุษย์มีการสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ ๆ 4 ครั้งด้วยกัน กล่าวคือ ในครั้งที่ 1 เมื่อมนุษย์เริ่มมีภาษาพูด และมีวัฒนธรรมโดยการเล่าสืบต่อกันมา ครั้งที่ 2 เมื่อมนุษย์มีภาษาเขียน และ

ถ่ายทอดวัฒนธรรมโดยการเขียน ครั้งที่ 3 เมื่อมีเทคโนโลยีทางการพิมพ์เกิดขึ้น ทำให้สามารถเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ ออกไปสู่มวลชนได้เป็นจำนวนมาก ครั้งที่ 4 คือยุคที่มีการเกิดขึ้นของอิเล็กทรอนิกส์ดิจิทัล (Anura Goonasekara, 1997) ซึ่งการปฏิวัติแต่ละครั้งล้วนส่งผลให้เกิดลักษณะทางวัฒนธรรมใหม่ที่สืบเนื่องมาจากการปฏิวัติครั้งที่ผ่าน ๆ มา ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคม เพราะการสื่อสารมีอิทธิพลต่อวิถีทางที่สังคมจะจัดการกับการผลิต และการกระจายความมั่งคั่ง ตลอดจนวิถีทางในการปกครอง (กาญจนา แก้วเทพ, 2541)

ดังนั้น ตลอดระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา ได้ทำให้เกิดปรากฏการณ์การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และมีอิทธิพลต่อสังคมเป็นอย่างมาก ซึ่งการสื่อสารทางการเมืองที่ผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้กลายเป็นตัวแปรหนึ่งของการเปลี่ยนผ่าน ที่สามารถนำพาสถานการณ์บ้านเมืองให้ก้าวไปสู่การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้ ไม่ว่าจะเป็นการทำให้ปัญหาการเมืองคลี่คลายลง หรือก่อปัญหาให้ขยายตัวทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น จนกลายเป็นวิกฤตความขัดแย้งทางการเมืองของสังคม และบางสถานการณ์ก็ได้พัฒนาไปสู่ความรุนแรงในที่สุด ดังตัวอย่างวิกฤตความขัดแย้งทางการเมือง พ.ศ. 2549-2553 ที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เป็นวิกฤตการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างจากวิกฤตการณ์ทางการเมืองในอดีต โดยวิกฤตการณ์ทางการเมืองในอดีตที่ผ่านมาพบว่าเป็นความขัดแย้งระหว่างประชาชน นิสิตนักศึกษา กับ ฝ่ายทหารและรัฐ ส่วนใหญ่เป็นไปโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต่อต้านเผด็จการรัฐบาลทหาร และต้องการรัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตย

หลักจริยธรรมในทางพุทธศาสนานั้นจะเป็นสิ่งสำคัญในการขัดเกลาบุคคลให้ทำหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย โดยตระหนักถึงคุณธรรม และพุทธจริยธรรมในการบริหารงานทางการเมืองที่ตนต้องเป็นสื่อกลางนำข่าวสารนั้นไปสู่สังคม พุทธศาสนาจึงมีเนื้อหาสาระอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำมาบูรณาการ เพื่อประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาการสื่อสารทางการเมือง ซึ่งการนำเอาคุณค่าทางพุทธจริยธรรมมาเป็นตัวชี้วัดทางพุทธศาสนา อันเป็นสาระสำคัญของวัฒนธรรมชุมชนปลูกฝังแก่ปัจเจกบุคคล และกลุ่มบุคคลในสังคม จะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะเป็นการนำสิ่งดีที่มีอยู่มาใช้อย่างเป็นรูปธรรม ผู้ศึกษาจึงมีความประสงค์ที่จะทำการศึกษาเรื่อง “จริยธรรมกับการสื่อสารทางการเมือง” โดยตระหนักว่าถ้าสถาบันทางการเมืองทั้งภาครัฐและภาคประชาสังคมได้นำเอาแนวทางจริยธรรมมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการสื่อสารทางการเมือง ก็จะก่อให้เกิดการสื่อสารทางการเมืองที่ดีขึ้นได้

2. พุทธวิธีการสื่อสารทางการเมืองในยุคศตวรรษที่ 21

พุทธศาสนาเป็นศาสนาของพระพุทธองค์ซึ่งกำเนิดมานานกว่า 2554 ปี ในชมพูทวีป หรือประเทศอินเดีย ภายหลังจากที่เจ้าชายสิทธัตถะได้เสด็จออกผนวชจากศากยวงศ์ จุดมุ่งหมายของพระองค์ ก็เพื่อแสวงหาทางหลุดพ้นจากความทุกข์ โดยเวลาแสวงหาความรู้ถึง

6 ปี ตรัสรู้สูตรสัมมาสัมโพธิญาณที่ทรงค้นพบทางหลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งปวง ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ก่อนพุทธศักราช 45 ปี จึงได้พระนามว่า พุทธะ พระพุทธเจ้าได้ทรงอาศัยพระมหากรุณาธิคุณอันยิ่งใหญ่ในหมู่สัตว์ เสด็จจาริกไปเพื่อเผยแผ่พระธรรมคำสั่งสอนที่ตรัสรู้แก่เวไนยสัตว์ทั้งหลาย ในเบื้องต้นนั้น พระพุทธองค์ได้เสด็จไปแสดงธรรมจกกับปวัตตนสูตร แก่หมู่ปัญจวัคคีย์ ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ทำให้ปัญจวัคคีย์ได้ดวงตาเห็นธรรมตามที่พระพุทธองค์ทรงสั่งสอน ต่อจากนั้น ทรงแสดงธรรมแก่สกุลบุตรและสหาย จึงทำให้บังเกิดมีพระอรหันตสาวกในพระพุทธศาสนาจำนวน 60 องค์ พระองค์ทรงส่งพระสาวกทั้งหมดไปเผยแผ่พระธรรมะ (สื่อสารธรรมะ) ในที่ต่าง ๆ โดยไม่ซ้ำกันโดยพระพุทธโอวาทว่า

“ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงเที่ยวไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อความสุขแก่คนเป็นจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์โลก เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ภิกษุทั้งหลายเธอทั้งหลายจงแสดงธรรมที่งามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง และงามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์ พร้อมทั้งอรรถ พร้อมทั้งพยัญชนะ อันบริสุทธิ์บริบูรณ์สิ้นเชิง” (ที.ม. (ไทย) 10/52/53)

จากพระพุทธโอวาทนี้เอง ถือเป็นกุญแจเปิดประตูสู่การเดินทางเพื่อการสื่อสารเผยแผ่พุทธธรรมแก่พุทธบริษัททั้ง 4 คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก และอุบาสิกา ช่วยกันทำหน้าที่ในการเผยแผ่และสืบทอดพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าให้แผ่ขยายไปทั่วทุกทิศ

พุทธศาสนาเป็นปัญญาตรัสรู้ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นศาสนาที่เน้นหลักของเหตุและผล แม้อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ นักวิทยาศาสตร์บิดาแห่งฟิสิกส์ยุคใหม่ ได้กล่าวว่า ศาสนาในอนาคตนั้นเป็นศาสนาของจักรวาล จะต้องมองข้ามพระเจ้าที่เป็นตัวตนหรือลัทธิต่าง ๆ จะต้องมาจากประสบการณ์ จิตวิญญาณ ต้องมาจากความเป็นธรรมชาติ เป็นเหตุผล เป็นวิทยาศาสตร์ และศาสนาที่ตรงกับคำจำกัดความนี้มากที่สุด ก็คือ ศาสนาพุทธ และถ้าจะมีศาสนาใดซึ่งจะเข้ากันได้กับแนวคิดของวิทยาศาสตร์ ศาสนานั้นก็คือ ศาสนาพุทธ ซึ่งแสดงให้เห็นคุณค่าความเป็นเหตุผลและหลักการของพุทธศาสนา หลักคำสอนของพุทธศาสนาได้รับการยกย่องว่าเป็นวิทยาศาสตร์ และเป็นศาสนาที่มีหลักคำสอนครอบคลุมถึงเรื่องการสื่อสารของมนุษย์ ทั้งในด้านการรับรู้ การพูด การฟัง การเปิดรับการสื่อสาร การคิดและการเชื่อ ซึ่งในที่นี่จึงพยายามจะรวบรวมคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ที่เกี่ยวข้องกับหลักการสื่อสาร แต่คงจะเน้นไปที่การสื่อสารประเภทการสื่อสารระหว่างบุคคล และการสื่อสารด้วยการพูดเป็นหลักใหญ่ เพราะในยุคพระพุทธองค์ยังไม่มีเทคโนโลยีการสื่อสารเกิดขึ้น หลักการสื่อสารตามแนวศาสนาพุทธนี้ หวังว่าคงจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ให้การสื่อสาร เฝียบพร้อมไปด้วยคุณภาพและคุณธรรม

3. กระบวนการและช่องทางการสื่อสารตามหลักพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาได้อธิบายองค์ประกอบของชีวิตที่บัญญัติเรียกว่า “สัตว์” “บุคคล” ในที่นี้หมายถึง มนุษย์หรือบุคคล ออกเป็นส่วนประกอบ 5 ประเภท ทางธรรมว่า เบญจขันธ์ (The Five Aggregates) คือ

1. รูป (Corporeality) ได้แก่ส่วนประกอบฝ่ายรูปธรรมทั้งหมด ร่างกายและพฤติกรรมทั้งหมดของร่างกาย หรือสสารและพลังงานฝ่ายวัตถุ พร้อมทั้งคุณสมบัติ และพฤติกรรมต่าง ๆ ของสสารพลังงานเหล่านั้น

2. เวทนา (Feeling หรือ Sensation) ได้แก่ความรู้สึกสุข ทุกข์ หรือเฉย ๆ ซึ่งเกิดจากผัสสะทางประสาททั้ง 5 และทางใจ

3. สัญญา (Perception) ได้แก่ความกำหนดได้ หรือหมายรู้ (ในทางนิเทศศาสตร์ เรียก การรับรู้) คือ กำหนดรู้อาการเครื่องหมายลักษณะต่าง ๆ อันเป็นเหตุให้จำอารมณ์นั้น ๆ ได้

4. สังขาร (Mental Formations หรือ Volitional Activities) ได้แก่ องค์ประกอบหรือคุณสมบัติต่าง ๆ ของจิต มีเจตนาเป็นตัวนำ ซึ่งแต่งจิตให้ดีหรือชั่วหรือเป็นกลาง ๆ ตรึงนึกคิดในใจและแสดงออกทางกายทางวาจา หรือเป็น เครื่องปรุงของจิตของความคิดซึ่งนำไปสู่ปัญญา (Wisdom or understanding) ได้

5. วิญญาณ (Consciousness) ได้แก่ ความรู้แจ้งอารมณ์ทางประสาททั้ง 5 และทางใจ คือ การเห็นการได้ยิน การได้กลิ่น การรู้รส การรู้สัมผัสทางกาย และการรู้อารมณ์ทางใจ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2551)

กล่าวโดยสรุปแล้ว บุคคลประกอบด้วยรูปและนาม รูป คือ รูปธรรมหรือร่างกายมนุษย์ ซึ่งประกอบด้วยธาตุ 4 คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ และหมายถึง รูปธรรม ที่เข้ามาสัมผัสทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ส่วนของตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ เรียกว่าอายตนะภายใน ส่วน รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ และธรรมารมณ์ เรียกว่า อายตนะภายนอก อายตนะ แปลว่า แคนต่อเชื่อม คือ ตา สัมผัส รูป หู สัมผัส เสียง จมูก สัมผัส กลิ่น ลิ้น สัมผัส รส กายสัมผัส โผฏฐัพพะ (หมายถึง สิ่งสัมผัสได้ด้วยกาย ได้แก่ ความร้อน ความเย็น ความแข็ง ความอ่อน) ใจสัมผัส ธรรมารมณ์ (หมายถึง สิ่งใจคิดเรื่องราวต่าง ๆ ที่ระลึกได้เกี่ยวกับสิ่งที่พบหรือรับรู้ทางหู ตา จมูก ลิ้น และกาย และปรากฏขึ้นทางใจ) (วิริยูทธ วิเชียรโชติ และนวลเพ็ญ วิเชียรโชติ, ม.ป.ป.)

จากกระบวนการรับรู้ของมนุษย์นี้ ทำให้เข้าใจกระบวนการของที่มาของการสื่อสารด้วยการพูดของบุคคล สอดคล้องกับแบบจำลองการสื่อสารของ เบอร์โล (Berlo, 1960) ที่กล่าวไว้ว่า กระบวนการสื่อสารของมนุษย์ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบคือ 1) ผู้ส่งสาร (Sender) 2) สาร (Message) 3) สื่อ (Channel) 4) ผู้รับสาร (Receiver) ซึ่งเรียกย่อว่า S-M-C-R Model โดยเฉพาะในส่วนช่องทางการสื่อสารในการสื่อสารของมนุษย์ ที่เหมือนกับของพระพุทธองค์มาก กล่าวคือ เบอร์โล (Berlo) เน้นว่าช่องทางการสื่อสารของมนุษย์ ได้แก่ ประสาท

สัมผัสทั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้น ผิวสัมผัส ที่เป็นช่องทางสำหรับการรับเข้าและส่งออกของการสื่อสาร แต่แนวคิดของพระพุทธองค์เกิดขึ้นก่อนเบอรโรลินับ 1,503 ปี และแนวคิดของพระพุทธองค์ทรงล้ำลึกกว่ามาก โดยได้เสนอลึกลงไปถึงส่วนที่ไม่ใช่แต่เฉพาะส่วนของรูปธรรมเท่านั้น แต่ทรงเสนอไปถึงการรับรู้ผ่านนามธรรมที่จับต้องไม่ได้ อันได้แก่การรับรู้ทางใจได้ด้วย ในขณะที่เบอรโร (Berlo) เสนอไว้เพียง ตา หู จมูก ลิ้น ผิวสัมผัส (เทียบได้กับกายในนัยของพระพุทธเจ้า) ซึ่งความรู้ที่รับรู้มาจากทางมนโหวารหรือใจ นี่เองที่เรียกตามแนวอภิปรัชญาว่า ธรรมหรือธรรมารมณ์ ประกอบด้วยเวทนาขันธ์ (ความรู้ต่อเวทนา) สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ อนิหัตถสนธิปฏิบัติรูป (รูปที่เห็นไม่ได้ กระทบหรือถูกต้องไม่ได้) และอสังขตธาตุหรือนิพพาน สำหรับในหลักการสื่อสารทั่ว ๆ ไป ในยุคพระพุทธองค์ยังไม่มีสื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการสื่อสาร มีเพียงการสื่อสารด้วยการพูดและการเขียนเท่านั้น หลักการสื่อสารที่พระองค์ทรงสั่งสอนจึงเน้นไปที่การพูด การฟังแต่หลักการต่าง ๆ ที่พระองค์ทรงสั่งสอนดังที่จะกล่าวต่อไปนี้ สามารถนำไปพัฒนาประยุกต์ใช้ได้กับการสื่อสารในทุกรูปแบบ เช่น การรายงานข่าว การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ ฯลฯ

4. หลักวาทกรรม (การพูด) การสื่อสารตามหลักพระพุทธศาสนา

พระพุทธเจ้าได้ทรงสั่งสอนหลักการสื่อสารด้วยการพูด หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นวาทกรรมการสื่อสารด้วยคำพูดตามรูปแบบของพระพุทธศาสนาในหลายประการ ได้แก่

1. การพูดที่ดีและไม่ดี

ในพาลบัณฑิตสูตรพระพุทธเจ้าทรงแสดงถึงคุณสมบัติสำคัญประการหนึ่งของบัณฑิต คือ มีการพูดถ้อยคำที่ดีที่ตนเคยพูดมาเป็นปกติ ซึ่งวจีกรรมหรือการพูดของบัณฑิตจะเป็นวจีกรรมที่สุภาพดีงาม ซึ่งมีลักษณะ 4 ประการ คือ

- 1) พูดคำจริงคือคำพูดแน่นอนและคงที่ รักษาคำพูดไม่เปลี่ยนแปลงไปมา
- 2) พูดคำสมานไมตรี คือ พูดคำผูกไมตรี และพูดคำประสานสามัคคี พูดแนะนำคนที่ยังไม่รู้จักให้รู้จักกัน และพูดชักนำคนที่รู้จักกันให้ชอบพอกัน พูดชักจูงคนที่ชอบพอกันให้สนิทสนมกัน
- 3) คำไพเราะ คือ คำพูดที่ดูดีและคำพูดอ่อนหวาน ถ้อยคำออกมาจากน้ำใจใสสะอาดของผู้พูด พูดเร้าใจ ผู้ฟังให้เห็นควรถือเอาเป็นเยี่ยงอย่าง ซึ่งจัดเป็นคำพูดดูดีมีค่า พูดให้กำลังใจ ทำให้ผู้ฟังชื่นบาน

4) พูดคำพูดที่มีประโยชน์ ซึ่งพระพุทธองค์ทรงสอนว่าคำพูดมีประโยชน์ คือ คำพูดมีเหตุผล มีหลักฐานยืนยัน ผู้อื่นคัดค้านไม่ได้ (ชัยวัฒน์ อัดพัฒน, 2523)

พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงลักษณะของการสื่อสารด้วยการพูดที่ไม่ดีของคนพาลในจตุกนิบาตอังคุตตรนิกายว่ามีลักษณะดังนี้ คือ

- 1) คนพาลชอบเผยแพร่โทษของคนอื่น

2) คนพาลไม่ชอบเผยคุณงามความดีของคนอื่น

3) คนพาลไม่ชอบเผยโทษของตน

4) คนพาลชอบบอวตคุณงามความดีของตน

นอกจากนี้คนพาลยังมีลักษณะในการสื่อสาร คือ ชอบแนะนำสิ่งที่ไม่ควรแนะนำ ไม่รู้จักอภัยแนะนำ และแม้พูดดี ๆ ก็โกรธ

พระพุทธองค์ยังได้สอนเรื่องการพูดไว้ในหลักสัมมาวาจาหรือวาจาชอบหรือเจรจาชอบ (Right speech) ซึ่งเป็นศีลพื้นฐานสำหรับบุคคลทั่วไป ซึ่งให้ปฏิบัติ ดังนี้

1) ละมุสาวาท เว้นการพูดเท็จ ให้พูดสัจจวาจา พูดคำจริง

2) ละปิสฺสุณาวาจา เว้นการพูดส่อเสียด ให้พูดสมัคครณีวาจา พูดคำสมานสามัคคี

3) ละผรุสฺสวาจา เว้นการพูดคำหยาบ ให้พูด สันทวาจา พูดคำอ่อนหวานสุภาพ

4) ละสัมผัปปลาปะ เว้นการพูดเพ้อเจ้อ ให้พูดอัตถสัณฺหิตาวาจา พูดคำมีประโยชน์

อธิบายได้ว่า บุคคลไม่ควรพูดคำเท็จทำให้อื่นเสียหาย ไม่พูดส่อเสียดให้อื่นเข้าใจผิดทะเลาะเบาะแว้งกัน ไม่พูดคำหยาบให้เกิดความเสียหายกับผู้อื่น และไม่พูดเพ้อเจ้อไร้สาระประโยชน์ การสื่อสารด้วยสัมมาวาจา ย่อมก่อให้เกิดความเข้าใจกัน ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการสื่อสารและเป็นเครื่องชี้วัดประสิทธิภาพความสำเร็จของการสื่อสารไว้วางใจ มีจิตใจสงบ

2. บุคคลไม่ควรพูดปดหรือพูดเท็จ

หลักการสื่อสารที่สำคัญเด่นชัดที่สุดตามแนวพระพุทธศาสนาคือ การห้ามพูดเท็จ ซึ่งทรงกำหนดไว้ในศีล 5 ข้อที่ 4 ว่า "มุสาวาทา เวรมณี สิกฺขาปทิสมาทียามิ"

พระพุทธองค์ทรงกล่าวว่า "ภิกษุทั้งหลาย เมื่อบุคคลล่วงละเมิดธรรมอย่างหนึ่งแล้ว เราขอบอกว่า บาปกรรมอะไร ๆ อย่างอื่นที่เขาจะไม่ทำนั้นย่อมไม่มี ธรรมอย่างหนึ่ง คืออะไร คือ สัมปชานมุสาวาท (กล่าวเท็จทั้งที่รู้อยู่)" (ขุ.อิติ. (ไทย) 25/25/368)

พุทธพจน์แสดงให้เห็นถึง การพูดปดทั้ง ๆ ที่รู้ นับประสาอะไรกับเรื่องอื่น ๆ หรือมีบาปกรรมอะไรบ้างที่ผู้รู้จะทำไม่ได้ นอกจากนี้พระพุทธองค์ยังได้ตรัสว่า "เพราะเหตุเพียงการพูดจาคล่องแคล่ว หรือเพราะมีผิวพรรณงดงาม แต่ยังไม่มีความริษยา ตระหนี่ และโอ้อวด บุคคลก็หาชื่อว่าคนดีได้ไม่" (ขุ.ธ. (ไทย) 25/262/114)

ขณะเดียวกันทรงกล่าวถึงคุณค่าของการเว้นจากการพูดเท็จว่า "...บุคคลประกอบด้วยธรรม... เป็นผู้เว้นขาดจากการพูดเท็จ ย่อมดำรงอยู่ในสวรรค์ เหมือนได้รับอัญเชิญไปประดิษฐานไว้" (อง.ปญจก. (ไทย) 22/145/242)

คำว่ามุสา แปลว่า ความเท็จ ได้แก่ การโกหก ซึ่งแสดงออกได้ 2 วิธีคือ ทางวาจา ได้แก่ พูดโกหกชัด ๆ และทางกาย คือ การแสดงออกให้อื่นเข้าใจผิด เช่น เขียนจดหมายโกหก รายงานเท็จ ทำหลักฐานปลอมทำเครื่องหมายให้อื่นหลงเชื่อ สันนิษฐานในเรื่องควรรับ

พัยกหน้ารับในเรื่องที่ควรปฏิเสธ ล้วนถือว่าผิดศีลข้อนี้ ผิดทั้งทางกายและวาจา ซึ่งการมูสาณันมี 7 แนวทางด้วยกันคือ

- 1) ปด ได้แก่ โกหกซัด ๆ ไม่รู้ไม่เห็น
- 2) ทนสบถสาบาน ทำผิดจริง แต่กล้าสาบานว่าไม่ได้ทำ ไม่ได้พูด
- 3) ทำเล่ห์กระเท่ เช่น ทำเป็นคนพิการเพื่อให้คนเข้าใจผิดแล้วให้ทาน
- 4) มายา แสดงอาการลวงคนอื่น เช่น เจ็บน้อย แต่แกล้งทำเป็นเจ็บหนักมาก
- 5) ทำเลศนัย พูดเล่นสำนวนให้คนฟัง เข้าใจผิด
- 6) เสริมความ เรื่องมีมูลน้อยแต่พูดให้มากมายขึ้นกว่าข้อเท็จจริง
- 7) อำความ เรื่องมีมูลมาก แต่พูดให้น้อย เช่น รายงานเหตุการณ์ข้อเท็จจริง

เพียงบางส่วน เพื่อปกปิดข้อบกพร่อง

องค์ประกอบของมูสาวาทา

- 1) เรื่องนั้นไม่จริง
- 2) มีจิตคิดจะพูด
- 3) มีความพยายามในการพูด
- 4) มีเจตนาที่จะพูดให้คนอื่นเข้าใจผิด

จะเห็นได้ว่า ศีลข้อนี้สำคัญอยู่ที่เจตนา คือ มีความจงใจที่จะพูดให้คนอื่นเข้าใจผิด ส่วนคนอื่นจะเชื่อหรือไม่ ไม่สำคัญ

โทษของการละเมิดศีลข้อนี้ ได้แก่

- 1) การพูดเท็จเป็นการทำลายตนเอง
- 2) การพูดเท็จเป็นการทำลายประโยชน์ของคนอื่น
- 3) การพูดเท็จย่อมอาจทำลายชาติบ้านเมืองได้
- 4) คนพูดเท็จย่อมไม่มีใครเชื่อ

เหตุผลในการห้ามไม่ให้พูดเท็จ ก็เพื่อประโยชน์ ดังต่อไปนี้

- 1) เพื่อป้องกันการทำลายประโยชน์ของคนอื่น
- 2) เพื่อให้คนอยู่ร่วมกันด้วยความซื่อสัตย์ต่อกัน
- 3) เพื่อความสามัคคีในหมู่คณะ
- 4) คนไม่พูดเท็จมีคำสัตย์ย่อมได้รับการเชื่อถืออย่างสูง

อาณิสสแห่งการรักษาศีล มุสาวาทา 14 ประการ ได้แก่

1. มีอินทรีทั้ง 5 ผ่องใส
2. มีวาจาไพเราะ สละสลวย
3. ไม่ไร้พินเสมอชดและชาวสะอาต
4. มีอ้วนจนเกินไป
5. ไม่ผอมจนเกินไป
6. ไม่สูงจนเกินไป
7. ไม่เตี้ยจนเกินไป
8. ปากหอมเหมือนดอกบัว

9. ได้แต่สัมผัสอันเป็นสุข	10. มีบริวารชนล้วนแล้วแต่ขยันขันแข็ง
11. มีถ้อยคำที่เชื่อถือได้	12. มีล้นบางแดงอ่อนเหมือนกลีบบัว
13. มีใจไม่ฟุ้งซ่าน	14. ไม่เป็นอ่าง ไม่เป็นใบ้

3. บุคคลไม่ควรพูดมากแล้วไม่ทำ แต่ควรพูดน้อยแล้วทำ

พระพุทธองค์ทรงสอนว่า “คนที่กล่าวพุทธพจน์ แม้มาก แต่มัวประมาณ ไม่ทำตามพุทธพจน์นั้น ย่อมไม่ได้รับผลแห่งความเป็นสมณะ เหมือนคนรับจ้างเลี้ยงโคได้แต่นับโคให้คนอื่น ฉะนั้น ส่วน คนที่กล่าวพุทธพจน์ แม้น้อย แต่ประพฤติธรรมสมควรแก่ธรรมเป็นปกติลาคะโทสะ และโมหะได้แล้ว รู้ชอบ มีจิตหลุดพ้นดีแล้วไม่ยึดติดในโลกนี้และโลกหน้า เขาย่อมได้รับผลแห่งความเป็นสมณะ” (ขุ.ธ. (ไทย) 25/19-20/30) กล่าวได้ว่า คนที่พูดถ้อยคำมีประโยชน์ แม้มาก แต่เป็นผู้ประมาณ ไม่ทำตามถ้อยคำนั้น ผู้นั้นย่อมไม่ได้มีส่วนแห่งคุณธรรมที่ทำให้เป็นสมณะ เหมือนคนเลี้ยงโค นับโคให้ผู้อื่น แต่ไม่มีส่วนแห่งน้ำนมโค ส่วนคนที่พูดถ้อยคำมีประโยชน์ แม้น้อย แต่ประพฤติตามธรรม ละราคะ โทสะ และโมหะได้ รู้ชอบโดยชอบ มีจิตหลุดพ้นแล้ว ด้วยดี ไม่ถือมั่นในโลกนี้หรือโลกอื่น ย่อมเป็นผู้มีส่วนแห่งคุณธรรมทำให้เป็นสมณะได้

4. บุคคลควรระมัดระวังการพูดจา

พระพุทธองค์ทรงเปรียบเทียบไว้ว่า “ผรุสวจา (คำหยาบ) เป็นเหมือนสิ่งเครื่องตัดตนของคนพาลผู้กล่าวคำชั่ว ย่อมเกิดที่ปากของคนพาล ผู้ใดสรรเสริญคนที่ควรติเตียน หรือติเตียนคนที่ควรสรรเสริญ ผู้นั้นชื่อว่าสังสมความผิดไว้ด้วยปาก ย่อมไม่ประสบความสุข เพราะความผิดนั้น” (อง.ทสก. (ไทย) 24/89/201)

เปรียบได้กับคนที่เกิดมีขวานเกิดมาในปากด้วย คนพาลเมื่อกล่าวคำชั่ว ชื่อว่าใช้ขวานนั้นฟันตัวเอง เหมือนกับไม่รู้ว่ามีผู้ใดสรรเสริญ ผู้ใดควรติ จึงชื่อว่าใช้ปากเลือกเก็บความสุขเอาไว้ ซึ่งย่อมจะไม่ได้ประสบความสุขเพราะความชั่วนั้น ๆ เลย

5. หลักการเลือกใช้ช่องทางการสื่อสารในการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร

ในเรื่องช่องทางการสื่อสาร ซึ่งในทางพุทธศาสนาชี้ว่าได้แก่ หู จมูก ลิ้น กาย ใจ พระพุทธองค์ทรงสอนว่าไม่ควรขึ้นชมลุ่มหลงมาก เพราะเป็นช่องทางแห่งการเกิดทุกข์ได้ เป็นช่องทางของมาร (สิ่งที่ขัดขวางความดี ก่อให้เกิดทุกข์) และทรงกล่าวว่า “...ผู้ที่เพลิดเพลินรูป ชื่อว่าเพลิดเพลินทุกข์ ผู้ที่เพลิดเพลินทุกข์ เรากล่าวว่า พ้นจากทุกข์ไม่ได้ ผู้ที่เพลิดเพลินสัททะ ฯลฯ คันธะ ฯลฯ รส ฯลฯ โสภณูปะ ฯลฯ ผู้ที่เพลิดเพลินธรรมมารมณฺ์ ชื่อว่าเพลิดเพลินทุกข์ ผู้ที่เพลิดเพลินทุกข์ เรากล่าวว่า พ้นจากทุกข์ไม่ได้” (ส.สพ. (ไทย) 18/20/19)

พุทธพจน์นี้ชี้ให้เห็นว่า ผู้ใดขึ้นชมในอายตนะต่าง ๆ เช่น ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ขึ้นชมรูป เสียง กลิ่น รส โสภณูปะ (สิ่งที่ถูกต้องได้) ธรรมะ (สิ่งที่รู้ได้ด้วยใจ) ผู้นั้นชื่อว่าขึ้นชมในความทุกข์ ดังนั้นผู้ที่ขึ้นชมทุกข์ ก็ย่อมไม่พ้นจากทุกข์ไปได้

พระผู้มีพระภาคยังตรัสอีกว่า

“...รูปที่พึงรู้แจ้งทางตาที่นำปรารภนา นำใคร นำพอใจ ชวนให้รัก ชักให้ใคร พาใจให้กำหนดมีอยู่ ถ้าภิกษุยังเพลิดเพลิน เชยชมยึดติดรูปนั้นอยู่ เมื่อเธอเพลิดเพลิน เชยชมยึดติดรูปนั้น ความเพลิดเพลิน ย่อมเกิดขึ้น เรากล่าวว่า เพราะความเพลิดเพลินเพลิดเพลินเกิด ทุกข์จึงเกิด ฯลฯ รสที่พึงรู้แจ้งทางลิ้นมีอยู่ ฯลฯ ธรรมารมณ์ที่พึงรู้แจ้งทางใจที่นำปรารภนา นำใคร นำพอใจ ชวนให้รัก ชักให้ใคร พาใจให้กำหนดมีอยู่ ถ้าภิกษุยังเพลิดเพลิน เชยชมยึดติดธรรมารมณ์นั้นอยู่ เมื่อเธอเพลิดเพลิน เชยชมยึดติดรูปนั้น ความเพลิดเพลิน ย่อมเกิดขึ้น เรากล่าวว่า เพราะความเพลิดเพลินเพลิดเพลินเกิด ทุกข์จึงเกิด” (ส.สพ. (ไทย) 18/64/55)

พุทธพจน์นี้ชี้ให้เห็นว่า ในที่ใดมีตา มีรูป (สิ่งที่เห็นได้ด้วยตา) มีความรู้แจ้งทางตามีธรรมที่พึงรู้แจ้ง ด้วยความรู้แจ้งทางตา ในที่ใดมีหู มีเสียง ฯลฯ มีธรรมะ (สิ่งที่รู้ได้ด้วยใจ) มีความรู้แจ้งทางใจ มีธรรมะที่พึงรู้แจ้ง ด้วยความรู้แจ้งทางใจในที่นั้น ย่อมเกิดทุกข์ตามมาแน่นอน

นอกจากนี้ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ยังเป็นช่องทางไปยังทางของนรกได้ด้วย ทรงกล่าวว่า

“...ในนรกทั้ง ๖ ชุมชนั้น สัตว์ย่อมเห็นรูปร่างอย่างใดอย่างหนึ่งทางตาได้ แต่เห็นได้เฉพาะรูปที่ไม่นำปรารภนา ไม่เห็นรูปที่นำปรารภนา เห็นได้เฉพาะรูปที่ไม่นำใคร ไม่เห็นรูปที่นำใคร เห็นได้เฉพาะรูปที่ไม่นำพอใจ ไม่เห็นรูปที่นำพอใจ ฟังเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งทางหูได้ ฯลฯ ดมกลิ่นอย่างใดอย่างหนึ่งทางจมูกได้ ฯลฯ ลิ้มรสอย่างใดอย่างหนึ่งทางลิ้นได้ ฯลฯ ถูกต้องโณภุชชะอย่างใดอย่างหนึ่งทางกายได้ ฯลฯ รู้แจ้งธรรมารมณ์อย่างใดอย่างหนึ่งทางใจได้ แต่รู้แจ้งได้เฉพาะธรรมารมณ์ที่ไม่นำปรารภนา ไม่รู้แจ้งธรรมารมณ์ที่นำปรารภนา รู้แจ้งได้เฉพาะธรรมารมณ์ที่ไม่นำใคร ไม่รู้แจ้งธรรมารมณ์ที่นำใคร รู้แจ้งได้เฉพาะธรรมารมณ์ที่ไม่นำพอใจ ไม่รู้แจ้งธรรมารมณ์ที่นำพอใจ...” (ส.สพ. (ไทย) 18/135/169)

พุทธพจน์แสดงให้เห็นว่า ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของกายมนุษย์ทั้ง 5 ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น ผิวกายสัมผัส (กาย) ใจ สามารถรับรู้หรือรับเข้าซึ่งข่าวสารที่อาจก่อให้เกิดทุกข์ (หรือนรกทางใจ) และสุข (หรือสวรรค์ในใจ) บุคคลจึงควรรู้จักเลือกรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ที่สร้างสุขให้กับตน และควรหลีกเลี่ยงการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ไร้ประโยชน์ที่จะสร้างทุกข์ให้กับตน ซึ่งนับเป็นหลักการเลือกรับรู้เชื่อถือในข้อมูลข่าวสาร ดังที่ทรงตรัสแก่ชาวกาลามะที่ปรากฏในเกสปุตติสูตรว่า

- 1) อย่าปลงใจเชื่อด้วยการฟังตามกันมา
- 2) อย่าปลงใจเชื่อด้วยการถือสืบๆ กันมา
- 3) อย่าปลงใจเชื่อด้วยการเล่าลือ

- 4) อย่าปลงใจเชื่อด้วยการอ้างตำราหรือคัมภีร์
- 5) อย่าปลงใจเชื่อเพราะตรรกะ (การคิดเอาเอง)
- ๖) อย่าปลงใจเชื่อเพราะการอนุমান
- ๗) อย่าปลงใจเชื่อด้วยการคิดตรงตามแนวเหตุผล
- 8) อย่าปลงใจเชื่อเพราะเข้าได้กับทฤษฎีที่พินิจไว้แล้ว
- 9) อย่าปลงใจเชื่อเพราะมองเห็นรูปลักษณ์น่าจะเป็นไปได้
- 10) อย่าปลงใจเชื่อเพราะนับถือว่า ท่านสมณะนี้เป็นครูของเรา (อง.ทุก. (ไทย)

20/66/257)

นอกจากนี้ได้ทรงสอนหลักการให้เกิดความเชื่อต่อเมื่อ “เมื่อเข้าใจด้วยตนเองว่าอะไรเป็นกุศล เป็นสิ่งที่ดีไม่มีโทษ ผู้รู้สรรเสริญ ทำแล้วได้รับประโยชน์และความสุข ก็ควรยอมรับ”

6. หลักการวิเคราะห์ผู้รับสารตามแนวพุทธศาสนา

พระพุทธเจ้าทรงแยกวิเคราะห์ผู้รับสารตามระดับปัญญา ซึ่งแตกต่างไปจากหลักการสื่อสารของนักวิชาการตะวันตก ที่วิเคราะห์ผู้รับสารตามหลักพื้นฐานง่าย ๆ เช่น ลักษณะทางกายภาพ จิตใจ เช่น หลักทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences Theory) ของเดอร์เฟอร์ (De Fleur, 1966) (อ้างใน พัทณี เสงี่ยมรยา. เมตตา วิวัฒนากุล และถิรนนท์ อนุวัชศิริวงศ์, 2538) ที่ให้ข้อคิดว่าบุคคลมีความแตกต่างกันในด้านบุคลิกภาพ สภาพจิตวิทยา ทักษะคิด ค่านิยม ความเชื่อ แตกต่างกัน เนื่องจากการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน แต่สำหรับพระพุทธองค์ทรงแบ่งบุคคลที่จะสั่งสอนตามระดับปัญญา ซึ่งลึกซึ้งกว่านักวิชาการตะวันตก พระองค์จะทรงแสดงธรรม (หรือสื่อสาร) ตามความเหมาะสมของบุคคล ทรงมองเห็นว่าบุคคลมีความสามารถทางปัญญาแตกต่างกันเป็น 4 ระดับ คือ

1. อุกมตัตถัญญ ได้แก่ ผู้มีภูมิปัญญาที่สามารถเรียนรู้และเข้าใจพระธรรมคำสอนได้ทันทีเมื่อได้ฟัง เปรียบเสมือนดอกบัวเจริญเต็มที่ ที่ผลิโผล่เหนือระดับน้ำ เติร์ยที่เจอบานได้ทันทีเมื่อได้รับแสงจากดวงอาทิตย์

2. วิปจิตถัญญ ได้แก่ ผู้สามารถเรียนรู้ได้เมื่อมีการอธิบายขยายความเพิ่มเติม เปรียบเสมือนดอกบัวที่ชูก้านมาถึงระดับพื้นน้ำ รอที่จะโผล่พ้นน้ำในวันรุ่งขึ้นและเตรียมบานเมื่อได้รับแสงตะวัน

3. เนยยะ คือ ผู้อาจเรียนรู้ธรรมด้วยอาศัยความเพียรอย่างยิ่งยวดทั้งด้วยการฟัง การคิด การถาม การทอ้งบ่น เปรียบเสมือนดอกบัวที่อยู่ใต้น้ำ ต้องการเวลาในการโผล่ขึ้นสู่พื้นผิวน้ำเพื่อเบ่งบานในโอกาสต่อไป

4. ปทปรมะ ได้แก่ ผู้ซึ่งไม่อาจเรียนรู้และเข้าใจในพระธรรมวิเศษ แม้จะฟัง คิด และ ท่องบ่นอย่างไรก็ตาม เปรียบเสมือนบัวที่จมติดอยู่ใต้ตม (สุวณฺณ จันทรจํานง, 2540)

ซึ่งการสื่อสารจะต้องสื่อให้เหมาะสมกับระดับปัญญาที่แตกต่างกันของผู้รับสาร โดยใช้เทคนิควิธีการสื่อสารที่เหมาะสมกับผู้รับสาร

7. สรุป

การสื่อสารที่มีความก้าวหน้าไปไม่หยุดยั้งนี้ มีความสัมพันธ์กับอำนาจด้านการเมือง และการปกครองอย่างใกล้ชิด เมื่อมีการปฏิวัติด้านเทคโนโลยีการสื่อสารแบบใหม่ ๆ ขึ้น จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในลักษณะใหม่ ๆ ซึ่งเป็นการสื่อสารในแนวดิ่ง ทำให้ ภาพลักษณ์ในการสื่อสารของการเมืองไทยในสายตาของประชาชนทั่วไปมีลักษณะเป็น "การสื่อสารที่มีเป้าหมายเพื่อการครอบงำ" ทำให้มีปฏิกิริยาตอบโต้การสื่อสารทางการเมือง เป็น 2 ลักษณะคือ กลัวและหลีกเลี่ยงที่จะสื่อสารกับเบื้องบนและเกิดการเมินเฉยที่จะติดตาม ข่าวสารทางการเมือง ซึ่งปฏิกิริยาทั้งสองแบบนี้ล้วนส่งผลเสียกับระบบการปกครองแบบ ประชาธิปไตย ที่ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองทั้งสิ้น

อย่างไรก็ตามการสื่อสารทางการเมืองยังถูกใช้เป็นเครื่องมือที่เป็นอุปกรณ์ และ วิธีการใช้อุปกรณ์ในการสื่อสารทางการเมือง เพื่อเชื่อมโยงระหว่างรัฐบาล และประชาชนทั้ง รูปแบบของการสื่อสารทางการเมืองทั้งแนวนราบ และแนวดิ่ง เมื่อเป็นเช่นนี้จริยธรรมในการ สื่อสารจะเป็นตัวขับเคลื่อนให้ทุกอย่างเป็นไปในทางดี ยุติธรรม เนื่องจากหลักคำสอนของ พระพุทธองค์ที่ว่าด้วยการสื่อสารในด้านกระบวนการสื่อสาร หลักการพูด การฟัง จะเป็น หลักการที่ช่วยให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ หลักคำสอนว่าด้วยการสื่อสารของ พระ พุทธองค์ยังครอบคลุมถึงหลักจรรยาบรรณ และจริยธรรมของการสื่อสารอีกด้วย หากสังคมไทย ได้นำหลักจริยธรรมการสื่อสารตามแนวพุทธศาสนานี้มาใช้ในการสื่อสารทางการเมืองก็จะเป็น หลักการสื่อสารที่ช่วยให้บุคคลมีความสุข มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และเป็นหลักการสื่อสารที่ ช่วยให้สังคมทุกระดับทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ระดับครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ หรือแม้ กระทั่งในระดับสากล คือ สังคมโลกทั้งหมดได้คงไว้ซึ่งสันติสุข ปราศจากอคติ ความแตกแยก ความขัดแย้งได้อย่างแท้จริงอีกด้วย

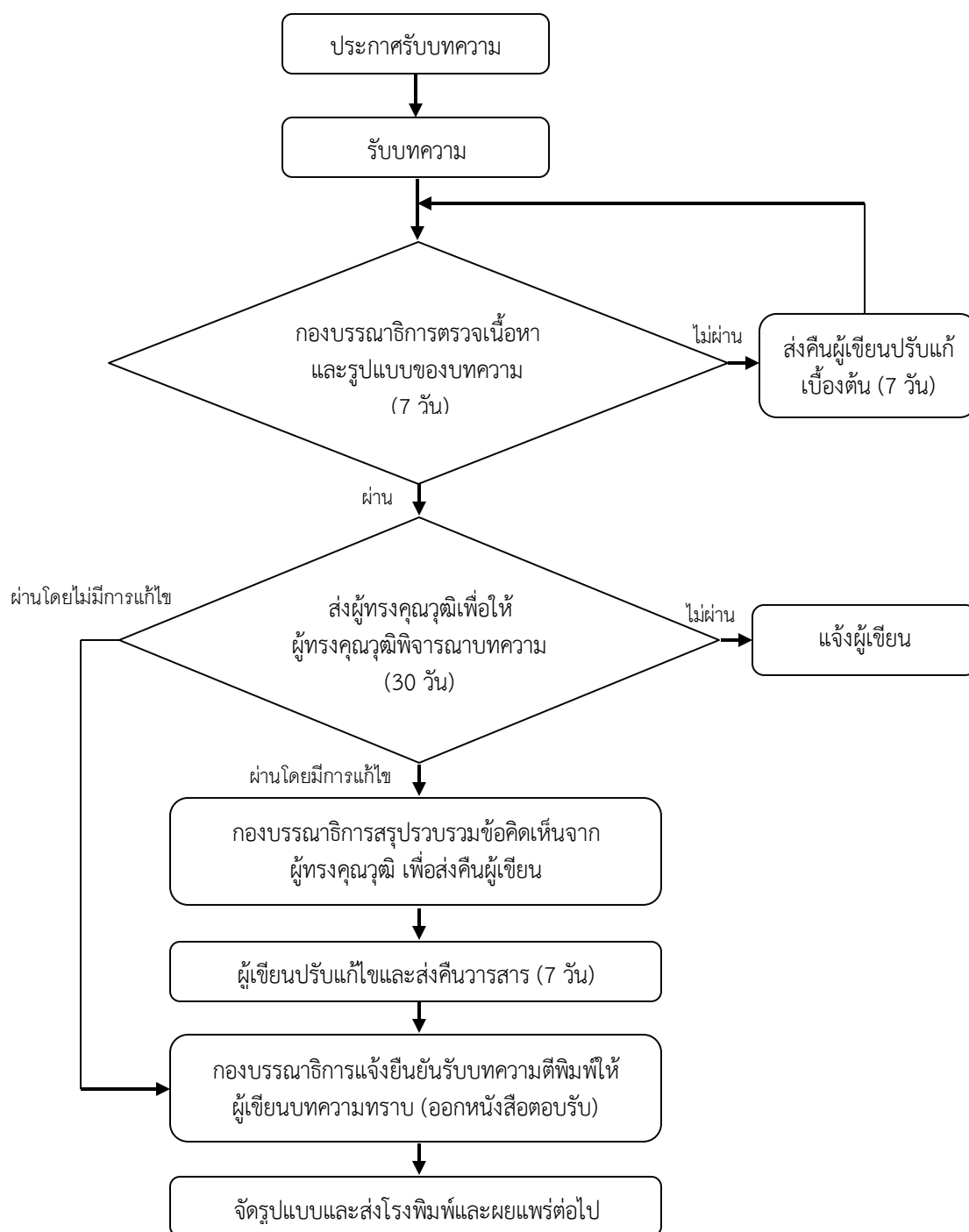
เอกสารอ้างอิง

- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎก ภาษาไทย** ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎก ภาษาไทย** ฉบับมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

- กาญจนา แก้วเทพ. (2541). **ทฤษฎีการสื่อสารมวลชน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ อุตพัฒน. (2523). **หลักพุทธศาสนา**. กรุงเทพมหานคร: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์. (2518). **ศาสนา**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พัชนี เจริญยาเมตตา วิวัฒนานุกูล, และถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์. (2538). **แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง จำกัด.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2551). **พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ**. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- วีรยุทธ วิเชียรโชติ และนวลเพ็ญ วิเชียรโชติ. (ม.ป.ป.). **“จิตวิทยาการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์” ในการศึกษาตามแนวพุทธ**, เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย.
- สุวัฒน์ จันทระจาง. (2540). **ความเชื่อของมนุษย์เกี่ยวกับปรัชญาและศาสนา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุภาพใจ.
- Anura Goonasekara, (1997). “Asia and the Information Revolution”, Asian Journal of Communication Vol 7, No. 2.
- Berlo, D.K. (1960). **The Process of Communication: Introduction to Theory and Practice**, San Francisco: Rinehart Press.

ภาคผนวก

กระบวนการพิจารณาบทความของวารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์
วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ

สถานที่ติดต่อเกี่ยวกับบทความ

สำนักงานวารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์

สำนักวิชาการวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

281 หมู่ 13 ตำบลเสม็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

โทรศัพท์ 06-4946-1595

1. ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์ ตีพิมพ์บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1.1 บทความพิเศษ บทความทางวิชาการพิเศษ ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการ อย่างเข้มข้น และผ่านการอ่านและการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้นๆ มีกลุ่มเป้าหมายเป็น นักวิชาการในวงการวิชาการ/วิชาชีพ

1.2 บทความทางวิชาการ ที่เสนอเนื้อหาความรู้ วิชาการ มีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนิสิต นักศึกษาหรือประชาชนทั่วไป

1.3 บทความวิจัย (Research Article) ได้แก่ รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อัน เป็นประโยชน์ ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อน

1.4 บทความปริทรรศน์ (Review Article) เป็นบทความที่รวบรวมความรู้จากตำรา หนังสือ และวารสารใหม่ หรือจากผลงานและประสบการณ์ ของผู้นิพนธ์มาเรียบเรียงขึ้น โดยมีการ วิเคราะห์ สังเคราะห์ วิเคราะห์เปรียบเทียบกัน

1.5 ปกิณกะ (Miscellany) ได้แก่ บทความทบทวนความรู้ เรื่องแปล ย่อความจาก วารสารต่างประเทศ การแสดงความคิดเห็น วิจัย แนะนำเครื่องมือใหม่ ตำราหรือหนังสือใหม่ที่ น่าสนใจ หรือข่าวการประชุมทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติ

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์ ต้องผ่านระบบลงทะเบียนออนไลน์ Website: <http://ojs.mcu.ac.th/index.php/jmbsb> และรอการตรวจสอบจากกองบรรณาธิการ

การตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้นิพนธ์ควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของ บทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน ทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะพร้อม ส่งบทความนี้ให้กับบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้ การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่ พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

การเตรียมบทความ

บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ดีด โดยใช้ชุดแบบอักษร (font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH Sarabun PSK) ขนาดอักษร 16 จัดกั้นหลังตรง และมีระยะห่างระหว่างบรรทัดหนึ่งช่อง (double spacing) ตลอดเอกสาร พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษ (A4) พิมพ์ให้ห่างจากขอบกระดาษด้านซ้าย และด้านขวา ขนาด 3.81 ซม. ด้านบน ขนาด 4.5 และด้านล่าง ขนาด 4.01 ซม. พร้อมใส่หมายเลขหน้ากำกับทางมุมขวาบนทุกหน้า บทความไม่ควรยาวเกิน 15 หน้า กระดาษพิมพ์ (A4) โดยนับรวมภาพประกอบและตาราง

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) 2 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้เขียนบทความ และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double-blind peer review)

2. ส่วนบทคัดย่อ (Abstract)

บทคัดย่อควรมีความยาวไม่เกิน 350 คำ โดยแยกต่างหากจากเนื้อเรื่อง บทความวิจัย/วิชาการ ต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษควรเขียนให้ได้ใจความทั้งหมดซึ่งบทคัดย่อของเรื่องไม่ต้องอ้างอิงเอกสาร รูปภาพ หรือตารางให้มีเพียงและ 2 ส่วนเท่านั้น คือ

- 1) **วัตถุประสงค์** ควรกล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา
- 2) **ผลการวิจัยพบว่า** ควรประกอบด้วยผลที่ได้รับจากการค้นคว้า ศึกษา และผลของค่าสถิติ (ในกรณีมีการวิเคราะห์)
- 3) **คำสำคัญ** ควรมีคำสำคัญไม่เกิน 5 คำที่ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษาและจะปรากฏอยู่ในส่วนท้ายของบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และคั่นด้วยเครื่องหมายอัฒภาค (Semicolon) (,)

3. ส่วนเนื้อเรื่อง ควรประกอบด้วย

3.1 การเตรียมต้นฉบับสำหรับการเขียนบทความวิจัย ประกอบด้วย

3.1.1 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนกล่าวนำโดยอาศัยการปริทรรศน์ (Review) ข้อมูลจากรายงานวิจัย ความรู้ และหลักฐานต่าง ๆ จากหนังสือหรือวารสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา และกล่าวถึงเหตุผลหรือความสำคัญของปัญหาในการศึกษาครั้งนี้

3.1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ หรือจุดมุ่งหมายของการวิจัย รวมถึงรวบรวมหลักการ วิธีการ โดยมีรายละเอียดว่า จะต้องศึกษาอะไรบ้าง เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ข้อมูลและเสนอผลการวิจัยได้อย่างชัดเจน

3.1.3 วิธีดำเนินการวิจัย (Methods) เป็นการกำหนด วิธีการ กิจกรรม รายละเอียดของการวิจัย การศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

3.1.4 สรุปผลการวิจัย (Results) เป็นการแสดงผลที่ได้จากการศึกษา และวิเคราะห์ในข้อ 3.1.2 ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่ และสัมพันธ์ กับวัตถุประสงค์ ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่องและแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือ แผนภูมิตามความเหมาะสม

3.1.5 อภิปรายผลการวิจัย (ถ้ามี) (Discussion) เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์ ของผู้นิพนธ์นำมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยของผู้อื่น เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

3.1.6 ข้อเสนอแนะ (ถ้ามี) (Suggestion) การแนะนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

3.1.7 กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) (Acknowledgement) เป็นส่วนที่กล่าวขอบคุณต่อ องค์กร หน่วยงาน หรือบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือร่วมมือในการวิจัย รวมทั้งแหล่งที่มาของเงินทุนวิจัย และหมายเลขของทุนวิจัย

3.1.8 เอกสารอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตามหลักเกณฑ์ APA (American Psychological Association) เป็นการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อความไว้ในเครื่องหมาย วงเล็บ () แทรกในเนื้อหา ซึ่งมีรูปแบบการเขียนอ้างอิงที่นิยมแพร่หลาย โดยมีกฎเกณฑ์การอ้างอิงที่ออกแบบมาเพื่อให้ผู้ใช้มีความชัดเจนในการลงรายการงานเขียนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องการศึกษาและการปฏิบัติ

3.2 การเตรียมต้นฉบับสำหรับการเขียนบทความวิชาการ บทความปริทรรศน์ บทความปกิณกะ ประกอบด้วย

3.2.1 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนกล่าวนำ โดยอาศัยการปริทรรศน์ (review) ข้อมูลจากรายงานวิจัย ความรู้ และหลักฐานต่าง ๆ จากหนังสือหรือวารสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา และกล่าวถึงเหตุผลหรือความสำคัญของปัญหาในการศึกษาครั้ง

3.2.2 เนื้อหา (Content) เรื่องราวที่ผู้เขียนต้องการจะให้อ่านได้รับทราบ เนื้อหาที่ดีต้องมีรายละเอียดที่ชัดเจนและน่าสนใจ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสมรรถภาพทางความคิดของผู้เขียนเป็นสำคัญ

3.2.3 สรุป (Summarizing) เป็นวิธีการเขียนบทความที่ผู้เขียนจะต้องเขียนให้เหลือเฉพาะส่วนที่มีความสำคัญ เป็นการกลั่นกรอง การรวบรวม หรือการลดข้อความให้เหลือส่วนที่สำคัญเท่านั้น

3.2.4 เอกสารอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตามหลักเกณฑ์ APA (American Psychological Association) ซึ่งมีรูปแบบการเขียนอ้างอิงที่นิยม

แพร่หลาย โดยมีกฎเกณฑ์การอ้างอิงที่ออกแบบมาเพื่อให้ผู้ใช้มีความชัดเจนในการลงรายการงานเขียนต่าง ๆ ที่เป็นรูปแบบเดียวกัน

3.3 การเตรียมต้นฉบับสำหรับการเขียนบทวิจารณ์หนังสือ ประกอบด้วย

3.3.1 ชื่อเรื่องของหนังสือ (Title) ให้ระบุทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3.3.2 ชื่อผู้เขียนหนังสือ (Author) ให้ระบุชื่อเต็มทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุสถาบัน หรือหน่วยงานที่ผู้เขียนสังกัด

3.3.3 ชื่อผู้วิจารณ์ (Name of Reviews) ให้ระบุชื่อเต็มทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุสถาบัน หรือหน่วยงานของผู้วิจารณ์สังกัด

3.3.4 เนื้อหาการวิจารณ์ (Reviews Content) ในการเขียนเกี่ยวกับหนังสือวิจารณ์ เนื้อเรื่องจะเป็นส่วนแสดงความคิดเห็นและรายละเอียดในการวิจารณ์ โดยนำเสนอเรื่องราวจุดเด่น จุดบกพร่องของเรื่อง โดยทำการวิจารณ์หรือวิพากษ์อย่างมีหลักเกณฑ์ และเหตุผลตามหลักวิชาการ

3.3.5 สรุป (Summarizing) เป็นวิธีการเขียนสรุปความคิดเห็นทั้งหมดที่วิจารณ์ รวมถึงให้ข้อคิดหรือข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้อ่าน

3.3.6 เอกสารอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตามหลักเกณฑ์ APA (American Psychological Association) ซึ่งมีรูปแบบการเขียนอ้างอิงที่นิยมแพร่หลาย โดยมีกฎเกณฑ์การอ้างอิงที่ออกแบบมาเพื่อให้ผู้ใช้มีความชัดเจนในการลงรายการงานเขียนต่าง ๆ ที่เป็นรูปแบบเดียวกัน

การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตามหลักเกณฑ์ APA

1. หนังสือ

1.1 คัมภีร์พระไตรปิฎกหรือหนังสือสำคัญพิมพ์เป็นชุด

ให้อ้างชื่อย่อคัมภีร์ เล่ม/ข้อ/หน้า และค้นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ตัวอย่างเช่น (พระไตรปิฎก, 27/855/191)

1.2 หนังสือ และวารสาร

(ผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์: เลขหน้าที่อ้างอิง)

ผู้แต่งคนเดียว ให้ระบุเฉพาะนามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านาม หากเป็นพระภิกษุทั่วไปให้ใส่คำว่าพระ, พระมหานามนำหน้าชื่อตามด้วยฉายา และพระภิกษุที่มีสมณศักดิ์ให้ใส่ชื่อสมณศักดิ์ ตามด้วยชื่อตัวในเครื่องหมายวงเล็บ ถ้าไม่ทราบชื่อตัวให้ใส่เฉพาะชื่อสมณศักดิ์

ตัวอย่างเช่น

(พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2557: 15)

(Phraphrombandit (Prayūn Thammachittō), 2014: 15)

ผู้แต่ง 2 คน ให้ระบุเฉพาะนามสกุลของผู้แต่งทั้ง 2 คน โดยใช้คำว่า “และ” สำหรับผู้แต่ง ชาวไทย หรือ “and” หรือ “&” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ ระหว่างคำให้เว้นระยะห่าง ด้านหน้าและด้านหลัง 1 เคาะ

ตัวอย่างเช่น

(ภาคสุวรรณ และ ไชยรังสี, 2524: 145-146)

(Phaksuwan and Chairangsi, 1981: 145-146)

ผู้แต่ง 3 คน ให้ระบุเฉพาะนามสกุลของผู้แต่งแต่ละคนให้คั่นด้วยเครื่องหมาย “,” หน้าผู้แต่งคนสุดท้ายต้องคั่นด้วย “และ” สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “and” หรือ “&” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ ระหว่างคำให้เว้นระยะห่างด้านหน้าและด้านหลัง 1 เคาะ

ตัวอย่างเช่น

(ดอกจันทร์, พรหมกุล และ โยทุม, 2552: 80)

(Dokchan, Phromkun and Yothum, 2009: 80)

ผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ให้ระบุเฉพาะนามสกุลของผู้แต่งคนแรกให้คั่นด้วยเครื่องหมาย “,” ตามด้วย “และคณะ” หรือคนอื่น ๆ สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “et al.” หรือ “and others” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ ระหว่างคำให้เว้นระยะห่างด้านหน้าและด้านหลัง 1 เคาะ

ตัวอย่างเช่น

(รัฐสินธุ และคณะ, 2525: 100)

(Ratsin, et al., 1982: 100)

การเขียนเอกสารอ้างอิง

1. หนังสือ:

ชื่อ-นามสกุล. / (ปีที่พิมพ์) / ชื่อหนังสือ / (ครั้งที่พิมพ์ (ถ้ามี)) / เมืองที่พิมพ์ / สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

Maslow, A. (1970). **Motivation and Personality**. New York: Harper and Row Publishers.

2. วารสาร:

ชื่อ-นามสกุล. / (ปีที่พิมพ์) / ชื่อเรื่อง. / ชื่อวารสาร, / ปีที่ (ฉบับที่) / เลขหน้า.

ตัวอย่าง

Prescott, S. G. (2015). Will Instructors Save Time Using a Specifications Grading System?. **Journal of Microbiology & Biology Education**. 16(2), 298.

3. วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย:

ชื่อ-นามสกุล. / (ปีที่พิมพ์) / ชื่อเรื่อง. / ระดับวิทยานิพนธ์ / ชื่อคณะ / ชื่อมหาวิทยาลัย.

ตัวอย่าง

Phra channa Bhaddharakhito. (2015). An Analytical Study of Morality in Cambodian Traditional Wedding at Chamnomkuet Village, Chamnom Sub-district, Mongkolborei District, Banteay Meanchey Province Based on Buddhist Principle. **Master of arts**. Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

4. สัมภาษณ์:

ชื่อ-นามสกุล. /(วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์)/ตำแหน่ง(ถ้ามี)/สัมภาษณ์

ตัวอย่าง

PhraKrusuvithanphatthanabandhit. (10 May 2013). Voice-Rector. Interview.

5. สืบเสาะการค้นคว้า:

ชื่อ-นามสกุล. /(ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง/ชื่อเว็บไซต์/(วัน เดือน ปี ที่สืบค้น).

ตัวอย่าง

Bhandari, P., Rishi, P. and Prabha, V. (2014). Positive Effect of Probiotic Lactobacillus Plantarum in Reversing the LPS Induced Infertility in Mouse Model. <http://jmm.microbiologyresearch.org/content/journal/jmm/10.1099/jmm.0.000230;jsessionid=1me6a81o04g7ox-sgm-live-03>. (12 February 2014).

4. ส่วนภาพประกอบ (Figure) และส่วนตาราง (Table)

ภาพประกอบและตารางควรมีเท่าที่จำเป็น โดยพิมพ์หน้าละ 1 ภาพหรือ 1 ตาราง สำหรับคำบรรยายภาพและตารางให้พิมพ์เหนือภาพหรือตาราง ส่วนคำอธิบายเพิ่มเติมให้ใส่ใต้ภาพหรือตาราง

5. การติดต่อโฆษณาและการสมัครสมาชิก

การติดต่อโฆษณา การสั่งซื้อ และการสมัครเป็นสมาชิกวารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์ กรุณาติดต่อ “บรรณาธิการวารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์” สำนักวิชาการวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อาคารสัจจานุรักษ์ ชั้น 2

281 หมู่ 13 ตำบลเสม็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ รหัสไปรษณีย์ 31000

<http://www.ambj.mcu.ac.th>

E-mail: ambj.mcu@gmail.com

โทรศัพท์ 065 108 4746 ดร.บรรพต แคะไธสง

064 946 1595 นายมงคล สอนไธสง

กำหนดออกรวสารปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม

อัตราค่าวารสาร

จำหน่ายราคา ฉบับละ 150 บาท ไม่รวมค่าส่ง

อัตราค่าสมาชิก

ปีละ 300 บาท

หนังสือขอเสนอบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์
วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. ข้าพเจ้าชื่อ.....ฉายา.....นามสกุล.....
2. สถานภาพผู้เขียน
 - อาจารย์ในสถาบันการศึกษา (ชื่อสถาบัน).....
 - โปรแกรม.....คณะ.....
 - บุคคลทั่วไป (ชื่อหน่วยงาน).....
3. มีความประสงค์ขอตีพิมพ์บทความ () บทความวิจัย () บทความวิชาการ เรื่อง
ภาษาไทย.....
.....
ภาษาอังกฤษ.....
.....
4. ชื่อผู้เขียนร่วม (ถ้ามี).....
5. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก เลขที่.....ถนน.....แขวง/ตำบล.....
เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
โทรศัพท์.....E-mail.....
6. สิ่งที่มาด้วย
 - แผ่นดิสก์ข้อมูลต้นฉบับ ชื่อแฟ้มข้อมูล.....
 - เอกสารพิมพ์ต้นฉบับ จำนวน 2 ชุด
7. หากบทความนี้ จำเป็นต้องเชิญให้ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3 อ่านอีก ข้าพเจ้ายินดียอมเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มและหาก
ยังไม่ผ่านอีก ข้าพเจ้ายอมรับและไม่ขอเรียกร้องค่าใช้จ่ายทั้งหมดคืน
ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ยังไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างพิจารณาวารสารอื่น

ลงนาม.....ผู้เขียน
(.....)
วันที่...../...../.....

ลงนาม.....อาจารย์ที่ปรึกษา (ถ้ามี)
(.....)
วันที่...../...../.....